

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA MĚSTA BRNA

THE ZOOLOGICAL GARDEN
OF THE BRNO TOWN

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2008
THE ANNUAL REPORT 2008

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE	2
<i>The Opening Address of the Brno Zoo's Director</i>	
VEDENÍ ZOOLOGICKÉ ZAHRADY MĚSTA BRNA	6
<i>Management of the Brno Zoo</i>	
CHOVATELSKÝ ÚSEK	7
<i>Animal Breeding Department</i>	
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2008 – bezobratlí.....	40
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2008 – paryby, ryby.....	41
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2008 – obojživelníci, plazi	44
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2008 – ptáci	46
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2008 – savci	49
VETERINÁRNÍ PÉČE	52
<i>Veterinary Care</i>	
EKONOMICKÝ ÚSEK	57
<i>Economical Department</i>	
TECHNICKÝ ÚSEK	60
<i>Technical Department</i>	
OBCHODNÍ ÚSEK	64
<i>Commercial Department</i>	
PROPAGAČNĚ VZDĚLÁVACÍ ÚSEK	67
<i>Promotional and Educational Department</i>	
Výukové programy	67
Informační systémy	67
Prázdniny v zoo	69
Příměstský tábor pro děti z Elpisu	72
Kampaň Žáby bijí na poplach	73
Spolupráce s Klinikou dětské onkologie	75
Zooterapie	77
Noc snů.....	78
Nízkoprahový klub.....	84
Senioři v Zoo Brno	84
Návštěvy členů Sdružení pro pomoc tělesně a mentálně postiženým	86
Lišák Filip v brněnském Národním divadle	88
SEZNAM AKCÍ PRO VEŘEJNOST	91
<i>Programmes for our Visitors</i>	
STANICE MLADÝCH PŘÍRODOVĚDCŮ	98
<i>Station of Young Natural Scientists</i>	
ZAHRAŇIČNÍ KONTAKTY	101
<i>Foreign Contacts</i>	
ADOPTIVNÍ RODIČE A SPONZOŘI	107
<i>Adoptive Parents and Sponsors</i>	
SPOLUPRÁCE S MINISTERSTVEM ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ PŘI OCHRANĚ PŘÍRODY ...	121

Vážení přátelé a příznivci brněnské zoologické zahrady,

opět Vám předkládáme výroční zprávu, která má bilancovat dění v naší zahradě se všemi jeho úspěchy i případnými nezdary. S uspokojením mohu konstatovat, že ohlédnutí za uplynulým rokem 2008 je radostné v mnoha ohledech.

Největším potěšením, které nám rok 2008 přinesl, byl rekordní počet návštěvníků – 326 930. Tedy o 74 543 více než v roce předcházejícím a nejvíce od roku 1990. Statistiky rovněž uvádějí, že je to desátá nejvyšší návštěvnost v pětadesátileté historii zoo. Zvýšený zájem způsobila především velká popularita dvojčat ledních medvědů Billa a Toma. Věříme však, že lidé budou naši zoo rádi vyhledávat i po odchodu medvědů. Očekáváme také, že náš chovný pár Cora a Umca přivede na svět další potomky.

Po ledních medvědech, jejichž dvě mláďata přišla na svět v závěru roku 2007, se v Brně v roce 2008 rozmnožila další velká severská šelma – vlk arktický. Dvě štěňata se na denním světle objevila zčistajasna začátkem června, když už měla za sebou přibližně měsíc života v podzemním úkrytu, kde o ně vlčice pečovala, aniž by to někdo z chovatelů zpozoroval. Umělého doupěte, které jsme jim připravili, si vlci nevšimli a vyhrabali si na jiném místě vlastní. Šelmy se zkrátka ve své expozici chovaly zcela přirozeně, jako v přírodě. Narozených mláďat se jako každý rok v naší zoo objevilo mno-

Ředitel Zoo Brno / Brno Zoo Director MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. Foto / Photo by Zdeněk Kolařík

hem víc, ze vzácnějších odchovů připomínám například dva jeleny milu, dva losy evropské, zebra Grévyho i Chapmanovu, dva kosmany zakrslé, kotula veverovitého, roha velkého, tři výřečky malé, sovu pálenou, pět leguánů kubánských a na přelomu let 2008 a 2009 sedm želv pardálích.

Výrazné zlepšení v provozu zoo přinesla rekonstrukce páteřní komunikace. Dodavatel odvedl kvalitní dílo, vyzvednout lze například to, že nové povrchy kryje dlažba, která dobře zapadá do přírodního rámce. Bohužel však práce probíhaly – oproti našemu záměru – během hlavní návštěvní sezony. Smyslem rekonstrukce bylo oddělit z bezpečnostních důvodů trasu turistického vláčku od ces-

ty pro pěší. Vláček se tedy nyní pohybuje v úseku dlouhém asi 600 metrů mezi restaurací U Tygra a pavilonem exotických ptáků po samostatném tělese, doprovázeném novým širokým chodníkem. Podél něj už vyrostla nová expozice mar stepních a téměř dokončená je další pro surikaty. V této části zoo má v blízké budoucnosti vyrůst řada dalších expozic tak, aby při pohybu po páteřní komunikaci návštěvník nenarazil na žádné „hlučné“ místo. Tři nové expozice vznikly v roce 2008 i mimo návaznost na páteřní komunikaci: výběhy jeřábů mandžuských, rosomáků sibiřských a rysů kanadských, umístěné u cesty vedoucí od Tygřích skal k medvědům ledním.

V získávání investic zaznamenala naše zoo značný úspěch. Nový velký výběh medvědů kamčatských, jehož stavbu jsme museli z rozpočtových důvodů již několik let odkládat, můžeme konečně začít budovat na základě dotace obdržené v roce 2008 z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Na tuto největší investici v dějinách zoo – jedná se celkem o 76 milionů korun – samozřejmě přispěje svým dílem i město Brno.

Nebude to jediná nová stavba, která nás bezprostředně čeká. Vedení města v roce 2008 také schválilo rozpočtový přírůstek na rekonstrukci pavilonu opic, který bude sloužit v podstatě jedinému druhu – šimpanzům. Často kritizovaná dosluhující expozice získá zcela novou tvář. Změníme vnitřní uspořádání objektu a přistavíme k němu dva nové ven-

kovní výběhy, které se rozvinou do okolní zalesněné stráně. Při úpravách budeme v co největší míře používat přírodní materiály. Jako u všech seriózních staveb současnosti nebude ani tady chybět bezbariérový přístup.

Doufám, vážení přátelé, že obliba Zoo Brno u veřejnosti ještě vzroste. Že se ke spokojenosti všech nadále budeme setkávat v naší oáze klidu a míru na okraji velkoměsta, mezi zvířaty-vyslanci živé přírody, kteří nás upozorňují na vše, co máme chránit.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.

*Ladies and Gentlemen,
Dear Friends and Sympathizers,*

We submit our annual report to you again to balance the events in the Brno Zoological Garden, with all its achievements and possible failures. I can say with pleasure that looking back at the year 2008 is joyful in many respects.

The greatest pleasure we had in the year 2008 was the record number of visitors – 326 930, i.e. 74 543 more than in the previous year and the most since the year 1990. The statistics also state that it was the tenth highest visit rate in the fifty-five-year-old history of the zoo. The increased interest was

mainly due to the great popularity of the polar bear twins Bill and Tom. But we believe that people will also like visiting our zoo after the bear cubs' departure. We expect that our breeding couple of Cora and Umca will have further offspring.

After the polar bears, whose two cubs were born at the end of the year 2007, another big northern beast reproduced in Brno in the year 2008 – the Arctic wolf. Two puppies turned up in a daylight at the beginning of June, after a month of life in their underground shelter, where the bitch wolf took care of them without any suspicion of breeders. The wolves ignored the artificial den prepared for them and tunnelled a den of their own in a different place. In short, the beasts behaved quite naturally in their exhibit, like in a wild nature. But there were much more newborns in our zoo this year. Of rarer species let me remember, for example, two Milu deers, two European elks, a Grévy's zebra, a Chapman's zebra, two pygmy marmosets, a common squirrel monkey, a saker falcon, three European scops owls, a barn owl, five Cuban iguanas and seven leopard tortoises at the turn of the year 2008/2009.

A significant improvement in the zoo traffic was due to the conversion of the main road. The contractor

made a high-quality work, it should be highlighted that new roads are covered with pavement which fits well with the countryside. Unfortunately, the work took place – despite of our plan – during the main visiting season. The sense of conversion was to separate, for safety reasons, the route of a small tourist train from the footway. Thus, the train moves along a separate way, about 600 metres long, between the Tiger Restaurant and the exotic birds pavilion, next to a new wide pavement. A new exhibit of Patagonian maras has grown along the pavement and another one for suricates is almost finished. A number of new exhibits will be built in this part of the zoo in the near future so that there are no “deaf” spots along the main road. Three new exhibits were built in the year 2008 out of the main road, along the road running from the Tiger Rocks to the polar bears: the exhibit of red-crowned cranes, wolverines and Canadian lynxes.

Our zoo was also successful in acquisition of investments. We can finally start building of a new big exhibit of Kamchatka brown bears, which had to be postponed for budget reasons, thanks to a grant from the European Fund for Regional Development received in the year 2008. Naturally, the City of Brno will

also contribute to this biggest investment in the zoo history in the total value of 76 million Czech crowns.

But the bear's exhibit will not be a single new building in the near future. The city management also approved a budget allocation to restoration of the monkey pavilion in the year 2008. The pavilion will be intended for a single species – chimpanzees. The old exhibit, frequently criticized, will get a completely new look. The inside layout of the building will be changed and two new outdoor runs will open

out to the adjacent woody hillside. During the restoration, we will use natural materials as much as possible. Like all serious buildings of the present time, this building will have a barrier-free access.

I hope, dear friends, that the popularity of the Brno Zoo will continue growing and we will meet with pleasure in our oasis of peace in the city suburb, among the animals – envoys of animated nature, who draw our attention to everything what deserves protection.

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D.

MVDr. MARTIN HOVORKA, Ph.D.

*ředitel a vedoucí chovatelského úseku
Director and Head of Animal Breeding Department*

MVDr. JAROSLAVA VAVŘINOVÁ

*zástupkyně ředitele, vedoucí obchodního úseku
Vicedirector, Head of Commercial Department*

MIROSLAV JANOTA

*vedoucí technického úseku
Head of Technical Department*

Ing. MIROSLAVA PIŠKULOVÁ

*vedoucí ekonomického úseku
Head of Economical Department*

Bc. JANA HADOVÁ

*vedoucí propagačně vzdělávacího úseku
Head of Promotional and Educational Department*

POČET ZAMĚSTNANCŮ K 31. 12. 2008: 102

The number of employees on the 31. 12. 2008: 102

Vlci polární / Polar Wolves

Početní stav zvířat chovaných v Zoo Brno k poslednímu dni roku 2008 činil **1641 kusů 299 druhů**. Z toho bylo 296 savců 76 druhů, 233 ptáků 58 druhů, 229 plazů 44 druhů, 14 obojživelníků dvou druhů, 797 ryb 94 druhů, dvě pařby jednoho druhu a 70 bezobratlých

24 druhů. Do stavu jsou započítána zvířata chovaná v zoo na Mniší hoře i v detašované expozici Stálé akvarijní výstavy (SAV) na Radnické ulici v centru Brna.

Přehled počtu živočichů chovaných v Zoo Brno na začátku a na konci roku 2008 uvádí následující tabulka:

Počty zvířat chovaných v Zoo Brno na začátku a na konci roku 2008

	Stav k 1. 1. 2008		Stav k 31. 12. 2008	
	ZOO + SAV		ZOO + SAV	
	počet kusů	počet druhů	počet kusů	počet druhů
Savci	317	74	296	76
Ptáci	198	60	233	58
Plazi	155	43	229	44
Obojživelníci	16	3	14	2
Ryby	810	101	797	94
Paryby	2	1	2	1
Obratlovci celkem	1 498	282	1 571	275
Bezobratlí	70	24	70	24
Celkem	1 568	306	1 641	299

Zebra Grévyho (mládě) / Grevy's zebra (young one)

Výřečci malí / Eurasian scops owls

Kotulové veverovítí / South American squirrel monkeys

V Zoo Brno se během roku 2008 narodilo 244 mláďat, ze vzácnějších odchovů jmenujme především dvě mláďata vlků arktických (*Canis lupus arctos*), dále pak dvě samičky jelena milu (*Elaphurus davidianus*), samičku zebry Grévyho (*Equus grevyi*), dva kosmany zakrslé (*Cebuella pygmaea*), kotula veverovitého (*Saimiri sciureus*), raroha velkého (*Falco cherrug*), tři výřečky malé (*Otus scops*), sovu pálenou (*Tyto alba*), pět leguánů kubánských (*Cyclura nubiola*) a na přelomu let 2008 a 2009 sedm želv pardálích (*Stigmochelys pardalis*).

Ke druhům, které se v Zoo Brno pravidelně rozmnožují, patřila například tato mláďata odchovaná v roce 2008: 0.0.5 emu hnědý (*Dromaius novaehollandiae*); 1.0 klokan Bennettův (*Macropus rufogriseus fruticosa*), 0.0.3 ovce domácí Jákobova (*Ovis ammon f. aries*), 0.1 pa-

ovce hřivnatá (*Ammotragus lervia*), 1.1 los evropský (*Alces alces alces*), 2.0 kozorožec sibiřský (*Capra sibirica*); 0.0.8 leguánek ostnitý (*Sceloporus magister*); 0.1 velbloud dvouhrbý (*Camelus ferus bactrianus*), 0.1 zebra Chapmanova (*Equus burchelli chapmani*).

Pro zvýšení počtu chovaných druhů, doplnění chovných skupin a rozšíření genofondu jsme do Zoo Brno v roce 2008 dovezli 142 zvířat, na příklad: 1.0 pakůň modrý (*Connochaetes taurinus taurinus*); 0.2 bizon (*Bison bison*); 0.1 zebra Grévyho (*Equus grevyi*); 0.1 žirafa síťovaná (*Giraffa camelopardalis reticulata*); 1.0 binturong (*Arctictis binturong*); 1.0 dželada (*Theropithecus gelada*); 0.1 kočka pouštní (*Felis margarita harrisoni*); 1.0 levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*); 0.1 orel východní (*Haliaeetus pelagicus*); 1.1 ovce domácí-cáповá; 0.2 ovce domácí-walliská; 2.3 mara stepní (*Dolichotis patagorum*).

Dželada / Gelada

Štěňata vlků kanadských / Wolf cubs

Bizon / Bison

Levhart cejlonský / Sri Lanka leopard

Rok 2008 byl již několikátým rokem naplňování Strategie rozvoje Zoo Brno. Doplňování druhové skladby chovaných zvířat tak probíhalo i nadále v souladu

s tímto dlouhodobým konceptem. Následující tabulka ukazuje souhrn příjmů a výdajů zvířat v Zoologické zahradě města Brna za rok 2008.

Příjmy a výdaje zvířat v Zoo Brno za rok 2008

POLOŽKA	SKUPINA						
	SAVCI	PTÁCI	PLAZI	OBOJŽ.	RYBY	BEZOBR.	CELKEM
	ks	ks	ks	ks	ks	ks	ks
Narozeno	58	22	17	10	124	13	244
Jiný příjem (nákup, deponace do Zoo Brno, dar, výměna, odchyt, návrat z deponace aj.)	57	69	93	0	182	5	406
Příjmy celkem	115	91	110	10	306	18	650
Úhyn	31	31	18	5	306	14	405
Jiný odchod (prodej, vyřazení, vypuštění, únik, výměna, deponace do jiné zoo, krádež, škodná aj.)	105	25	18	7	13	4	172
Výdaje celkem	136	56	36	12	319	18	577

V kolekci Zoologické zahrady města Brna se k poslednímu dni roku 2008 nacházelo 19 druhů či poddruhů savců,

ptáků a plazů, jejichž chov řídí Evropské záchovné programy (EEP) pro ohrožené druhy zvířat.

Druhy chované v rámci EEP				
Druh	M	F	U	Součet
dželada (<i>Theropithecus gelada</i>)	3			3
hroznýšovec kubánský (<i>Epicrates angulifer</i>)	1			1
jeřáb mandžuský (<i>Grus japonensis</i>)	1	1		2
klokánek králikovitý (<i>Bettongia penicillata</i>)	1	3		4
kočka pouštní (<i>Felis margarita</i>)	1	2		3
kotul veverovitý (<i>Saimiri sciureus</i>)	1	3	1	5
kulan (<i>Equus hemionus kulan</i>)		1		1
kůň Převalského (<i>Equus przewalskii</i>)		3		3
levhart cejlonský (<i>Panthera pardus kotiya</i>)	1	1		2
majna Rothschildova (<i>Leucopsar rothschildi</i>)	1	1		2
makak chocholatý (<i>Macaca nigra nigra</i>)	1			1
mandríl (<i>Mandrillus sphinx</i>)	1	1		2
medvěd lední (<i>Ursus maritimus</i>)	2	1		3
rosomák (<i>Gulo gulo</i>)		1		1
tapír jihoamerický (<i>Tapirus terrestris</i>)	1	1		2
tygr sumaterský (<i>Panthera tigris sumatrae</i>)		1		1
vlk hřivnatý (<i>Chrysocyon brachyurus</i>)		1		1
zebra Grévyho (<i>Equus grevyi</i>)	1	4		5
žirafa síťovaná (<i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>)	1	2		3
Celkem	17	27	1	45

K datu 31. 12. 2008 vedly Mezinárodní plemenné knihy (International Studbook, ISB) 11 druhů a Evropské plemenné knihy (European Studbook, ESB) 12 druhů savců, ptáků a plazů chovaných v Zoo Brno.

Druhy chované v ISB					
Druh	M	F	U	Součet	
kiang východní (<i>Equus kiang holdereri</i>)	2	3		5	
dželada (<i>Theropithecus gelada</i>)	3			3	
jeřáb mandžuský (<i>Grus japonensis</i>)	1	1		2	
kočka pouštní (<i>Felis margarita</i>)	1	2		3	
kulan (<i>Equus hemionus kulan</i>)	1			1	
kůň Převalského (<i>Equus przewalskii</i>)	3			3	
levhart cejlonský (<i>Panthera pardus kotiya</i>)	1	1		2	
medvěd lední (<i>Ursus maritimus</i>)	2	1		3	
tygr sumaterský (<i>Panthera tigris sumatrae</i>)	1			1	
vlk hřívnatý (<i>Chrysocyon brachyurus</i>)	1			1	
zebra Grévyho (<i>Equus grevyi</i>)	1	4		5	
Celkem	11	18	0	29	

Druhy chované v ESB					
Druh	M	F	U	Součet	
binturong (<i>Arctitis binturong</i>)	1			1	
kasuár přílbový (<i>Casuarus casuaris</i>)	1	1		2	
leguán nosorohý (<i>Cyclura cornuta</i>)	3	2		5	
nestor kea (<i>Nestor notabilis</i>)	1			1	
orel východní (<i>Haliaeetus pelagicus</i>)	1	1		2	
orlície bornejská (<i>Orlitia borneensis</i>)	1	5		6	
rys evropský (<i>Lynx lynx lynx</i>)	1			1	
šimpanz (<i>Pan troglodytes</i>)	1	3		4	
tamarin žltoruký (<i>Saguinus midas</i>)	3	2		5	
želvaamboinská (<i>Cuora amboinensis</i>)	1			1	
želva ostnitá (<i>Heosemys spinosa</i>)	1	2		3	
želva paprščitá (<i>Geochelone radiata</i>)	1	1		2	
Celkem	15	18	0	33	

Během roku 2008 odešel do důchodu vedoucí úseku MVDr. Petr Číhal, CSc. Prostřednictvím provozního zoologa úsek poté řídil přímo ředitel zoo. Chovatelský úsek byl v roce 2008 rozdělen do šesti revírů: Dětská zoo (revírnice Ing. Šárka Tkadlečková), Parohatá – Kopyta – Safari (revírník Lubomír Gala), Ptáci (revírník Dušan Mašta), Stálá akvarijní výstava (revírník Ing. Vladimír Spurný), Šelmy (revírnice Simona Blahoňovská) a Terárium (revírník Michal Balcar).

Dětská zoo

Revír Dětská zoo, výrazně zaměřený na práci s veřejností, chová – s výjimkou

želv nádherných – jen domestikovaná zvířata, s nimiž návštěvníci, především děti, přicházejí do přímého kontaktu. Například kozy a ovce si děti mohou pohladit a nakrmit, na ponících se mohou povozit. Kolekci zvířat na Dětské zoo tvořilo v roce 2008 jedenáct různých druhů či plemen a forem. Byli to pony shetladští, kozy kamerunské, ovce kamerunské, ovce walliské, ovce cápové, prasata domácí (forma mini), králíci domácí, morčata domácí, husy labutí čínské, holubi domácí (plemeno pávík) a želvy nádherné.

Během roku 2008 jsme v přízemí rekonstruované budovy stájí zprovoznili boxy pro poníky, ovce, kozy a prasata.

Větší část roku 2008 fungoval ponydrom na náhradním místě u výběhu bizonů / The pony riding worked at the substitute place beside Buffalos exhibit a better part of year 2008

Prasata domácí – samice s mládětem / Domestic pigs – female with a young one

V těsné blízkosti budovy jsme taktéž uvedli do provozu upravený ponydrom. Terén kolem nově řešené trasy pro jízdu na ponících jsme osázeli zelení a poblíž zřídili terasu s lavičkami, kde se shromažďují zájemci o jízdu na ponících. U nové budovy jsme také nově uspořádali dvorek pro kontaktní zvířata, kde se objevila i nová ohrádka pro drůbež s kurníkem, sloupový holubník a také ohrádka pro prasata domácí. Během roku 2008 prasnice odchovala deset setat, chov tohoto domácího zvířete se setkal s velice přívětivým ohlasem návštěvníků. Kruhový bazén s pavoučí sítí jsme upravili pro chov želv nádherných. Zvedli jsme úroveň dna bazénu, upravili okolní

Husa labutí / Swan Goose

Hříbě pony shetladského Zornička se svou matkou Zrzkou / A Shetland pony foal with her mother

terén a vysázeli bahenní rostliny. Expozici jsme ještě doplnili bazénkem a dřevěným domečkem pro želvy. V rekonstruované budově stájí se mj. nachází jedenáct individuálních boxů se steli-vovým ustájením. Umístili jsme do nich dva jezdecké pony Shagyho a Linu a skupinu shetlandských poníků, kterou tvoří plemenný hřebec Alex alias Felix a chovné klisny Pajda a Zrzka. Hříbě shetladského pony Zornička se narodilo 14. dubna a je dcerou Zrzky a Felixe. Polárka, narozená 11. října 2007 jako dcera Pajdy a Felixe, je prvním potomkem plemenného hřebce Felixe. Ze zoo-parku v Chomutově jsme 5. března dovezli dvě klisničky shetladského

ponyho: Jessiku, narozenou 26. května 2007, a Jane, narozenou 21. června 2007. Hříbata shetladského ponyho jsme vychovávali tak, aby byla co nejvíce přizpůsobená kontaktu s návštěvníky. S poníky pracovali také členové domácí skupiny Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno.

Pracovníci Dětské zoo v roce 2008 přispěli k pestrému programu akcí pro veřejnost, jakými byly například návštěvy pacientů dětské onkologie, Noc snů, Setkání pacientů kliniky pro léčbu neplodnosti Unica, Výjezdní jednání Obchodní komory, Setkání adoptivních rodičů a sponzorů. Pracovníci revíru poskytl účastníkům těchto akcí především

všeobecně oblíbenou službu – jízdu na ponících. Ovce walliské z Dětské zoo se také představily na adventních oslavách v městských částech Žabovřesky a Žebětín. Skupina ovcí kamerunských a walliských pobývala deset dní na Vánočních trzích Brněnských veletrhů a výstav. Na Dětské zoo také proběhlo populární Štědrodopolední krmení zvířat, zpestřené jízdou na ponících.

Zvláštní odměnou za každodenní práci v horku, mrazu, dešti i sněhu nám byla radost dětí i dospělých. Velice nás potěšilo sdělení návštěvníků zoo, že naše obyčejná domácí zvířata mnohdy dokážou poskytnout více radostných zážitků než vzácné exotické exempláře.

Parohatá – Kopyta – Safari

Nejvýznamnější technickou úpravou v revíru Parohatá – Kopyta – Safari byla v roce 2008 stavba lávky pod výběhem lam krotkých. Lávka nahradila elektrický ohradník a příkop, který dosud výběh lam ohraničoval, a stala se tak součástí expozice; návštěvníci mohou nyní pozorovat lamy z bezprostřední blízkosti. Lávka je součástí nové páteřní komunikace, při jejíž stavbě jsme rovněž zvětšili výběh ovcí Jakobových, aby těsně přiléhal k návštěvní trase. Z dalších stavebních akcí, důležitých pro revír, je nutno zmínit zřízení nových padoků u jelenů milu a jelenů sibiřských. Oba odstavné dvorky přinesly významné zlepšení v ob-

Jeleni milu s mládětem / Pere David's deers with a young one

Jeleni milu – mláďata / Pere David's deers – young ones

Los / Eurasian elk

Velbloud dvouhrbý / Bactrian camel

Zebry Chapmanovy / Chapman's zebras

lasti bezpečnosti práce. Chrání totiž chovatele před případnými útoky jelenů, které hrozí zvláště v období říje, ale i mimo ni. V jarních měsících jsme ukončili úpravu společné expozice paovcí hřivnatých a dželad – se záměrem zamezit případnému dalšímu úniku zvířete. Zajistili jsme dokonalé fungování elektrického ohradníku a opatřili zábranami kmeny stromů, aby opice po nich nemohly šplhat. Pak se dželady vrátily do původního výběhu z dočasného pobytu v pavilonu opic. (Dželady Heika a Helgeho jsme do pavilonu opic umístili v září 2007 poté,

co Heiko strávil několik dní na útěku v okolních lesích.)

V roce 2008 se v tomto revíru narodil takin indický (*Budorcas taxicolor*), čtyři ovce Jákobovy (*Ovis ammon f. aries*), paovce hřivnatá (*Ammotragus lervia*), velbloud dvouhrbý (*Camelus bactrianus*), tři kozorožci sibiřští (*Capra sibirica*), dva losi evropský (*Alces alces alces*), dva jeleni milu (*Elaphurus davidianus*), dva sobi polární (*Rangifer tarandus*), lama krotká (*Lama glama*), zebra Chapmanova (*Equus quagga chapmani*), zebra Grévyho (*Equus grevyi*).

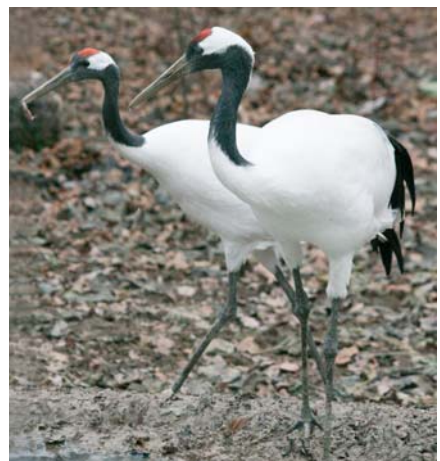
Bohužel se nepodařilo všechna narozená mláďata odchovat. Za velký úspěch jsme považovali narození dvou mláďat sobů polárních, obě však po čtyřech měsících života uhynula. Pitva prokázala vyčerpání organismu a absenci depotního tuku. Neblahá zkušenost nás vedla k přehodnocení a změně krmné dávky. Vzorem nám byl pokus probíhající v Zoo Olomouc a publikovaný na jednání krmivářské komise Unie českých a slovenských zoo. Postupný přechod na novou krmnou dávku jsme zahájili 18. prosince 2008.

V průběhu roku 2008 jsme uskutečnili několik výměn a transportů zvířat, abychom zkvalitnili stávající chovné skupiny a posílili genofond již chovaných druhů. Mezi nejvýznamnější patří výměna žirafy síťované (*Giraffa camelopardalis reticulata*) Julie, narozené v Zoo Brno v prosinci 2006, za žirafu síťovanou Toshu, narozenou v Zoo Dvůr Králové nad Labem v červenci 2006. Výměna proběhla v dubnu 2008. Dále se nám podařilo doplnit chovnou skupinu bizonů (*Bison bison*) o dvě samice, jedna pocházela od chovatele z Kašperských Hor a druhá ze Zoo Praha. Ze Zoo Ostrava jsme dovezli samici velblouda dvouhrbého (*Camelus bactrianus*). Chovnou skupinu zeber Grévyho (*Equus grevyi*) jsme na podzim posílili o dvouletou samici z polské Zoo Poznaň. Na podzim jsme také dovezli dalšího samce dželady (*Theropithecus gelada*). Naši samčí skupinu jsme tak doplnili na celkový počet tři dželady.

Chovný samec takina indického (*Budorcas taxicolor taxicolor*) v roce 2008 bohužel uhynul. Ve stejném roce uhynulo, jen několik týdnů po narození, i mládě (sameček). Tentýž osud dříve postihl i další dva samečky, narozené v letech 2005 a 2007. Z pěti našich mláďat matka odchovala jen samičky, starší přišla na svět roku 2003, mladší roku 2006. Obě jsou součástí skupiny, kterou na konci roku 2008 tvořily tři dospělé samice. V následujícím roce chceme získat nového samce. Hodláme také doplnit chovnou skupinu losů o další samice a skupinu ovcí Jákobových o samce.

Ptáci

Revír dělíme na dva úseky: horní a dolní. V horním se nachází pavilon exotických ptáků (kde chováme i dva druhy savců), expozice kasuárů přílbových a s ní sousedící expozice klokanů Bennetto-

Jeřábi mandžuští / Red-crowned cranes

Sova pálená / Barn owl

Raroh velký / Saker falcon

Samec emu hnědého s kuřaty / Emu male with chicks

Nandu pampový / American rhea

vých. Osazenstvo dolního úseku tvoří některé druhy dravců, sov a vodních ptáků a dále australští pštrosi emu hnědí, jeřábi mandžusští a další ptačí druhy.

K nejvýznamnějším událostem roku 2008 patří v revíru Ptáci vybudování nové expozice jeřábů mandžuských. Ta se nachází v dolní části zahrady, u cesty vedoucí od Tygřích skal k ledním medvědům. Nový výběh je o něco prostornější než bývalá expozice, která stála na jiném místě. Je na něm patrné úsilí co nejvíce se přiblížit biotopu, na kterém impozantní jeřábi mandžusští žijí. Našemu páru se v novém prostředí zalíbily především dva mělké bazény s bahnitým dnem, kde se ptáci často brodí. Část výběhu je zrytá, což jeřábům umožňuje hledat v půdě červy a hmyz. Kořist si poté odnášejí do bazénu, kde si ji namáčejí. Expozice je ohraničena tmavě zele-

ným řídkým pletivem, které pohled na ptáky nijak neruší. V roce 2008 pár poprvé zahrníždil a samice snesla dvě vejce. Obě však byla neoplozená. Těšíme se, že další hnízdění bude úspěšné.

V roce 2008 revír dosáhl několika chovatelských úspěchů. Výčet začneme dolním úsekem. Samice emu hnědého snesla sedm vajec, která jsme 26. února podsadili pod samce; 24. dubna se vylíhlo sedm mláďat, o která se samec vzorně staral. (O dvě mláďata jsme bohužel přišli, protože je slovila škodná. Její výskyt v zahradě umístěné v lese nelze eliminovat, škodná tam nepříznivě ovlivňuje chovy i jiných ptačích druhů.) Za úspěch považujeme odchov mláděte raroha velkého, které vylétlo z hnízda 13. července, jednoho mláděte sovy pálené (výlet 1. srpna) a tří mláďat výřečků malých (výlety od 1. do 4. srpna).

Mládě kotula veverovitého / South American squirrel monkey – young one

*Vývojová stadia uměle odchovávaného kakadu bílého / Developmental milestones of an artificially mannered white cockatoo
Foto / Photo by Lubica Hrdinová*

Piraně Nattererovy / Red piranhas

V pavilonu exotických ptáků chováme také dva druhy savců. Jedním z nich je kotul veverovitý. A právě samičce tohoto opičího druhu, zvané Fifi, se 7. května loňského roku narodilo mládě.

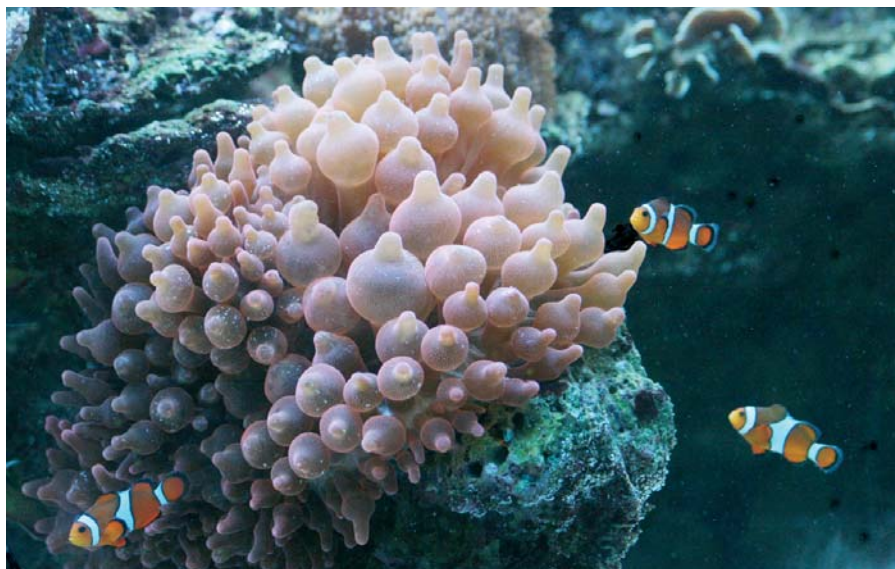
Rozmnožili se také klokani Bennetovi, jedno mládě opustilo matčin vak 13. května. Z budky kakadu bílých, umístěné v pavilonu exotických ptáků, se ozývalo mládě, které jsme 20. července museli odebrat a uměle odchovat. Matka potomka sice krmila, ale špatně natrávenou potravou, která mláďeti ucpává střeva. Doufáme, že se samice časem naučí správně krmit a mláďata sama odchová.

Stálá akvarijní výstava

Na začátku roku 2008 pracovníci Stálé akvarijní výstavy instalovali novou, 750litrovou nádrž do tzv. velké stěny, jelikož v ní umístěná starší nádrž praskla. Do nové nádrže pak vpustili skupinu sumcovitých a kaprovitých ryb. Životní pochody v mořském akváriu s korálovými rybami se stabilizovaly, koráli začali růst. Na období od května do října jsme do bazénku venkovní části výstavy přesunuli studenovodní druhy ryb.

Na začátku roku 2008 Stálá akvarijní výstava chovala 882 zvířat 129 druhů, z toho 70 jedinců bezobratlých 26 druhů, dvě paryby jednoho druhu, 793 ryb

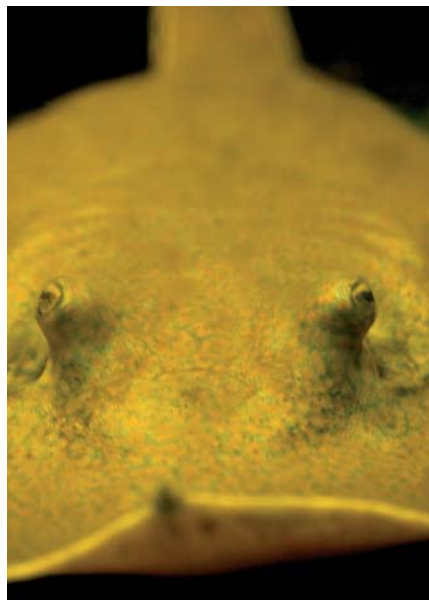
Sasanka dvoubarvá a klauni očkatí / Ocellaris clown fish and the Bubble-tip anemone

Bodlok pestrý / Blue tang

Vrubozubec paví / Oscar Foto / Photo by Jan Špaček

Trnucha Orbignyho / Smooth back river stingray

96 druhů, z toho 762 jedinců 77 druhů sladkovodních a 31 jedinců 19 druhů mořských, 10 obojživelníků ve třech druzích, pět plazů dvou druhů a dva ptáky jednoho druhu. Na konci roku 2008 výstava chovala 866 zvířat 121 druhů, z toho 70 jedinců bezobratlých 24 druhů, dvě paryby jednoho druhu, 780 ryb 91 druhů, z toho 756 jedinců 77 druhů sladkovodních a 24 jedinců 14 druhů mořských, sedm obojživelníků ve dvou druzích, pět plazů dvou druhů a dva ptáci jednoho druhu. Na začátku roku 2008 byla – vedle výše zmíněných jedinců a druhů – v majetku Zoo Brno další zvířata, deponovaná v jiných institucích: sedm zvířat tří druhů, z toho jeden jedinec jednoho druhu sladkovodních ryb a šest jedinců dvou druhů mořských ryb, na konci roku pak čtyři jedinci čtyř druhů, z toho tři jedinci tří druhů bezobratlých a jeden jedinec jednoho druhu sladkovodních ryb. Tři terarijní zvířata dvou druhů, zapůjčená v roce 2007 na výstavu Tamtamy času, pořádanou CK Livingstone v prostorách lednického zámku, byla vrácena. V roce 2008 došlo k výměně šesti kusů dvou druhů mořských ryb za jeden kus jednoho druhu mořské ryby a jeden kus jednoho druhu bezobratlých (korálnatce) se Zoo Olomouc. V průběhu roku 2008 nám bylo darováno 168 jedinců 13 druhů sladkovodních ryb a došlo k nákupu tří druhů tří kusů bezobratlých, kteří byli zároveň deponováni na výstavu Tamtamy času.

Na Stálé akvarijní výstavě se opět pravidelně konaly tiskové konference informující o dění a aktualitách v Zoo Brno. V prostorách výstavy proběhla prezentace kampaně Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií Žáby bijí na poplach. Výstava fotografií Michala Piškuly Vraký Rudého moře, zahájená v roce 2007, pokračovala ve sklepních prostorách výstavy ještě v prvním čtvrtletí 2008.

Stálou akvarijní výstavu v roce 2008 navštívilo 20 080 osob, což je o 2 480 více než v roce 2007. V budoucnu hodláme druhově rozšířit naši kolekci ryb, obojživelníků i bezobratlých.

Šelmy

Těžiskem úsilí pracovníků revíru Šelmy se v roce 2008 stala péče o mláďata ledních medvědů. Dvojčata přišla na svět v listopadu 2007 a první měsíce života strávila s matkou v přísné izolaci v porodním boxu. Veřejnost je mohla poprvé spatřit v březnu 2008, slavnostního vypuštění medvědice s medvídaty do výběhu se účastnili i představitelé města Brna a Jihomoravského kraje. Medvíďata se vzápětí stala hitem a možná i symbolem zoo, davy návštěvníků proudily do zahrady ze všech koutů republiky. Lidé se také mohli zúčastnit tipovací soutěže, ve které se pro medvíďata hledala vhodná jména. Nejvíce hlasů dostali Bill a Tom, pojmenovaní podle zpěváků známé hudební skupiny Tokio Hotel. Přirozený odchov mláďat ledních medvědů je nesporným úspěchem.

Bill a Tom / Bill and Tom

Mláďata ledních medvědů s matkou (v popředí) na konci roku 2008 / Polar bears young ones with their mother (to the fore) at the end of 2008

Medvědí mámu a její potomky měli na starosti především chovatelé Jaroslav Jasínek a Milan Šebesta, revírnice Simona Blahoňovská a provozní zoolog Jiří Vítek.

V chovu tygrů sumaterských jsme bohužel zaznamenali úhyn samce Kampara, který se v naší zoo narodil v roce 1992 a většinu svého dlouhého života v ní i prožil. V pokročilém věku přestal přijímat potravu. Zanechal po sobě ovdovělou tygřici Satu, se kterou se

mu bohužel nepodařilo zplodit žádné potomky.

V druhé polovině roku 2008 jsme zhruba na tři měsíce připustili levharta cejlonského k samici. Během společného soužití se pár k sobě choval velice pozorně, páření jsme pozorovali vícekrát. U této dvojice se ale bohužel jako nepříznivý jeví fakt, že samice dosud v naší zoo, kde žije od konce roku 2004, nezabřezla. Ve voliéře orlů, kde jsme chovali dva samce různých druhů, nastala příznivá změna. Do jihlavské zoo jsme deponovali orla bělohlavého, jeho místo zaujala samice orla kamčatského, dovezená z ruské Zoo Kazaň; nyní se tedy v expozici nachází pár těchto vzácných dravců, kteří by se měli na začátku roku 2009 dostat do toku. Vlci polární nám přichystali milé překvapení. Návštěvník, procházející jednoho dne na začátku června kolem vlčího výběhu, nás upozornil, že z nory, kterou si šelmy ve výběhu vyhrabaly a kterou jsme nemohli nijak kontrolovat, se vynořila dvě štěňata. Odchov vlčat, jejichž matkou je alfa samice Alex, proběhl přirozeným způsobem. Smečka tvořená vůdčím samcem, dvěma samicemi a dvěma mladými vlky je stále ozdobou naší zoo. Takzvanou alej šelmiček, což je řada expozic drobných šelem, postupně opustily kočky divoké, kočky pouštní, samice rysa kanadského a lišky obecné. Dosluhující klece aleje šelmiček na počátku roku 2009 odstraníme. Na jejich místě vyroste nová expozice medvědů kamčatských.

Vlčata / Wolf cubs

Orel kamčatský / Steller's sea-eagle

Rosomák sibiřský / Wolverine

Při cestě, která v dolní části zoo vede k ledním medvědům, jsme zřídili novou voliéru, ve které je prozatím umístěna samice rosomáka sibiřského Nataša, narozená v sibiřské přírodě a dovezená ze Zoo Kazaň. Naproti rosomákovi vyrostla velká přírodní expozice rysů kanadských, její členitý terén se vzrostlými stromy dotváří skalisko. V expozici se nachází samec ze Zoo Ostrava, dovoz samice plánujeme na jaro následujícího roku. Ve skupině lišek polárních jsme sestavili dva páry, od kterých v roce 2009 očekáváme liščata.

Do pavilonu opic se přestěhoval ze Zoo Olomouc samec binturonga Shon. Samice lemura vari odcestovala do

Bratislavy, chov tohoto druhu jsme ukončili. Pavilon opic projde v roce 2009 rozsáhlou rekonstrukcí tak, aby mohl poskytnout důstojné prostředí pro šimpanze. V budoucnu se ale stane součástí expozice Madagaskar. U nástupního stanoviště vláčku jsme otevřeli expozici marstepních, ohraničenou nízkým plotem. Mary mají k dispozici umělé nory, jejich výběh je kryt stromy a křovinami.

Současně s péčí o zvířata se pracovníci revíru věnovali i práci s veřejností. Pravidelná komentovaná krmení probíhala u ledních medvědů, opic, lišek polárních, vlků arktických i u obzvláště oblíbených lachtanů jihoafrických. Chovatelé šelem se také věnovali dětem

Rys kanadský / Canadian lynx

Mary stepní / Patagonian mara

z příměstských táborů, pacientům kliniky dětské onkologie a poskytovali rozhovory novinářům.

V nastávajícím období se pracovníci revíru Šelmy chtějí zaměřit především na odchovy. Budou se snažit o vytváření takových podmínek, aby se další mláďata objevila u tygrů sumaterských, levhartů cejlonských, vlků arktických, labutí koskorba, husic magelánských, nandu pampových, lišek polárních, tapírů jihoamerických, orlů kamčatských a samozřejmě opět také v rodině ledních medvědů.

Terárium

Tento revír sestává z pavilonu Tropicke království, rekonstruovaného v roce 1998 převážně pro plazy, z navazující staré části budovy terárií, zvané Áčko, a patří k němu i expozice psounů amerických, která se nachází na prostranství před pavilonem. Tříčlenný tým pracovníků revíru byl v průběhu roku personálně posílen o jednoho ošetřovatele.

Během roku 2008 se druhová skladba v revíru příliš nezměnila. V souladu s chovatelskou koncepcí jsme připravili novou expozici pro atraktivní druh hada – korálovku Campellovu (*Lampropeltis campbelli*). Koncem ledna jsme dokončili úpravy v ubikaci pro leguány kubánské (*Cyclura nubila*) a želvy paprscíté (*Geochelone radiata*). Chovný prostor vznikl zasypaním původních bazénů pro krokodýly. Zcela nová expozice vznikla ve vestibulu, spojovacím krčku mezi Tropickým královstvím a starou částí pū-

Kočka pouštní / Sand cat

vodní budovy vivárií. Vnitřní prosklenou ubikaci o ploše asi 15 m² obsadil pár koček pouštních (*Felis margarita harrisoni*). Jejich bývalá expozice v tzv. aleji šelmiček musí ustoupit výstavbě rozsáhlého areálu medvědů kamčatských. Nová expozice koček pouštních je vybavena boudičkou, vizuálními překážkami v podobě kořenů a silných větví i úkryty. Expozici vytápějí jednak teplovodní radiátory, jednak topné kabely uložené v podlaze. Kočky pouštní jsou zařazeny do Evropského záchranného programu (EEP). Doufáme, že samec pocházející z britské Zoo Bristol se v novém prostře-

dí zabydlí a se samicí, původem z polské Zoo Krakov, vytvoří perspektivní chovný pár. Úpravou dvou menších terárií vznikla v Tropickém království jedna nová větší expozice, imitující prostředí pouští Mexika a přilehlých oblastí jihozápadu USA. Jejými prvními obyvateli se stali leguánci ostnití (*Sceloporus magister*) a čukvaly zavalité (*Sauromalus obesus*). Dominovat budou v této expozici jedovatí korovci mexičtí (*Heloderma horridum*), které hodláme dovést z britského Edinburghu v roce 2009. Staronovým druhem, který opět obohatil naši kolekci, je trnorep africký (*Uromastyx acanthinura*). Celkem 69 odrostlých mláďat, zabavených celními orgány, jsme přijali začátkem června. Velké úpravy se nevyhnuly expozici psounů amerických. Pro kolonii psounů byla zima 2007/8 osudná. Žádné ze zvířat ji nepřezilo. Starou navážku jsme z výběhu vybagrovali, prostor vydezinfikovali a navezli novou, vyšší vrstvou substrátu. Zakladateli nové kolonie se stali samec dovezený ze Zoo Praha a pár pocházející ze Zoo Jihlava.

Z odchovů roku 2008 považujeme za nejvýznamnější rozmnožení rosniček včelích (*Phrynohyas resinifictrix*) a želv pardálích (*Stigmochelis pardalis*).

Odchov 15 rosniček včelích představuje první rozmnožení exotického obojživelníka v historii Zoo Brno. Želvy pardálí nás potěšily svými mláďaty až na přelomu let 2008 a 2009. První želva pardálí se vylíhla 27. prosince 2008,

Líhnutí želv pardálích / Leopard tortoises hatching

Foto / Photo by Michal Balcar

o dva dny později spatřila světlo světa další dvě mláďata. Líhnutí se protáhlo do následujícího roku, 2. ledna 2009 jsme se radovali z narození dalších čtyř želviček. Jedná se již o pátý druh želvy rozmnožený v brněnské zoo. Mezi již tradiční odchovy lze zařadit narození pěti mláďat leguána kubánského (*Cyclura nubila*), pěti leguánků ostnitých (*Sceloporus magister*), kteří se každoročně množí přímo v expozici, a jednoho mláděte kosmana zakrslého (*Callithrix pygmaea*).

Rosnička včelí / Amazon milk frog

Záchranná stanice pro handicapované živočichy

Záchranná stanice pro handicapované živočichy při Zoo Brno je součástí Národní sítě záchranných stanic Českého svazu ochránců přírody. Záchranné stanice v jednotlivých regionech poskytují poraněným zvířatům komplexní péči: postarají se o transport, poskytnou první pomoc, zajistí léčbu a po úspěšné rehabilitaci přípravu před vypuštěním a nakonec vypuštění do volné přírody.

V období od 1. ledna do 31. prosince 2008 přijala naše Stanice pro handicapované živočichy 406 zvířat 63 druhů. Z toho bylo 11 jedinců ze skupiny plazů, 165 ptáků a 230 savců. Stejně jako v předcházejících letech jsme nejčastěji přijímali ježky (*Erinaceus sp.*), v roce 2008 jsme však také zaznamenali neobvykle vysoký počet přijatých netopýrů, především druhu netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*). Také Brno patří k městům, v jejichž intravilánech dochází k invazím skupin mladých netopýrů do bytů. Naštěstí v těchto případech většinou přichází ke slovu záchranný transfer, kdy za spolupráce s Přírodovědeckou fakultou Masarykovy univerzity odborníci zkontrolují zdravotní stav odchycených jedinců, dodají jim tekutiny, případně je také dokrmí, a brzy je vypustí do volné přírody. Z ptáků jsme do naší stanice nejčastěji přijímali rorýse obecné (*Apus apus*). Více než polovina přijatých zvířat byla nalezena přímo v Brně, ostatní pak v okolí menších obcí

Mláďata poštolek obecných v záchranné stanici / Common Kestrel chicks in a central rescue station
Foto / Photo by Jiří Dobiaš

převážně v Jihomoravském kraji, v některých případech i v sousedních krajích Zlínském, Olomouckém, Moravskoslezském či v kraji Vysočina.

Přestože záchranné stanice přijímají zvířata mnohdy ve velmi špatném stavu či se zraněními neslučitelnými se životem a mnoho jich uhynie nebo je humaně utraceno, hlavním smyslem existence stanice je navrácení uzdravených zvířat po úspěšné rekonvalescenci zpět do přírody. Potěšitelné je, že se nám daří počet takto vypuštěných zvířat zvyšovat. V roce 2008 tomu tak bylo přibližně u poloviny případů. Přes zimu tak zůstávají ve stanici, kromě jedinců vyžadujících ošetření a nějaký čas na uzdravení, především ježci v horším výživném a zdravotním stavu či s nízkou hmotností

a dále trvalé handicapy, tedy jedinci se zraněními vylučujícími je z úspěšného návratu k volnému životu v přírodě. Jedná se především o postřelené či jinak traumaticky poznamenané dravce a sovy, jejichž osudy názorně demonstrují, jak dalece může člověk zvířeti ublížit. Upozorňují nás rovněž na to, co vše zvířatům hrozí a jak je musíme chránit.

Takovou osvětu můžeme šířit nejen mezi běžnými návštěvníky, ale také mezi žáky či studenty, kteří se účastní vzdělávacích programů pořádaných zoologickou zahradou a rovněž mezi členy zájmových kroužků Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno.

Snažíme se také veřejnost informovat o tom, že je zbytečné či někdy přímo škodlivé donášet do zoo zvířata, u kterých důvod k odebrání z přírody chybí, jelikož se nejedná o jedince nějakým způsobem handicapované (zdraví ježci, mláďata zajíců, srnčí zvěře, pěvců, sov aj.). Takovou osvětu poskytujeme především v odpovědích na telefonické dotazy – na jejich využívání si lidé postupně zvykají. Od roku 2007, kdy jsme jej vydali, stále distribuujeme leták obsahující informace o tom, kdy je pomoc pro nalezeného živočicha žádoucí, a kdy nikoli. V letáku nechybí ani základní pravidla chování v případě nálezu zraněného zvířete či přehled z tohoto hlediska významné legislativy a povinností z ní vyplývajících. V roce 2008 jsme část ná-

vštěvnícké trasy vyčlenili pro expozice trvale handicapovaných jedinců z naší záchrané stanice. Expozice handicapů jsme díky dotaci Ministerstva životního prostředí České republiky mohli doplnit systémem informačních tabulí, které návštěvníky poučí o existenci a významu Národní sítě záchraných stanic, o postupu při nálezu zraněného živočicha a o tom, jak takového živočicha lze rozpoznat.

Velkým přínosem pro naši stanici je stálá přítomnost veterináře zoo MVDr. Stanislava Mazánka, Ph.D., který může u přijatého zvířete ihned stanovit diagnózu a okamžitě zahájit léčbu či rozhodnout o jeho humánní euthanasii. Vybavení stanice průběžně doplňujeme a modernizujeme. Pořídili jsme nové systémy klecí pro menší druhy přijímaných živočichů, provedli voděodolnou úpravu všech venkovních dveří ve stanici a započali jsme s rekonstrukcí zázemí stanice, kde probíhá např. finální příprava krmiv. Jednáme o možnosti kompletního přebudování a přesunu záchrané stanice mimo zoo.

Při záchraně poraněných zvířat z naší přírody pokračovala i v roce 2008 spolupráce s orgány ochrany přírody, obcemi a městskými úřady, s Městskou policií Brno a s dalšími organizacemi – například s brněnskou Veterinární a farmaceutickou univerzitou či Přírodovědeckou fakultou Masarykovy univerzity.

Obrat zvířat ve stanici handicapů a jejich početní stav k 31. 12. 2008

	STAV K 1. 1. 2008	INFEKCE	MLÁDATA	ODCHYT	OSTATNÍ	TRANSFER	VÝJEZD	VYSÍLENÍ	ZRANĚNÍ	PŘÍJEM 2008	NEPŘIJAT	PŘEDÁNÍ	ÚHYN, UTRACENÍ	VYPUŠTĚNÍ	VÝDEJ 2008	STAV K 31. 12. 2008
Alexandr malý		1							1	0			1		1	
Bažant obecný			1						1	2			2		2	
Brhlík lesní									1	1			1		1	
Bukáček malý									1	1			1		1	
Čáp bílý							1		1	2	1		1		2	
Činčila vlnatá					1					1		1			1	
Dlask tlustozobý									2	2			2		2	
Drozd zpěvný				4					7	11			5	6	11	
Fretka tchořovitá	1			5						5		2			2	4
Holub domácí			1		5			1	3	10			8	2	10	
Hrdlička zahradní			1						3	4			4		4	
Jezevec lesní									1	1			1		1	
Ježek sp.	12									0			7	5	12	
Ježek východní	2	1	15	1		2			5	24			19	3	22	4
Ježek západní	3	3	51	7	2	1		1	7	72			35	25	60	15
Jiřička obecná			3						5	8			5	3	8	
Kalous ušatý									1	1			1		1	
Káně lesní							1		10	11			5	3	8	3
Konipas bílý									1	1			1		1	
Konopka obecná									1	1				1	1	
Korela chocholatá		2								0		2			2	
Kas černý			8			1			2	11			8	3	11	
Krahujec obecný									6	6			4	2	6	
Králík domácí		1		2	1					3		3	1		4	
Křivka obecná									1	1			1		1	
Kuna skalní			2	1					3	6		1	5		6	
Labuť velká									2	2		2			2	
Leďnáček říční									3	3				3	3	
Liška obecná	1			1					1	2		2	1		3	
Morče domácí				2						2		2			2	
Moták pochop	2		2							2		4			4	
Netopýr dlouhouchý				1		3				4		3		1	4	
Netopýr hvízdavý	1			1		67			1	69		10	1	59	70	
Netopýr pestří				3		3		2		8		5		3	8	
Netopýr rezavý			1		1	1	1		2	6			4	2	6	
Netopýr Saviův				1						1		1			1	
Netopýr sp.			2							2				2	2	
Ondatra pižmová				1						1				1	1	
Papoušek horský	2									0		2			2	
Plech velký			2							2				2	2	
Poštálka obecná	1	1	5	1					15	22			16	5	21	2

	STAV k 1. 1. 2008	INFEKCE	MLÁDATA	ODCHYT	OSTATNÍ	TRANSFER	VÝJEZD	VYSÍLENÍ	ZRANĚNÍ	PŘÍJEM 2008	NEPŘIJAT	PŘEDÁNÍ	ÚHYN, UTRACENÍ	VYPUSTĚNÍ	VÝDEJ 2008	STAV k 31. 12. 2008
Pařkan obecný				1						1		1			1	
Pušník obecný			1						2	3		1		2	3	
Rehek domácí									1	1			1		1	
Rehek zahradní			1						1	1				1	1	
Rorýs obecný			10	3	1	8		2	6	30			11	19	30	
Sojka obecná		1	1						4	6			5	1	6	
Stehlík obecný									1	1				1	1	
Strakapoud prostřední				1					1	2			2		2	
Strakapoud velký			1							1			1		1	
Strnad obecný			3							3			3		3	
Sýkora babka									1	1				1	1	
Sýkora kaňadra			2						4	6			4	2	6	
Sýkora modřínka								1	1	2			2		2	
Ťuhýk obecný						1				1				1	1	
Užovka obojková						1				1				1	1	
Užovka podplamatá					1					1			1		1	
Veverka obecná			6						2	8			4	4	8	
Vlašťovka obecná									1	1			1		1	
Valavka popelavá									1	1			1		1	
Vrána obecná černá									1	1					0	1
Zajíc polní			8						2	10			8	2	10	
Zebříčka pestrá					2					2			1		1	1
Zvonek zelený									1	1				1	1	
Želva čtyřprstá				1						1		1			1	
Želva nádherná				7	1					8		1			1	7
Želva vroubená	1									0		1			1	
Želva zelenavá	1									0		1			1	
Žluna zelená									1	1				1	1	
Celkový součet	31	6	129	41	16	88	2	8	116	406	1	46	185	168	400	37

Stanice mladých přírodovědců

Zoo Brno chová zvířata také ve své Stanici mladých přírodovědců, kde k po-

slednému dni roku 2008 evidovala 41 kusů 19 druhů. Orientační přehled zvířat této stanice uvádí následující tabulka:

Seznam zvířat ve Stanici mladých přírodovědců				
plazi	latinsky	3	1	4
Agama vousatá	<i>Pogona barbata</i>	1	0	0
Gekončík noční	<i>Eublepharis maculatus</i>	1	1	1
Scink šestipruhý	<i>Chalcides sexlineatus</i>	0	0	1
Užovka červená	<i>Elaphe guttata</i>	1	0	0
Užovka domácí	<i>Lamprophis fuliginosus</i>	0	0	2
ptáci	latinsky	1	1	1
Ara ararauna	<i>Ara ararauna</i>	1	0	0
Korela chocholátá	<i>Nymphicus hollandicus</i>	0	0	1
Papoušek vlnkovaný	<i>Melopsittacus undulatus</i>	0	1	0
savci	latinsky	11	15	4
Burunduk	<i>Tamias sibiricus</i>	1	0	0
Činčila vlnatá	<i>Chinchilla lanigera</i>	0	1	0
Fretka	<i>Mustela furo</i>	1	2	0
Králík domácí	<i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1	0	0
Králík domácí - zakrslý	<i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1	2	0
Křeček zlatý	<i>Mesocricetus auratus</i>	1	1	0
Křečík džungarský	<i>Phodopus sungorus</i>	0	0	1
Kuna skalní	<i>Martes foina</i>	1	0	0
Morče domácí	<i>Cavia porcellus</i>	2	2	3
Osmák degu	<i>Octodon degus</i>	1	4	0
Pískomil mongolský	<i>Meriones unguiculatus</i>	1	3	0
Sysel Richardsonův	<i>Spermophilus richardsonii</i>	1	0	0

Jiří Vítek,
provozní zoolog

Summary: As at 31st December 2008 our zoo bred 1641 animals of 299 species. The most significant breeding event of the year 2008 was the birth of two puppies of Arctic wolf. Thus, another big northern beast reproduced in Brno in the year 2008 after the polar bears, whose two cubs were born at the end of the year 2007. Two puppies turned up in a daylight at the beginning of June, after a month of life in their underground shelter, where the bitch wolf took care of them without any suspicion of breeders. The wolves ignored the artificial den prepared for them and tunnelled a den of their own in a different place. In short, the beasts behaved quite naturally in their exhibit, like in a wild nature. During the year 2008, 244 animals were born in the Brno Zoo. As at 31st December 2008, the Brno Zoo collection included 19 species or subspecies of mammals, birds and reptiles whose breeding is controlled by European Endangered Species Programmes (EEPs). As at the foregoing date, the International Stud Books (ISBs) and the European Stud Books (ESBs) kept 11 and 12 species of mammals, birds and reptiles bred in the Brno Zoo, respectively. The zoo operation was divided into six districts in the year 2008: Children's Zoo, Antlered – Ungulates – Safari, Birds, Permanent

Aquarium Exhibition, Beasts and Terrarium.

In the Children's Zoo, new boxes for ponies, sheep, goats and pigs were made on the ground floor of the restored building which houses stables and a pony-riding circuit was put into operation close to the stables. The yard for contact animals next to the new building was arranged in a different way and was supplemented with a pen for poultry with a henhouse, a dove-cot and a pen for minipigs. During the year 2008, the sow raised ten piglets. Breeding of this domestic animal had a very favourable response. A foal of Shetland pony was born in the Children's Zoo.

The most important technical action in the Antlered – Ungulates – Safari district was construction of a footbridge under the llamas' exhibit. The footbridge replaced the electric fencer and the ditch bounding the llamas' exhibit and became a part of the exhibit; visitors can observe llamas at close range now. The footbridge is a part of the new main road, during which construction the exhibit of Jacob's sheep was also enlarged to be closely adjacent to the route of visit. Of other constructions significant for this district, new paddocks for Milu deers and Siberian deer should be mentioned. Both lay-up yards brought a significant improvement in

the occupational safety. The following animals reproduced in this district: Jacob's sheep, barbary sheep, bactrian camels, Siberian ibexes, European elks, Milu deers, Chapman's zebras and Grévy's zebras.

The pavilion of exotic birds dominates the Birds district which includes a separate exhibit of southern cassowaries and the adjacent exhibit of Bennett's kangaroos. The Birds district also houses some birds of pray, owls, water birds, emus, red-crowned cranes and other bird species. The most significant event of the year 2008 in this district is a newly built exhibit of red-crowned cranes. We were successful in breeding of a young saker falcon, a barn owl and three European scops owls.

The endeavour of employees in the Beasts district was focused on the polar bear cubs. The twins were born in November 2007 and spent the first month of their life with mother in a strict isolation in a birth box. In March 2008 they were introduced to the public for the first time. The natural breeding of polar bear cubs is an indisputable success. In the year 2008 the district recorded another extraordinary breeding success: two puppies of Arctic wolf were born.

The Terrarium district consists of the Tropical Kingdom pavilion, built predominantly for reptiles, an adjacent old part of terrarium building, and an exhibit of prairie dogs situated in front of the pavilion. In accordance with the breeding concept we prepared a new exhibit for an attractive species of reptile – Campbell's milk snake. At the end of January, arrangements in the shelter of Cuban iguanas and radiated tortoises were finished. The breeding area was created by filling up the original crocodile pools. A completely new exhibit was created in the Tropical Kingdom vestibule. An inside glassed-in exhibit of about 15 m² is occupied by a couple of sand cats. Two smaller terrariums in the Tropical Kingdom were combined into one bigger exhibit imitating the Sonoran Desert biotope. Its first inhabitants were desert spiny lizards and common chuckwallas. This exhibit will be dominated by venomous beaded lizards. The most important growth in the number of animals was recorded in the year 2008 in Amazon milk frogs and Leopard tortoises. The birth of five Cuban iguanas, five desert spiny lizards and one pygmy marmoset may be included in traditional increases.

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMALS KEPT

ČESKÝ NÁZEV LATINSKÝ NÁZEV	1. 1. 2008	NAROZENÍ / BIRTH	PŘÍCHOD / ARRIVAL *	ÚHYN / DEATH	ODCHOD/ DEPARTURE **	31. 12. 2008	POZNÁMKA	CITES	EEP, ISB, ESB, RDB
-------------------------------	------------	------------------	---------------------	--------------	-------------------------	--------------	----------	-------	--------------------

BEZOBRATLÍ/INVERTEBRATA**kmen: členovci (Arthropoda)****třída: bezobratlí (Invertebrata)****řád: desetinožci (Decapoda)**

čel.: Hippolytidae

kreveta pruhovaná *Lysmata amboinensis* 0.0.6 0.0.6**třída: pavoukovci (Arachnida)****řád: štíři (Scorpionida)**

čel.: Scorpionidae

veleštír císařský *Pandinus imperator* 0.0.2 0.0.1 0.0.2 0.0.1**třída: koryši (Crustacea)****řád: desetinožci (Decapoda)**

čel.: Parastacidae

rak mramorový *Procambarus fallax* 0.0.14 0.0.9 0.0.8 0.0.15**kmen: měkkýši (Mollusca)****třída: mlži (Bivalvia)****řád: listožábří (Eulamellibranchiata)**

čel.: Tridacnidae

žéva hladká *Tridacna derasa* 0.0.3 0.0.2 0.0.1 RDB**třída: plži (Gastropoda)****řád: (Monotocardia)**

čel.: Nassariidae

vršatka *Nassarius* sp. 0.0.10 0.0.10**řád: (Diotocardia)**

čel.: Turbinidae

dunka zahalená *Astraea tecta* 0.0.10 0.0.2 0.0.8**kmen: ostnokožci (Echinodermata)****třída: hvězdice, hadice (Stelleroidea)****řád: (Valvatida)**

čel.: Archasteridae

hvězdice *Archaster angulatus* 0.0.4 0.0.4**kmen: žahavci (Cnidaria)****třída: korálnatci (Anthozoa)****řád: korálovníci (Corallimorpharia)**

čel.: Discosomatidae

sasanka *Rhodactis* sp. 0.0.1 0.0.1**řád: laločnici (Alcyonaria)**

čel.: Alcyoniidae

laločnice *Sarcophyton* sp. 0.0.1 0.0.1laločnice *Sinularia* sp. 0.0.1 0.0.1

čel.: <i>Nephtheidae</i>							
korál <i>Capnella</i> sp.			0.0.1			0.0.1	
čel.: <i>Xeniidae</i>							
laločník <i>Xenia</i> sp.	0.0.1		0.0.3			0.0.4	
řád: sasankovci (<i>Zoantharia</i>)							
čel.: <i>Zoanthidae</i>							
sasankovec <i>Zoanthus</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
řád: sasanky (<i>Actiniaria</i>)							
čel.: <i>Actiniidae</i>							
sasanka čtyřbarevná <i>Entacmaea quadricolor</i>	0.0.1	0.0.1				0.0.2	
řád: větevníci (<i>Scleractinia</i>)							
čel.: <i>Acroporidae</i>							
montipóra <i>Montipora</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
větevník <i>Acropora</i> sp.	0.0.3					0.0.3	
čel.: <i>Agariciidae</i>							
houbovník <i>Pavona cactus</i>	0.0.1					0.0.1	
houbovník <i>Pavona decussata</i>	0.0.1					0.0.1	
čel.: <i>Caryophylliidae</i>							
turbinatka <i>Euphyllia</i> sp.	0.0.3					0.0.3	
čel.: <i>Dendrophylliidae</i>							
dendrofyta <i>Turbinaria</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
čel.: <i>Faviidae</i>							
útesovník <i>Calaustrea furcata</i>	0.0.1					0.0.1	
čel.: <i>Oculinidae</i>							
okulína <i>Galaxea</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
čel.: <i>Pectiniidae</i>							
papírník <i>Oxyropsa</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
čel.: <i>Pocilloporidae</i>							
pórovník <i>Pocillopora</i> sp.	0.0.1					0.0.1	
pórovník <i>Seriatopora</i> sp.	0.0.1					0.0.1	

PARYBY/CHONDRICHTHYES**řád: rejnoci (*Rajiformes*)**

čel.: <i>Dasyatidae</i>							
tmucha Orbigynho <i>Potamotrygon orbignyi</i>	0.0.2					0.0.2	

RYBY/PISCES**řád: mnohoploutví (*Polypteriformes*)**

čel.: <i>Polypteridae</i>							
bichírek úhořovitý <i>Erpetoichthys calabaricus</i>	0.0.1					0.0.1	

řád: ostnožazyční (*Osteoglossiformes*)

čel.: <i>Notopteridae</i>							
nožovec velký <i>Chitala chitala</i>	0.0.7		0.0.2			0.0.5	

řád: máloostní (*Cypriniformes*)

čel.: <i>Cyprinidae</i>							
amůňce Hoevenova <i>Leptobarbus hoevenii</i>	0.0.4					0.0.4	
kapr obecný - nishikigoi <i>Cyprinus carpio</i>	0.0.44		0.0.2			0.0.42	
labeo červenoočasně <i>Epalzeorhynchus bicolor</i>	0.0.2					0.0.2	
labeo červenoploutvé <i>Epalzeorhynchus frenatum</i>	0.0.1					0.0.1	

parmička čtyřpruhá <i>Puntius tetrazona</i>		0.0.90	0.0.23	0.0.67		
parmička nádherná <i>Puntius conchoni</i>	0.0.18		0.0.15	0.0.3		
parmička purpurová <i>Puntius nigrofasciatus</i>	0.0.34		0.0.12	0.0.22		
parmička Schwänenfeldova <i>Barbodes schwanefeldii</i>	0.0.2			0.0.2		
parmička z Oděsy <i>Puntius sp.</i>	0.0.14		0.0.8	0.0.6		
parmička zlatá <i>Puntius semifasciolatus schuberti</i>	0.0.10		0.0.4	0.0.6		
parmička žraločí <i>Balantiocheilus melanopterus</i>	0.0.1			0.0.1		RDB
razbora klínoskvrnná <i>Trigonostigma heteromorpha</i>	0.0.4			0.0.4		
čel.: <i>Gyrinocheilidae</i>						
přisavka thajská <i>Gyrinocheilus aymonieri</i>	0.0.2		0.0.1	0.0.1		
přisavka thajská var. gold <i>Gyrinocheilus aymonieri</i>	0.0.6			0.0.6		
řád: trnoblíši (Characiformes)						
čel.: <i>Characidae</i>						
neonka černá <i>Hyphessobrycon herbertaxelrodi</i>	0.0.11		0.0.7	0.0.4		
neonka červená <i>Paracheirodon axelrodi</i>	0.0.45		0.0.34	0.0.11		
neonka obecná <i>Paracheirodon innesi</i>	0.0.17	0.0.12	0.0.19	0.0.10		
piaraktus plodožravý <i>Piaractus brachypomus</i>	0.0.4			0.0.4		
piraňa hrbatá <i>Serrasalmus gibbus</i>	0.0.4			0.0.4		
piraňa Nattererova <i>Pygocentrus nattereri</i>	0.0.9		0.0.1	0.0.8		
piraňa stříbitá <i>Serrasalmus rhombeus</i>	0.0.3			0.0.3		
tetra Anisitsova <i>Aphyocharax anisitsi</i>	0.0.2		0.0.1	0.0.1		
tetra císařská <i>Nematobrycon palmeri</i>		0.0.3		0.0.3		
tetra černá <i>Gymnocorymbus tetemzi</i>	0.0.9		0.0.5	0.0.4		
tetra diamantová <i>Moenkhausia pittieri</i>	0.0.13		0.0.2	0.0.11		
tetra krivopruhá <i>Thayeria boehlkei</i>	0.0.14		0.0.3	0.0.11		
tetra měděná <i>Hasemanina nana</i>	0.0.11		0.0.6	0.0.3	0.0.2	
tetra slepá <i>Astyanax jordani</i>	0.0.9		0.0.2	0.0.7		RDB
tetra žhavá <i>Hemigrammus erythrozonus</i>	0.0.10	0.0.12	0.0.1	0.0.21		
čel.: <i>Lebiasinidae</i>						
drobnouštka pružovaná <i>Nannostomus beckfordi</i>	0.0.3		0.0.2	0.0.1		
čel.: <i>Alestiidae</i>						
afrotetra konžská <i>Phenacogrammus interruptus</i>	0.0.6			0.0.6		
řád: sumci (Siluriformes)						
čel.: <i>Siluridae</i>						
sumec sklovitý <i>Kryptopterus bicirrh</i>	0.0.2	0.0.16	0.0.17	0.0.1		
čel.: <i>Bagridae</i>						
sumiček indický <i>Mystus vittatus</i>	0.0.2			0.0.2		
čel.: <i>Schilbeidae</i>						
sumčik stříbitý <i>Schilbe mystus</i>	0.0.1			0.0.1		RDB
čel.: <i>Pangasiidae</i>						
pangas dolnoooký <i>Pangasius hypophthalmus</i>	0.0.11	0.0.4	0.0.3	0.0.12		
čel.: <i>Clariidae</i>						
keříčkovec žabí <i>Clarias batrachus</i>	0.0.3	0.0.3	0.0.1	0.0.5		
čel.: <i>Heteropneustidae</i>						
pakeičkovec obecný <i>Heteropneustes fossilis</i>	0.0.9		0.0.1	0.0.8		

žel.: <i>Mochokidae</i>						
peřovec skvrnitý <i>Synodontis euperus</i>	0.0.3				0.0.3	
peřovec tečkovaný <i>Synodontis nigrita</i>	0.0.1				0.0.1	
žel.: <i>Doradidae</i>						
tmovec pancířnatý <i>Acanthodoras cataphractus</i>	0.0.1				0.0.1	
žel.: <i>Callichthyidae</i>						
pancáříček kroupenatý <i>Megalechis thoracata</i>	0.0.6		0.0.2		0.0.4	
pancáříček panda <i>Corydoras panda</i>	0.0.4		0.0.2		0.0.2	
žel.: <i>Loricariidae</i>						
glyptoper velkoplotvý <i>Glyptoperichthys gibbiceps</i>	0.0.4				0.0.4	
krunýřovec mnohotrný <i>Ancistrus multispinis</i>	0.0.29		0.0.6		0.0.23	
liposarkus pardálí <i>Liposarcus pardalis</i>	0.0.3				0.0.3	
řád: halančíkovi (Cyprinodontiformes)						
žel.: <i>Apocheilidae</i>						
šňikovec páskovaný <i>Apocheilus lineatus var. gold</i>	0.0.3		0.0.1		0.0.2	
žel.: <i>Goodeidae</i>						
gudea červenoocasá <i>Xenotoca eiseni</i>	0.0.35	0.0.7		0.0.1	0.0.41	
žel.: <i>Poeciliidae</i>						
mečovka mexická <i>Xiphophorus hellerii</i>	0.0.8	0.0.83		0.0.8	0.0.83	
živorodka duhová <i>Poecilia reticulata</i>	0.0.20	0.0.15			0.0.35	
živorodka ostrotlamá - Black Molly <i>Poecilia sphenops</i>	0.0.47			0.0.19	0.0.28	
řád: gavúni (Atheriniformes)						
žel.: <i>Bedotiidae</i>						
gavúnek madagaskarský <i>Bedotia geayi</i>			0.0.10		0.0.10	RDB
žel.: <i>Melanotaeniidae</i>						
duhovka Boesemanova <i>Melanotaenia boesemani</i>	0.0.13		0.0.5		0.0.8	RDB
řád: ostnoploutví (Perciformes)						
žel.: <i>Pomacanthidae</i>						
pomčik <i>Centropyge loriculus</i>	0.0.1				0.0.1	
žel.: <i>Cichlidae</i>						
akara hnědá <i>Cleithracara maronii</i>	0.0.8			0.0.4	0.0.4	
akara modrá <i>Aequidens pulchrus</i>		0.0.1	0.0.2	0.0.1	0.0.2	
cichlida mnohotrná <i>Herotilapia multispinosa</i>	0.0.6	0.0.3		0.0.6	0.0.3	
kančík <i>Cichlasoma sp. Red parrot</i>	0.0.8			0.0.1	0.0.7	
kančík citronový <i>Amphilophus citrinellus</i>			0.0.1		0.0.1	
kančík červenohrdlý <i>Thorichthys meeki</i>	0.0.3				0.0.3	
kančík červenooký <i>Heros severus</i>			0.0.2		0.0.2	
kančík příčnopruhý <i>Archocentrus nigrofasciatus</i>	0.0.7				0.0.7	
perlovka červená <i>Hemichromis bimaculatus</i>	0.0.1	0.0.1			0.0.2	
pešířenec červený <i>Pelvicachromis pulcher</i>	0.0.6			0.0.1	0.0.5	
pešířenec tonganický <i>Neolamprologus brichardi</i>			0.0.10	0.0.8	0.0.2	
skalára amazonská <i>Pterophyllum scalare</i>	0.0.27			0.0.5	0.0.22	
tlamovec <i>Labidochromis caeruleus - yellow</i>	0.0.2			0.0.1		
tlamovec čelnatý <i>Cyphotilapia frontosa</i>	0.0.18			0.0.5	0.0.13	
tlamovec Duboisův <i>Tropheus duboisi</i>	0.0.21				0.0.21	RDB
tlamovec hlavatý <i>Cyrtocara moorii</i>				0.0.3	0.0.3	
tlamovec Mooreův <i>Tropheus moorii</i>	0.0.49	0.0.1		0.0.5	0.0.45	
tlamovec pestrý <i>Melanochromis auratus</i>	0.0.2				0.0.2	

tlamovec přičnopruhý <i>Pseudotropheus zebra</i>	0.0.20	0.0.12	0.0.10	0.0.1		0.0.41		
tlamovec spící <i>Nimbochromis venustus</i>	0.0.1		0.0.1	0.0.1		0.0.1		
tlamovec žlutoocasý <i>Cypichromis leptosoma</i>	0.0.4	0.0.1		0.0.1		0.0.4		
vrubozubec paví <i>Astronotus ocellatus</i>	0.0.12					0.0.12		
čel.: <i>Belontiidae</i>								
čičhovec perleťový <i>Trichogaster leerii</i>	0.0.1		0.0.3			0.0.4		
rájovec dlouhoploutvý <i>Macropodus opercularis</i>	0.0.2			0.0.1		0.0.1		
čel.: <i>Pomacentridae</i>								
klaun očkatý <i>Amphiprion ocellaris</i>	0.0.6			0.0.1		0.0.5		
sapínek zlatoocasý <i>Chrysiptera parasema</i>	0.0.4					0.0.4		
sapínek žlutomodrý <i>Chrysiptera hemicyanea</i>	0.0.3					0.0.3		
čel.: <i>Labridae</i>								
kněžík měsíční <i>Thalassoma lunare</i>	0.0.1					0.0.1		
kněžík vroubený <i>Halichoeres marginatus</i>	0.0.1					0.0.1		
čel.: <i>Gobiidae</i>								
hlaváč oranžovoskvřmý <i>Valenciennesa puellaris</i>	0.0.2					0.0.2		
čel.: <i>Osphronemidae</i>								
gurama velká <i>Osphronemus goramy</i>	1.0.0		0.0.1			1.0.1		
čel.: <i>Acanthuridae</i>								
badlok fialový <i>Zebrasoma xanthurum</i>	0.0.1					0.0.1		
badlok japonský <i>Acanthurus japonicus</i>	0.0.1					0.0.1		
badlok pestrý <i>Paracanthurus hepatus</i>	0.0.1					0.0.1		
badlok žlutooký <i>Ctenochaetus strigosus</i>	0.0.1					0.0.1		
badlok žlutý <i>Zebrasoma flavescens</i>	0.0.1					0.0.1		

řád: hadohlavci (Channiformes)čel.: *Channidae*hadohlavec *Channa asiatica*

0.0.2

0.0.2

řád: ropušnicotvární (Scorpaeniformes)čel.: *Scorpaenidae*perutýn ohnivý *Pterois volitans*

0.0.2

0.0.1

0.0.1

řád: čtverzubci (Tetraodontiformes)čel.: *Balistidae*osteneč červenozubý *Odonus niger*

0.0.1

0.0.1

OBOJŽIVELNÍCI / AMPHIBIA**řád: ocasatí (Caudata)**čel.: *Ambystomatidae*axolotl mexický *Ambystoma mexicanum*

0.0.2

0.0.2

čel.: *Salamandridae*žebrovník Waltlův *Pleurodeles waltli*

0.0.6

0.0.1

0.0.5

řád: žáby (Anura)čel.: *Hylidae*rosnička včelí *Phrynohyas resinifictrix*

1.4.3

0.0.10

0.0.2

0.0.7

1.4.4

0.0.7 v deponaci / Loan

PLAZI / REPTILIA**řád: želvy (Chelonia)**čel.: *Carettochelyidae*karetka novoguinejská *Carettochelys insculpta*

0.0.3

0.0.3

II

RDB

čel.: *Emydidae*orlicie bornejská *Orlitia borneensis*

1.5

1.5

II

[ESB,RDB]

želva amboinská <i>Cuora ambainensis</i>	0.1				0.1	1.0.0 v deponaci / Loan	II	ESB,RDB
želva černavá <i>Heosemys grandis</i>	0.1			0.1		0.1.0 v deponaci / Loan	II	ESB,RDB
želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	1.2.16		0.0.8		0.0.1	1.2.23		
želva ostnatá <i>Heosemys spinosa</i>	1.3			0.1		1.2		II ESB,RDB
čel.: Testudinidae								
želva pavoukovitá <i>Pixys arachnoides brygooi</i>	4.2					4.2		I RDB
želva čtyřprstá <i>Testudo horsfieldii</i>	0.1		0.1.2	0.0.1	0.1.1	0.1		II RDB
želva paprscitá <i>Astrachelys radiata</i>	1.1					1.1		I ESB,RDB
želva pardálí <i>Stigmochelys pardalis babcocki</i>	1.1	0.0.3		0.1		1.0.3		II
želva uhlířská <i>Chelonoidis carbonaria</i>	0.0.3					0.0.3		II
želva vroubená <i>Testudo marginata</i>	1.0					1.0		II
želva zelenavá <i>Testudo hermanni boettgeri</i>	2.0.15		1.0	2.0.5		1.0.10	0.0.1 v deponaci / Loan	II
želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>			1.0			1.0		II RDB
čel.: Trionychidae								
kažnatka kousavá <i>Apalone ferox</i>	1.0					1.0		
čel.: Chelidae								
vousivka pestrá <i>Phrynops geoffroanus</i>	1.0					1.0		
čel.: Pelomedusidae								
pelusie hnědá <i>Pelusios castaneus</i>	1.0					1.0		III
řád: krokodýli (Crocodylia)								
čel.: Alligatoridae								
kajman jakare <i>Caiman yacare</i>	0.1					0.1		II
kajmáněk trpasličí <i>Paleosuchus palpebrosus</i>	1.1					1.1		II
řád: šupinatí (Squamata)								
čel.: Gekkonidae								
gekončík noční <i>Eublepharis macularius</i>	1.1	0.0.1	2.2		1.1	2.2.1		
čel.: Agamidae								
agama vousatá <i>Pogona barbata</i>	2.0			1.0		1.0		
trnorep skalní <i>Uromastyx acanthinura</i>			0.0.69	0.0.1		0.0.68		II
čel.: Chamaeleonidae								
chameleon Jacksonův <i>Chamaeleo jacksonii</i>	1.1			1.0		0.1		II
čel.: Iguanidae								
anolis obrovský <i>Anolis equestris</i>	0.3			0.1		0.2		
bazilišek páskovaný <i>Basiliscus vittatus</i>	1.5			1.0		0.5	3.1.0 v deponaci / Loan	
bazilišek zelený <i>Basiliscus plumifrons</i>	2.3					2.3		
čukvala zaválitá <i>Sauromalus obesus obesus</i>	3.0		0.2	0.1		3.1		
leguán kubánský <i>Cyclura nubila</i>	2.5	0.0.5		0.0.2		2.5.3		I RDB
leguán nosorohý <i>Cyclura cornuta</i>	3.3				0.1	3.2		I ESB,RDB
leguán zelený <i>Iguana iguana</i>	1.3		0.1		0.1	1.3	3.1.24 v deponaci / Loan	II
leguánek ostnitý <i>Sceloporus magister</i>	4.2.4	0.0.8				4.2.12		
leguánovec obajkový <i>Crotaphytus collaris</i>	2.0.5			0.0.3		2.0.2		
oplurus <i>Oplurus cuvieri cuvieri</i>	2.1.3					2.1.3		
čel.: Scincidae								
scink šestiprhý <i>Chalcides sexlineatus</i>	0.0.1					0.0.1		
čel.: Lacertidae								
ještěrka zelená <i>Lacerta viridis viridis</i>	1.0			1.0				
čel.: Teiidae								
dracena krokodýlovitá <i>Dracaena guianensis</i>	1.1					1.1		II

čel.: Boidae

anakonda velká <i>Eunectes murinus</i>	2.2					2.2	0.0.2 v deponaci / Loan	II	
hroznýš královský <i>Boa constrictor</i>	0.1					0.1		II	
hroznýšovec duhový <i>Epicrates cenchria maurus</i>	1.1		0.1			1.0		II	
hroznýšovec kubánský <i>Epicrates angulifer</i>	1.0					1.0		II	EEP
krajta diamantová <i>Morelia spilota variegata</i>	1.0					1.0		II	
krajta královská <i>Python regius</i>	0.1					0.1		II	

čel.: Colubridae

korálovka sedlatá <i>Lampropeltis triangulum campbelli</i>			0.1			0.1			
užovka červená <i>Pantherophis guttatus</i>	1.0					1.0			
užovka domácí <i>Lamprophis fuliginosus</i>	0.0.2					0.0.2			
užovka podplamatá <i>Natrix tessellata</i>			0.0.2	0.0.2					
užovka tenkoocasá <i>Orthriophis taeniurus freesei</i>	1.0					1.0			

PTÁCI / AVES

řád: pštrosové (Struthioniformes)

čel.: Struthionidae

pštros dvouprstý <i>Struthio camelus</i>	1.3	1.0				2.3		I	
--	-----	-----	--	--	--	-----	--	---	--

řád: nanduové (Rheiformes)

čel.: Rheidae

nandu pampový <i>Rhea americana</i>	1.3	0.0.2	0.3	0.1.2	0.1	1.4		II	
-------------------------------------	-----	-------	-----	-------	-----	-----	--	----	--

řád: kasuárové (Casuariiformes)

čel.: Casuariidae

kasuár přílbový <i>Casuarus casuaris</i>	1.1					1.1	1.0.0 v deponaci / Loan		ESB, RDB
--	-----	--	--	--	--	-----	-------------------------	--	----------

čel.: Dromaiidae

emu hnědý <i>Dromaius novaehollandiae</i>	1.1	0.0.7		0.0.2		1.1.5	0.0.8 v deponaci / Loan		
---	-----	-------	--	-------	--	-------	-------------------------	--	--

řád: brodiví (Ciconiiformes)

čel.: Threskiornithidae

ibis posvátný <i>Threskiornis aethiopicus</i>	3.2.7			1.0		2.2.7		III	
---	-------	--	--	-----	--	-------	--	-----	--

řád: vrubozobí (Anseriformes)

čel.: Anatidae

husa labutí - domácí čínská <i>Anser cygnoides f. domestica</i>	1.2					1.2			
husice magelánská <i>Chloephaga picta</i>	1.1					1.1			
kachnička mandarínská <i>Aix galericulata</i>	2.2					2.2			
labuť koskoroba <i>Coscoroba coscoroba</i>	1.1	0.0.2		0.0.2		1.1		II	
ostralka štíhlá <i>Anas acuta</i>	2.3			1.0		1.3		III	

řád: dravci (Falconiformes)

čel.: Accipitridae

káně lesní <i>Buteo buteo</i>	0.1		0.0.6	0.0.1	0.0.2	0.1.3		II	
krahujec obecný <i>Accipiter nisus</i>			0.0.2		0.0.2			II	
moták pochop <i>Circus aeruginosus</i>	0.3		0.0.2		0.0.2	0.3		II	
orel bělohlavý <i>Haliaeetus leucocephalus</i>	1.0				1.0		1.0.0 v deponaci / Loan	II	
orel východní <i>Haliaeetus pelagicus</i>	1.0		0.1			1.1		II	ESB, RDB

čel.: Falconidae

poštolka obecná <i>Falco tinnunculus</i>	1.0.1		0.0.16	0.0.8	1.0.7	0.0.2		II	
rarah velký <i>Falco cherrug</i>	1.1.1	0.0.1	0.0.1		0.0.3	1.1	0.0.1 v deponaci / Loan	II	RDB

sokol stěhovavý <i>Falco peregrinus</i>	0.1				0.1				I
řád: hrabavi (Galliformes)									
čel.: <i>Crocidae</i>									
hako červený <i>Cox rubra rubra</i>	0.1		1.0		1.1				III
čel.: <i>Phasianidae</i>									
koroptev polní <i>Perdix perdix</i>			1.0		1.0				
křepelka korunkatá <i>Rollulus rouloul</i>	2.2	0.0.1		0.0.1	2.2				III
páv korunkatý <i>Pavo cristatus</i>	5.2		0.2		0.2	5.2	1.0.0 v deponaci / Loan		
řád: krátkokřídli (Gruiformes)									
čel.: <i>Gruidae</i>									
jeřáb mandžuský <i>Grus japonensis</i>	1.1				1.1				I EEP,ISB,RDB
řád: měkkozobí (Columbiformes)									
čel.: <i>Columbidae</i>									
holub domácí <i>Columba livia f. domestica</i>			0.0.14	0.0.4	0.0.10				
holub domácí - pávík <i>Columba livia f. domestica</i>	1.1				1.1				
hrdlička divoká <i>Streptopelia turtur</i>	1.1			1.0	0.1				III
hrdlička chechtavá <i>Streptopelia roseogrisea</i>	1.0				1.0				III
hrdlička jihoasijská <i>Streptopelia tranquebarica</i>	1.1				1.1				
hrdlička zahradní <i>Streptopelia decacto</i>			0.0.1	0.0.1					
řád: papoušci (Psittaciformes)									
čel.: <i>Psittacidae</i>									
agapornis Fischerův <i>Agapornis fischeri</i>	0.0.3				0.0.3				II
alexandr čínský <i>Psittacula derbiana</i>			0.0.1	0.0.1					II
amazonian modrobradý <i>Amazona festiva</i>	1.0				1.0				II
amazonian modročelý <i>Amazona aestiva</i>	1.1				1.1				II
ara ararauna <i>Ara ararauna</i>	2.0				2.0	2.1.0 v deponaci / Loan			II
ara horský <i>Prioniturus cauloni</i>	1.0		1.0						I RDB
ara marakana <i>Prioniturus maracana</i>	1.0				1.0				I
ara zelenokřídilý <i>Ara chloroptera</i>	1.1				1.1				II
kakariki rudočelý <i>Cyanoramphus novaezelandiae</i>		0.0.1	1.0.12	1.0.1	0.0.12				I RDB
nestor kea <i>Nestor notabilis</i>	1.0				1.0				II ESB,RDB
papoušek Barnardův <i>Barnardius barnardi</i>			1.0		1.0				II
papoušek kouřový <i>Polytelis anthopeplus</i>	1.1				1.1	1.0.0 v deponaci / Loan			II
papoušek různobarvý pestrý <i>Ecdectus roratus polychloros</i>	0.1				0.1				II
papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	0.1.28		6.6	0.0.3	6.7.25	0.0.3 v deponaci / Loan			II
papoušek zpěvavý <i>Psephodes haematotus</i>	6.1				6.1	1.0.0 v deponaci / Loan			II
rosela Pennantova <i>Platycercus elegans</i>	1.0			1.0					II
rosela pestrá <i>Platycercus eximius</i>	1.2				1.1	0.1			II
tráváček ozdobný <i>Neophema elegans</i>	0.2				0.2				II
vaza velký <i>Coracopsis vasa</i>	1.1				1.1				II
žako libeňský <i>Psittacus erithacus timneh</i>	10.8			0.1	10.7				II
žako šedý <i>Psittacus erithacus</i>			0.0.4		0.0.4	4.3.0 v deponaci / Loan			II
žako velký <i>Psittacus erithacus erithacus</i>	0.5			0.1	0.4				II
čel.: <i>Cacatuidae</i>									
kakadu bílý <i>Cacatua alba</i>	1.2	0.1.2		0.0.2	1.3	1.0.0 v deponaci / Loan			II RDB
kakadu Goffinův <i>Cacatua goffini</i>	4.0				1.0	3.0			I
kakadu růžový <i>Eolophus roseicapillus</i>			1.0			1.0			II
korela chocholatá <i>Nymphicus hollandicus</i>	0.1.5		0.0.1	0.1	0.0.6				

řád: sovy (Strigiformes)

čel.: Tytonidae

sova pálená <i>Tyto alba</i>	2.1	0.0.1				2.1.1		II
------------------------------	-----	-------	--	--	--	-------	--	----

čel.: Strigidae

kalous ušatý <i>Asio otus</i>	0.0.3					0.0.3		II
-------------------------------	-------	--	--	--	--	-------	--	----

puščík obecný <i>Strix aluco</i>	1.1		0.0.4		0.0.3	1.1.1	0.0.1 v deponaci / Loan	II
----------------------------------	-----	--	-------	--	-------	-------	-------------------------	----

sovice krahujová <i>Surnia ulula</i>	0.1					0.1		II
--------------------------------------	-----	--	--	--	--	-----	--	----

sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	2.0					2.0	1.0.0 v deponaci / Loan	II
---------------------------------------	-----	--	--	--	--	-----	-------------------------	----

šýček obecný <i>Athene noctua</i>	1.1				0.1	1.0		II
-----------------------------------	-----	--	--	--	-----	-----	--	----

výr velký <i>Bubo bubo</i>	1.0.2					1.0.2		II
----------------------------	-------	--	--	--	--	-------	--	----

výreček malý <i>Otus scops</i>	1.1	1.2.1		0.0.1		2.3		II
--------------------------------	-----	-------	--	-------	--	-----	--	----

řád: srostloprstí (Coraciiformes)

čel.: Alcedinidae

ledňáček říční <i>Alcedo atthis</i>			0.0.2		0.0.2			
-------------------------------------	--	--	-------	--	-------	--	--	--

ledňák obrovský <i>Dacelo novaeguineae</i>	1.1					1.1		
--	-----	--	--	--	--	-----	--	--

řád: šplhavci (Piciformes)

čel.: Picidae

strakapoud velký <i>Picoides major</i>			0.0.1	0.0.1				
--	--	--	-------	-------	--	--	--	--

žluna zelená <i>Picus viridis</i>			0.0.1		0.0.1			
-----------------------------------	--	--	-------	--	-------	--	--	--

řád: svišťouni (Apodiformes)

čel.: Apodidae

rorýs obecný <i>Apus apus</i>			0.0.15	0.0.6	0.0.9			
-------------------------------	--	--	--------	-------	-------	--	--	--

řád: pěvci (Passeriformes)

čel.: Turdidae

drozd kvíčala <i>Turdus pilaris</i>	0.0.2				0.0.2			
-------------------------------------	-------	--	--	--	-------	--	--	--

drozd zpěvný <i>Turdus philomelos</i>			0.0.6	0.0.2	0.0.4			
---------------------------------------	--	--	-------	-------	-------	--	--	--

kos černý <i>Turdus merula</i>	0.0.2		0.0.3	0.0.1	0.0.4			
--------------------------------	-------	--	-------	-------	-------	--	--	--

rehek zahradní <i>Phoenicurus phoenicurus</i>			0.0.1		0.0.1			
---	--	--	-------	--	-------	--	--	--

čel.: Paridae

šýkora koňadra <i>Parus major</i>			0.0.2	0.0.1	0.0.1			
-----------------------------------	--	--	-------	-------	-------	--	--	--

čel.: Emberizidae

strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>			0.0.1	0.0.1				
--	--	--	-------	-------	--	--	--	--

čel.: Fringillidae

dlask tlustozobý <i>Coccothraustes coccothraustes</i>			0.0.1	0.0.1				
---	--	--	-------	-------	--	--	--	--

čel.: Estrildidae

astrild bělolící <i>Taeniopygia bichenovii</i>	0.0.1			0.0.1				
--	-------	--	--	-------	--	--	--	--

zebrčka pestrá <i>Taeniopygia guttata</i>	1.0		9.3	2.0	8.3			
---	-----	--	-----	-----	-----	--	--	--

čel.: Sturnidae

majna Rothschildova <i>Leucopsar rothschildi</i>	1.1					1.1		I EEP,RDB
--	-----	--	--	--	--	-----	--	-----------

čel.: Hirundinidae

jiřička obecná <i>Delichon urbica</i>			0.0.5	0.0.2	0.0.3			
---------------------------------------	--	--	-------	-------	-------	--	--	--

vlaštovka obecná <i>Hirundo rustica</i>			0.0.1	0.0.1				
---	--	--	-------	-------	--	--	--	--

čel.: Corvidae

krkavec velký <i>Corvus corax</i>	1.0				1.0			
-----------------------------------	-----	--	--	--	-----	--	--	--

sojka obecná <i>Garulus glandarius</i>			0.0.2	0.0.1	0.0.1			
--	--	--	-------	-------	-------	--	--	--

vrána obecná <i>Corvus corone</i>			0.0.1			0.0.1		
-----------------------------------	--	--	-------	--	--	-------	--	--

SAVCI/MAMMALIA

řád: vačnatci (Marsupialia)

čel.: Macropodidae

kloukan rudokrký <i>Bassus</i>										
<i>Macropus rufogriseus fruticosa</i>	4.4	1.0	0.0.1	0.1.1		5.3	1.0.0 v deponaci / Loan			
kloukan rudý <i>Macropus rufus</i>	0.1		0.1		0.2					ESB

čel.: Potoroidae

kloukáněk králikovitý <i>Bettongia penicillata</i>	1.3					1.3			I	EEP,JSB
--	-----	--	--	--	--	-----	--	--	---	---------

řád: hmyzožravci (Insectivora)

čel.: Erinaceidae

ježek <i>Erinaceus sp.</i>	0.0.13		0.0.3	0.0.15	0.0.1					
ježek východní <i>Erinaceus concolor</i>	0.0.2		0.0.13	0.0.9	0.0.2	0.0.4				
ježek západní <i>Erinaceus europaeus</i>	0.0.2		0.0.61	0.0.24	0.0.24	0.0.15				

řád: letouni (Chiroptera)

čel.: Vespertilionidae

netopýr hvízdavý <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	0.0.1		0.0.3		0.0.4					
netopýr pestrý <i>Vespertilio murinus</i>			0.0.3		0.0.3					

řád: primáti (Primates)

čel.: Lemnidae

lemur běločelý <i>Eulemur albifrons</i>	4.1			1.0		3.1				I
vari černobílý <i>Varecia variegata</i>	0.1				0.1		0.1.0 v deponaci / Loan			I EEP,JSB,RDB

čel.: Callitrichidae

kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea</i>	2.2.2	0.0.2		0.1.1		2.1.3				II
tamarin žltoruký <i>Saguinus midas</i>	3.2					3.2				II ESB

čel.: Cebidae

katul veverovitý <i>Saimiri sciureus</i>	2.3	0.0.1			1.0	1.3.1	1.0.0 v deponaci / Loan			II EEP
--	-----	-------	--	--	-----	-------	-------------------------	--	--	--------

čel.: Cercopitheidae

želada <i>Theropithecus gelada</i>	2.0		1.0			3.0				II EEP,JSB
makak chocholatý <i>Macaca nigra nigra</i>	1.0					1.0				II EEP,RDB
mandril <i>Mandrillus sphinx</i>	1.1					1.1	0.2.0 v deponaci / Loan			II EEP,RDB
pavián anubi <i>Papio anubis</i>	1.4					1.4	0.1.0 v deponaci / Loan			II

čel.: Pongidae

šimpanz <i>Pan troglodytes</i>	1.3					1.3				I ESB,RDB
--------------------------------	-----	--	--	--	--	-----	--	--	--	-----------

řád: zajíci (Lagomorpha)

čel.: Leporidae

králik domácí <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	2.2		3.1	0.1	3.0	2.2				
králik domácí - zakrslý <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	2.1.7	0.0.5	6.2	0.1.2	4.0.6	4.2.4				
zajíc polní <i>Lepus europaeus</i>			0.0.1		0.0.1					

řád: hlodavci (Rodentia)

čel.: Sciuridae

burunduk <i>Tamias sibiricus</i>			1.0			1.0				
psoun přeriový <i>Cynomys ludovicianus</i>	0.2.11		2.1	0.0.1	0.2.10	2.1				
ratufa černoprstá <i>Ratufa macroura</i>	1.1					1.1				II RDB
sysel obecný <i>Spermophilus citellus</i>	2.0					2.0				RDB
sysel Richardsonův <i>Spermophilus richardsonii</i>			1.0			1.0				

čel.: Castoridae

bobr kanadský <i>Castor canadensis</i>	0.1.2			0.1		0.0.2				
--	-------	--	--	-----	--	-------	--	--	--	--

čel.: *Cricetidae*

křeček zlatý <i>Mesocricetus auratus</i>	2.2			1.1	1.1				RDB
--	-----	--	--	-----	-----	--	--	--	-----

křeček džungarský <i>Phodopus sungorus</i>	0.0.1				0.0.1				
--	-------	--	--	--	-------	--	--	--	--

pískomil mongolský <i>Meriones unguiculatus</i>	1.4			0.1	1.3				
---	-----	--	--	-----	-----	--	--	--	--

čel.: *Muridae*

potkan laboratorní <i>Rattus norvegicus</i> var. <i>alba</i>			0.0.1		0.0.1				
--	--	--	-------	--	-------	--	--	--	--

čel.: *Gliridae*

plch velký <i>Glis glis</i>			0.0.2		0.0.2				
-----------------------------	--	--	-------	--	-------	--	--	--	--

čel.: *Caviidae*

mara stepní <i>Dolichotis patagonum</i>	1.2		2.3	1.0		2.5			
---	-----	--	-----	-----	--	-----	--	--	--

morče domácí <i>Cavia porcellus</i>	2.5	1.1.2	0.0.3	0.0.1	0.3	3.3.4			
-------------------------------------	-----	-------	-------	-------	-----	-------	--	--	--

čel.: *Hydrochaeridae*

kapybara <i>Hydrochaeris hydrochaeris</i>	1.1					1.1	1.0.0 v deponaci / Loan		
---	-----	--	--	--	--	-----	-------------------------	--	--

čel.: *Chinchillidae*

čičila vlnatá <i>Chinchilla lanigera</i>	0.1		0.0.1		0.0.1	0.1			I RDB
--	-----	--	-------	--	-------	-----	--	--	-------

čel.: *Octodontidae*

osmák degu <i>Octodon degus</i>	1.6.7				0.2.7	1.4	0.0.4 v deponaci / Loan		
---------------------------------	-------	--	--	--	-------	-----	-------------------------	--	--

řád: šelmy (Carnivora)čel.: *Canidae*

liška obecná <i>Vulpes vulpes</i>	2.0		1.0		3.0				
-----------------------------------	-----	--	-----	--	-----	--	--	--	--

liška polární <i>Alopex lagopus</i>	3.7			1.0		2.7			
-------------------------------------	-----	--	--	-----	--	-----	--	--	--

vlk arktický <i>Canis lupus arctos</i>	1.2	1.1	1.0		1.0	2.3			I
--	-----	-----	-----	--	-----	-----	--	--	---

vlk hřivnatý <i>Chrysocyon brachyurus</i>	1.1				1.0	0.1			II EEP,ISB
---	-----	--	--	--	-----	-----	--	--	------------

čel.: *Ursidae*

medvěd lední <i>Ursus maritimus</i>	3.1				1.0	2.1	1.0.0 v deponaci / Loan	II	EEP,ISB,RDB
-------------------------------------	-----	--	--	--	-----	-----	-------------------------	----	-------------

čel.: *Procyonidae*

nosál červený <i>Nasua nasua</i>	1.0		1.0			2.0			
----------------------------------	-----	--	-----	--	--	-----	--	--	--

čel.: *Mustelidae*

řetka <i>Mustela furo</i>	1.2		1.0.5		1.0.1	1.2.4			
---------------------------	-----	--	-------	--	-------	-------	--	--	--

kuna skalní <i>Martes foina</i>	1.0					1.0			
---------------------------------	-----	--	--	--	--	-----	--	--	--

rosomák sibiřský <i>Gulo gulo sibirica</i>	0.1					0.1			EEP,RDB
--	-----	--	--	--	--	-----	--	--	---------

skunk pruhovaný <i>Mephitis mephitis</i>			1.1	0.1		1.0			
--	--	--	-----	-----	--	-----	--	--	--

čel.: *Viverridae*

binturong <i>Arctictis binturong</i>			1.0			1.0			III ESB
--------------------------------------	--	--	-----	--	--	-----	--	--	---------

čel.: *Herpestidae*

surikata <i>Suricata suricatta</i>	3.4				0.1	3.3	2.0.0 v deponaci / Loan		
------------------------------------	-----	--	--	--	-----	-----	-------------------------	--	--

čel.: *Felidae*

kočka bengálská <i>Prionailurus bengalensis</i>	0.1					0.1	1.1.0 v deponaci / Loan	II	
---	-----	--	--	--	--	-----	-------------------------	----	--

kočka divoká <i>Felis silvestris</i>	1.1				1.1		0.1.0 v deponaci / Loan	II	
--------------------------------------	-----	--	--	--	-----	--	-------------------------	----	--

kočka krátkouchá <i>Prionailurus bengalensis euptilura</i>	1.0					1.0			II
---	-----	--	--	--	--	-----	--	--	----

kočka pouštní <i>Felis margarita harrisoni</i>	1.1		0.1			1.2	1.1.0 v deponaci / Loan	II	EEP,ISB
--	-----	--	-----	--	--	-----	-------------------------	----	---------

levhartí cejlonský <i>Panthera pardus kotiya</i>	1.1		1.0		1.0	1.1	1.1.0 v deponaci / Loan	I	EEP,ISB,RDB
--	-----	--	-----	--	-----	-----	-------------------------	---	-------------

rys evropský <i>Lynx lynx lynx</i>	1.0		1.0		1.0	1.0	1.0.0 v deponaci / Loan	II	ESB
------------------------------------	-----	--	-----	--	-----	-----	-------------------------	----	-----

rys kanadský <i>Lynx canadensis</i>	1.1				0.1	1.0	0.1.0 v deponaci / Loan	II	
-------------------------------------	-----	--	--	--	-----	-----	-------------------------	----	--

tygr sumaterský <i>Panthera tigris sumatrae</i>	1.1				1.0	0.1			I EEP,ISB,RDB
---	-----	--	--	--	-----	-----	--	--	---------------

řád: ploutvozočci (Pinnipedia)čel.: *Otariidae*

lachtan jihoafrický <i>Arctocephalus pusillus</i>	1.2					1.2			II
---	-----	--	--	--	--	-----	--	--	----

řád: lichokopytníci (Perissodactyla)

čel.: Equidae

kiang východní <i>Equus kiang holdereri</i>	2.3					2.3	1.0.0 v deponaci / Loan	II	ISB
kulan <i>Equus hemionus kulan</i>	0.1					0.1		II	EFP,ISB,RDB
kůň domácí - pony <i>Equus caballus</i>	1.1					1.1			
kůň domácí - šetlandský pony <i>Equus caballus</i>	3.3	0.1	0.2		2.0	1.6	1.0.0 v deponaci / Loan		
kůň Převalského <i>Equus przewalskii</i>	0.3					0.3		I	EFP,ISB
zebra Grévyho <i>Equus grevyi</i>	1.3	0.1	0.1		0.1	1.4	0.1.0 v deponaci / Loan	I	EFP,ISB,RDB
zebra Chapmanova <i>Equus quagga chapmani</i>	1.3	0.1				1.4	2.0.0 v deponaci / Loan		

čel.: Tapiridae

tapír jihoamerický <i>Tapirus terrestris</i>	1.1					1.1		II	EFP,RDB
--	-----	--	--	--	--	-----	--	----	---------

řád: sudokopytníci (Artiodactyla)

čel.: Suidae

prase domácí <i>Sus domesticus</i>		2.9	1.1	0.1	2.3	1.6			
------------------------------------	--	-----	-----	-----	-----	-----	--	--	--

čel.: Camelidae

alpaka <i>Vicugna pacos</i>	0.1					0.1			
guanako <i>Lama guanicoe</i>	0.4		0.1		0.1	0.4		II	
lama krotká <i>Lama glama</i>	2.6	1.0		0.1	2.2	1.3	2.3.0 v deponaci / Loan		
velbloud dvouhřbý <i>Camelus ferus</i>	1.3	1.0	0.1		0.1	2.3	1.1.0 v deponaci / Loan		

čel.: Cervidae

jelen milu <i>Elaphurus davidianus</i>	2.6	0.2			1.2	1.6	0.3.0 v deponaci / Loan		RDB
jelen sibiřský <i>Cervus elaphus sibiricus</i>	1.2					1.2			
los evropský <i>Alces alces alces</i>	2.3	1.1		0.1	1.2	2.1	0.2.0 v deponaci / Loan		
sob <i>Rangifer tarandus</i>	1.5	1.1		1.1		1.5			
srnec obecný <i>Capreolus capreolus</i>			1.0	1.0					

čel.: Giraffidae

žirafa síťovaná <i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>	1.3		0.1		0.2	1.2			EFP
--	-----	--	-----	--	-----	-----	--	--	-----

čel.: Bovidae

adax <i>Addax nasomaculatus</i>			1.0		1.0		2.0.0 v deponaci / Loan	I	EFP,ISB,RDB
bizon <i>Bison bison</i>	1.5		0.2	0.1	0.1	1.5			
kůza domácí - kamerunská <i>Capra hircus</i>	1.6	2.0	1.1		3.4	1.3	1.2.0 v deponaci / Loan		
kozorožec sibiřský <i>Capra sibirica</i>	5.7	2.0.1		0.0.1	4.1	3.6	4.3.0 v deponaci / Loan		
ovce domácí - cápová <i>Ovis aries aries</i>			1.1			1.1			
ovce domácí - cigájská <i>Ovis aries aries</i>	0.2				0.2				
ovce domácí - Jákobova <i>Ovis aries aries</i>	2.6	5.2	1.0	5.0	1.5	2.3	1.2.0 v deponaci / Loan		
ovce domácí - kamerunská <i>Ovis aries aries</i>	1.8	3.3			3.4	1.7	1.2.0 v deponaci / Loan		
ovce domácí - walliská <i>Ovis aries aries</i>			0.2			0.2			
pakůň modrý <i>Connochaetes taurinus taurinus</i>	2.3		1.0		2.0	1.3	3.2.0 v deponaci / Loan		
paovce hřivnatá <i>Ammotragus lervia</i>	2.4	1.1		1.0		2.5	6.2.0 v deponaci / Loan	II	RDB
takin indický <i>Budorcas taxicolor taxicolor</i>	1.3	1.0		1.0	1.0	0.3		II	RDB

Vysvětlivky / Notes

* nákup, deponace, dar, výměna, handicap atd./ buying, loan, donation, exchange, handicap etc.

** prodej, deponace, výměna, vyřazení, škodná, únik, krádež, vypuštění, atd. / selling, loan, exchange, outage, predators, escape, theft, release, etc.

Očkování vlčat / Wolf cubs vaccination

Foto / Photo by Pavel Hrazdírka

Stejně jako v minulých letech jsme naplňovali veterinární, preventivní a léčebnou péči ve třech oblastech.

Preventivní péče spočívala v důsledné sanaci areálu i objektů vlastních expozic podle ročního plánu deratizace, dezinfekce a dezinsekce (DDD) i podle aktuální potřeby. Jarní a podzimní parazitologické depistáže prováděné ve spolupráci s Ústavem parazitologie Fakulty veterinárního lékařství Veterinární a farmaceutické univerzity (FVL VFU) prokázaly účinnost plošného jarního a podzimního odčervení i zvýšené nároky na zoohygienu a zacházení s odpady živočišného původu. Nejvyšší pozornost musíme každoročně věnovat efektu de-

helmintizace u koňovitých z důvodu opakovaného záchytu *Parascaris equorum*. Aplikace antiparazitik je prováděna až 6x ročně, u hříbat individuálně od třetího týdne života každý měsíc.

Zvýšený důraz dále klademe na dehelmintizaci a sanaci prostředí u malých koček (*Toxocara cati*, *Toxascaris leonina*) a u losů evropských (*Trichuris*). Z řady individuálně i plošně použitých preparátů jsme v roce 2007 u největšího počtu zvířat medikovali krmnou dávkou přípravkem Ivermectin 0,6 % premix, Antiverm gran., Fenbendazol Bioveta 4% plv. k léčbě i prevenci endo- a ekto-parazitóz. Při možnosti individuálního podání jsme aplikovali injekčně především Dectomax inj., perorálně pak

Equest pramox oral gel, Abamitel plus pasta, Telmin pasta a Noromectin Equine pasta.

Opatření DDD probíhala dle aktualizovaného plánu. Po likvidaci divokých potkanů v prostorách karantény nebyl zaznamenán další výskyt těchto nebezpečných hlodavců. Škůdce jsme likvidovali pomocí přípravků Baraki, Rodilon a Racumin s přídavkem rybiho masa. Větší důraz jsme kladli na zabránění přístupu potkanů do objektu a ochraně uskladněných krmiv. V tomto roce jsme opět použili s patrným efektem preparáty Cockrox forte a Maxforce white pro hubení švábů v expozicích pavilonu Tropickeho království. Švábi kromě možného přenosu infekce komplikují původně drobná poranění, nejčastěji u leguánů, kde dochází při páření k porušení integrity kůže. V květnu 2008 jsme provedli rozsáhlou preventivní vakcinaci u vybraných druhů zvířat zoologické zahrady. V současné době vakcinujeme psovité a kočkovité šelmy v plném rozsahu, velbloudovité (tetanus), koňovité (tetanus, chřipka), žirafy (klostridiové infekce), ptáky (mykoplazmóza, paramyxoviroza). Kontrolu kvality krmiv provádíme ve spolupráci se Státním veterinárním ústavem (SVÚ) Olomouc, vyšetření biologického materiálu ve spolupráci s VFU, SVÚ Olomouc, Výzkumným ústavem veterinárního lékařství (VÚVL) Brno i soukromými laboratořemi. Při vytváření perspektivních chovných skupin, určení pohlaví

i diagnostice závažných onemocnění ptáků (Pbfd, chlamydiózy) spolupracujeme s firmou Genservis. Dodržování zákona o veterinární péči a zákona na ochranu zvířat proti týrání bylo kontrolováno v průběhu roku čtyřikrát pracovníky Krajské veterinární správy (KVS) pro Jihomoravský kraj. Při kontrole veterinární nemocnice byl kladen důraz nejen na technický stav budov a vybavení, ale především na vedení dokumentace v souladu s legislativou EU. S uspokojením mohu konstatovat, že nám nebyly vytknuty závažnější nedostatky. Vyhnuli jsme se i drobným opomenutím při naplňování metodiky kontroly zdraví při pitvě uhynulých zvířat, naše zařízení tak může být považováno za úředně prosté nebezpečných nákaz.

Léčebná péče se soustředila na kmenová zvířata (kromě běžných zákroků jsme provedli 87 zákroků v anestezii, z toho 19 přípravkem Immobilon LA). Do záchranného centra jsme přijali 406 zvířat, v anestezii ošetřili 26 ptáků a savců. Nejčastějšími příčinami úrazů ptáků byly zlomeniny (náraz, postřelení) a otrěsy (nárazy do skla). Uspokojení nám přineslo několik úspěšných náprav fraktur u dravců a sov (křídla, končetiny, zobák), které vyžadují specifické přístupy i použití netradičních materiálů. Uplatňujeme zásadu Vše, nebo nic – až na výjimky to znamená návrat do volné přírody, nebo utracení. Do Záchytného centra CITES jsme v roce 2008 přijali

69 trnorepů afrických, kteří vyžadovali minimální veterinární péči.

Ve spolupráci s Vysokou školou zemědělskou v Praze jsme se podíleli na imobilizaci a sledování výskytu bobra evropského v ČR.

Z celkového množství zákroků připadá na preventivní opatření a interní zákroky více než 70 % případů, naproti tomu na poruchy březosti, porodní a poporodní komplikace připadají pouze 2 % zákroků. Zbývá procenta případů naplňují zákroky chirurgické včetně korekcí paznehtů a kopyt. Ve 27 případech jsme diagnózu stanovili na základě rentgenologického a endoskopického vyšetření.

U sobů polárních řešíme případy horšího výživného stavu a sníženou životaschopnost mláďat výraznou úpravou krmné dávky a trvalým podáváním probiotických kmenů bakterií v granulovaném krmivu (přípravek Probiostan). Frakturu předloketních kostí pravé hrudní končetiny u kozorožce sibiřského a maryl stepní jsme vyléčili zevní fixací (Rhena cast, Plastrona).

V roce 2007 jsme poprvé použili cefalosporin s čtrnáctidenním účinkem (Convenia inj.) při terapii tygra sumaterského Dicka. Ověřili jsme účinnost přípravku při originálním ředění i způsobu aplikace. V roce 2008 jsme Convenii aplikovali při úrazu medvěda ledního Toma, při poranění hrudní končetiny samce lachtana jihoafrického, při poranění končetiny samice jeřába man-

džuského, při kožním onemocnění orlicie bornejské, při fraktuře končetiny a poranění měkkých tkání maryl stepní, při těžkém poranění podsaničí a dutiny ústní paviána dželady a v řadě dalších případů. Odběrem a zpracováním ejakulátu od tygra sumaterského Kampara jsme ve spolupráci s MVDr. Aloisem Lázníčkou a IZW Berlin zahájili program asistované reprodukce velkých koček.

Distanční imobilizaci jsme díky modernímu zařízení mohli provádět i na požádání obecních úřadů, policie a lesní správy. (Zasáhli jsme mj. v případě daňka evropského zamotaného do sítě na fotbalovém hřišti FC Jundrov).

Veterinární servis v roce 2008 denně zajišťoval soukromý veterinární lékař. V rámci úzké spolupráce s Klinikou chorob ptáků, plazů a malých savců a s Ústavem ekologie a chorob volně žijících zvířat se na léčebné péči v Zoo Brno podíleli prof. MVDr. Zdeněk Knotek, CSc., doc. MVDr. Jiří Pikula, Ph.D., a MVDr. Vladimír Jekl, Ph.D. I v době nepřítomnosti kmenového pracovníka tak byla zajištěna plnohodnotná veterinární péče.

Práce v oblasti vědeckovýzkumné a kulturněpropagační byla orientována především na přednáškovou činnost prováděnou ve prospěch tří ústavů Veterinární a farmaceutické univerzity (VFU). Vedli jsme výuku v rámci státnicových bloků studentů 6. ročníku. Dále jsme se podíleli na výuce středo-

školských studentů i zájemců o kvalifikační kurzy umožňující v rámci profese manipulovat se zvířaty. Ve spolupráci s doc. Jiřím Pikulou, Ph.D., bychom měli odevzdat do tisku skriptu, která by měla seznámit studenty VFU s problematikou imobilizace volně žijících zvířat. Oponovali jsme dvě odborné práce zabývající se problematikou volně žijících zvířat: „Infekce krevními prvky rodu Hepatozoon u krajt *Morelia viridis* a její vliv na hematologické a biochemické parametry“ a „Retrospektivní analýza případů neuropatické gastrické dilatace papoušků – pacientů Kliniky chorob ptáků, plazů a drobných savců“.

Přednáškou Zdravotní problematika zvířat zoologických zahrad jsme se podíleli na výuce studentů univerzity třetího věku VFU v oboru Člověk a zvíře. V článku Vakcinace šelem v podmínkách Zoologické zahrady města Brna (*Bioveta News*) jsme sumarizovali svoje zkušenosti s preventivním opatřením u vybraných druhů zvířat. Ve dnech 6.–7. 10. 2008 jsme se zúčastnili 9. semináře CAZWW v Hodoníně s příspěvkem Použití cefovecinu u vybraných druhů zoozvířat.

MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D.,
veterinární lékař Zoo Brno

Summary: *The veterinary prophylactic and therapeutic care was performed in three areas, in the same way as in the past years. The prophylactic care consisted in a thorough sanitation of the zoo area and individual exhibits according to the annual plan of deratization, disinfection and disinfestation and according to a current need. For example, more stress was laid on the need to prevent sewer rats from entering the buildings and to protect the stored feed. We vaccinated the canines and felines to a full extent, the camels against tetanus, the equines against tetanus and influenza, the giraffes against clostridial infection, the*

birds against mycoplasmosis and paramyxovirosis.

The therapeutic care was focused on the zoo animals. Besides common interventions, we performed 87 surgeries in anaesthesia, using Immobilon LA in 19 cases. The rescue centre received 604 animals, of which 26 birds and mammals were treated under anaesthesia. The most frequent causes of bird injuries were fractures after hitting cars or bullet wounds and concussions after window strikes. We were successful in fixation of several fractures in birds of prey and owls, which required specific approaches and use of untraditional materials. Our motto

is: *Everything or Nothing*. This means, with several exceptions, either return to a wild nature or destroy. In polar reindeer, we are solving cases of a worse nutrition state and a reduced viability of the offspring with a considerable adjustment of feeding ration and a permanent administration of probiotic bacteria strains in a granulated feed (*Probiostan*). In the year 2008, *Convenia* was applied by injection to the injured polar bear Tom, to a male South African seal with an injured thoracic limb, to a female red-crowned crane with an injured limb,

to a Malaysian giant turtle suffering from a skin disease, to a Patagonian mara with a broken limb and injured soft tissues, to a gelada with a heavily injured underjaw and buccal cavity and to many other animals. The feline assisted reproduction programme was started by taking and processing of ejaculate from the Sumatran tiger Kampar.

The scientific research and promotional activities were mainly focused on lectures held in favour of three institutes of the University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences in Brno.

Ůčkování vlčete / Wolf cub vaccination

Foto / Photo by Milan Kříž

Rok 2008 se pro Zoologickou zahradu města Brna stal i po ekonomické stránce svým způsobem rokem neobvyklým. Zahrada dosáhla mnoha chovatelských úspěchů, a především nejvýznamnější z nich – zdařilý odchov mláďat ledních medvědů – přinesl zvýšenou návštěv-

nost: do zahrady přišlo 326 930 lidí, což je nejvíce za posledních 20 let. To mělo samozřejmě blahodárný vliv i na veškeré tržby.

Hospodaření zahrady skončilo zlepšeným hospodářským výsledkem ve výši **2 809 148,79 Kč**.

Návštěvnost (počet osob)

Počet návštěvníků celkem	326 930
z toho zoo	306 850
SAV	20 080

Členění návštěvnosti podle jednotlivých skupin

Skupina	počet osob
Dospělí	156 993
Děti + studující + důchodci	169 937
Celkem	326 930

Výnosy

Celkové výnosy činily v roce 2008	77 697 706,- Kč
Členění hlavních výnosových položek	
Příspěvek zřizovatele	40 702 000,- Kč
Účelová dotace MŽP	1 774 414,- Kč
Dotace od úřadu práce	3 639 1044,- Kč
Tržby za vlastní výkony a za zboží	29 102 242,- Kč
- z toho tržby ze vstupného zoo	15 351 271,- Kč
tržby ze vstupného SAV	371 510,- Kč
foto, video	187 550,- Kč
poníci	72 520,- Kč
psi	74 180,- Kč
vláček	261 545,- Kč
nájmy	1 290 656,- Kč
restaurace	1 043 840,- Kč
prodej zboží (UP, občerstvení)	10 043 670,- Kč
ostatní	405 500,- Kč

Změna stavu zvířat	- 245 202,- Kč
Aktivace krmiva, rostlin a osiva, restaurace, služeb	273 364,- Kč
Ostatní výnosy	2 393 288,- Kč
- z toho tábory v zoo	360 125,- Kč
- reklama	331 650,- Kč
- příspěvky SMP	31 750,- Kč
- zúčtování fondů	1 046 874,- Kč
- úroky	88 661,- Kč
- ostatní	534 228,- Kč
Tržby z prodeje materiálů	58 496,- Kč
- z toho tržby z prodeje zvířat	55 292,- Kč
- ostatní	3 204,- Kč

Náklady

Náklady činily v roce 2008 celkem	74 888 557,- Kč
Členění hlavních nákladových položek	
Spotřeba materiálu	8 953 864,- Kč
- z toho - krmivo	3 360 548,- Kč
- veterinární léky a materiál	230 548,- Kč
- osivo, hnojivo, květiny	90 420,- Kč
- technický materiál	1 020 298,- Kč
- propagační materiál	88 433,- Kč
- nákupní cena zvířat	39 571,- Kč
- pohonné hmoty	421 752,- Kč
- spotřeba DDHM	2 092 385,- Kč
- suroviny kuchyň	391 367,- Kč
- kancelářské potřeby	368 516,- Kč
- ostatní	850 026,- Kč
Spotřeba energie	5 320 441,- Kč
Nákupní cena prodaného zboží	5 965 364,- Kč
Opravy a udržování	3 536 983,- Kč
Cestovné	506 538,- Kč
Náklady na reprezentaci	45 128,- Kč
Ostatní služby	6 834 069,- Kč
Mzdové náklady	25 461 694,- Kč
Zákonné sociální pojištění	8 796 070,- Kč
Zákonné sociální náklady	982 764,- Kč
Daně a poplatky	223 822,- Kč
Jiné ostatní náklady	1 317 468,- Kč
Odpisy DHM	6 944 352,- Kč

Největší část příjmů zoo (52,38 %) tvořil příspěvek zřizovatele, tj. statutárního města Brna. Vlastní příjmy (tržby za vlastní výkony a zboží) představovaly 37,45 % z celkových příjmů. V případě účelové dotace od ministerstva životního prostředí to bylo 2,28 % příjmů a příspěvek Úřadu práce na vytvoření 40 veřejně prospěšných míst činil 4,68 % příjmů.

Ve srovnání s rokem 2007 vzrostl podíl tržeb za vlastní výkony a zboží o 5,23 %.

Zájem sponzorů a dárců z řad organizací a obyvatel města Brna a okolí byl

opět velký. Na finančních a věcných darech adoptivních rodičů a sponzorů zoo získala 1 517 847,- Kč, výtěžek veřejné sbírky DMS činil 8 643,- Kč a ve veřejné sbírce na projekt Kura Kura bylo vybráno 170 133,- Kč. Souhrn veškerých finančních i věcných darů tedy činí 1 696 623,- Kč.

V ekonomické oblasti splnila zahrada prakticky všechny úkoly naplánované na rok 2008.

Ing. Miroslava Piškulová,
vedoucí ekonomického úseku

Summary: *The year 2008 was unusual for the Brno Zoo from the economic point of view. The garden achieved many breeding successes, the most important of which was the birth of polar bear cubs which increased a visit rate considerably: the zoo was visited by 326 930 people, the highest number for the last 20 years. Naturally, this had a favourable influence to all revenues. The biggest part of the zoo income (52.38 %) was the contribution of its founder, i.e. the Statutory City of Brno. Our own incomes (for own services and goods) re-*

presented 37.45 % of the total revenue. The Ministry of Environment provided a selective grant amounting to 2.28 % of income and the Labour Office contributed 4.68 % of income to creation of 40 publicly beneficial jobs. Compared to the year 2007, the revenues for our own services and goods increased by 5.23 %. The interest of sponsors and donors coming from the ranks of companies and inhabitants of Brno and surrounding areas was great again. The total value of all financial and material gifts amounted to CZK 1,696,623.

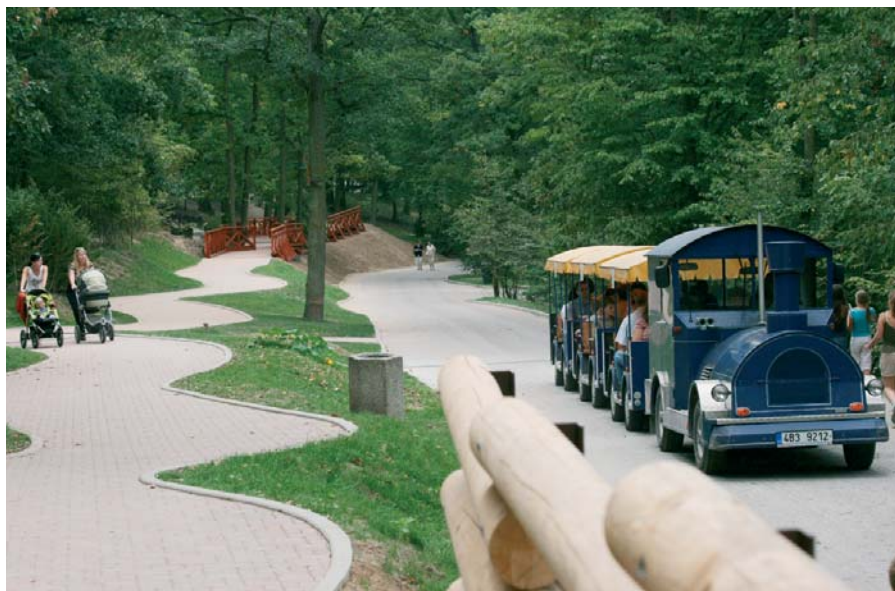
Slavnostní otevření páteřní komunikace – pásku přestříhli primátor Brna Roman Onderka (vpravo) a ředitel zoo Martin Hovorka / Ceremonial opening of backbone foot-path – the tape was cut by Brno chief magistrate Roman Onderka (on the right side) and Brno Zoo Director Martin Hovorka
Foto / Photo by Šárka Motalová

Z pohledu pracovníků technického úseku lze roku 2008 přiřadit mnoho různých přívlasků. Například náročný, personálně nevyrovnaný, zápasící s nemocnostmi, hektický, čírnorodý... Nejlépe a především mu avšak náleží označení – úspěšný.

Na začátku roku 2008 nastoupil do zoo nový vedoucí technického úseku, který převzal mnoho v předcházejícím období již rozpracovaných úkolů. Ke stěžejním patřila rekonstrukce páteřní komunikace, vodohospodářské dílo vrtů v Kníničkách, pořízení náhradního zdroje pro dodávku elektrické energie, oprava chladicího boxu na centrální přípravně krmiv, stavba nové expozice rysů kanadských a nové expozice rosomáka

sibiřského, úprava objektu stáji a chovatele zázemí na dětské zoo, instalace nového mobiliáře v areálu.

Sledované období charakterizoval značný počet nových investičních akcí. Pustili jsme se do budování tří nových expozic – jeřábů mandžuských, surikat a mar stepních –, novou investicí bylo též zavedení vzduchotechniky do bobřího doupěte. Rok 2008 byl také bohatý na přípravy projektových dokumentací. Zpracovávali jsme rekonstrukci pavilonu opic a projekty nových staveb – pavilonu pro kapustňáky, moravské chalupy a africké vesnice. Technického zhodnocení areálu jsme dosáhli výměnou oken v budově pokladen a v části správní budovy, instalací elektrického ohradníku ve

Nová páteřní komunikace / New backbone foot-path

Lávka na páteřní komunikaci / Footbridge on backbone foot-path

Nová expozice koček pouštních / New exposition of Sand cats

výběhu dřevad a paovcí, výměnou rozvodné elektroskříně při páteřní komunikaci, úpravou paddocku jelenů sibiřských, zřízením expozice koček pouštních ve vestibulu pavilonu plazů. Nevyhnuly se nám jak náročnější opravy pódia U Velblouda a vnitřních i venkovních prostor lachtanů jihoafrických, prováděné dodavatelsky, tak opravy různého technického vybavení či stávajících chovatelských zařízení (od kapajícího vodovodního ventilu až třeba po zřízení paddocku jelenů milu), zajišťované vlastními silami.

Ke zdárně ukončeným realizacím, financovaným přímo z rozpočtu města Brna, patří vedle rekonstrukce páteřní komunikace nákup náhradního zdroje

elektrické energie, vodohospodářské dílo vrtů v Kníničkách, položení posilovacího nízkonapětového kabelu a rekonstrukce dálkového středotlakého plynovodu (STL).

Lze očekávat, že na technickém úseku se bude rok 2009 odehrávat převážně ve znamení největší investiční akce v historii naší zoo. Na rozloze téměř 10 000 m² začne vyrůstat expozice přibližující přírodu Kamčatky a východní Sibíře, určená pro medvědy kamčatské, rosomáky sibiřské, lišky polární, sovice sněžní a tundrové bahňáky. Výstavba je plánována na dva roky, během nichž vznikne rozsáhlý komplex výběhů, voliér, vodních prvků a stylových objektů, mezi kterými budou návštěvníci procházet po

naučně dobrodružných stezkách. Hotové dílo se stane vstupní částí plánovaného souboru expozic severské zvěřiny Beringia. V roce 2009 rovněž započne rekonstrukce pavilonu opic, k němuž přistavíme nové výběhy pro šimpanze.

V následujícím období dále hodláme ukončit práce na projektech africké vesnice, moravské chalupy a pavilonu pro kapustňáky – o účast na financování těchto staveb jsme požádali Evropský

fond regionálního rozvoje. A zahájit chceme přípravu projektů nové služební vrátnice a nového vstupu do zoo ve směru od městské části Kníničky.

Všem pracovníkům technického úseku děkuji za jejich tvůrčí a odpovědný pracovní výkon, bez něhož by rozvoj zoologické zahrady nebyl možný.

Miroslav Janota,
vedoucí technického úseku

Summary: *The basic tasks finished by the Technical Section included the main road restoration, water wells in the Kníničky Municipal District, acquisition of a reserve power source, repair of ice box in the feed preparation centre, building of a new exhibit for Canadian lynxes and Siberian wolverines, arrangement of stables and breeding base in the Children's Zoo, laying of a low-voltage cable and restoration of long-distance medium-pressure gas line.*

The monitored period was also characterized with a great number of new investment ventures. We started building of three new exhibits (for red-crowned cranes, suricates and Patagonian maras), the beaver's den was equipped with air conditioning. The year 2008 was also rich in project sketching. We worked on the designs of restoration of the monkey pavilion and on the designs of new buildings – a pavilion for sea pigs, a Moravian farmhouse and an African village.

Brněnská zoo, otevřená pro veřejnost od roku 1953, přivítala 15. března 2008 patnáctimiliontého návštěvníka. Stala se jí jím Martina Dršková z Brna, která do zoo přišla se svými dětmi – tříletým Adamem a šestiletou Kamilou. Převzala poukaz v ceně 100 000 Kč na zájezd pro celou rodinu na indonéský ostrov Bali / The Brno Zoo, which has been opened for public since 1953, welcomed the 15 millionth visitor on 15th March 2008. Mrs. Martina Dršková from Brno, who came to the zoo with three-years-old Adam and six-years-old Kamila, received a holiday voucher worth 100 000 CZK for the whole family to the Indonesian Bali island.

Foto / Photo by Milan Kříž

Na obchodním úseku jsme rok 2008 vnímali jako velmi hektický. Medvědice Cora už 11. března poprvé „představila“ veřejnosti dva své potomky – tímto dnem pro nás v podstatě začala sezona. Čtyři dny poté nastala další významná událost: 15. března jsme přivítali patnáctimiliontého návštěvníka.

Příznivé počasí, které panovalo na jaře 2008, nám umožnilo zprovoznit jednotlivá prodejní místa s občerstvením a upomínkovými předměty již v březnu,

což kladně ovlivnilo tržby za celý rok. Nejprodávanějším artiklem – dá se říct hitem roku – se stali lední medvědi v nejrůznějším provedení a z nejrůznějších materiálů: z plyše, keramiky, skla, plastu. Zpočátku nám činilo potíže na tuzemském trhu toto zboží sehnat. Avšak velmi nám pomohli novináři, na základě výzvy v médiích se ozval dostatek rychle reagujících dodavatelů.

Restauraci U Tygra, doposud provozovanou v režii zoo, jsme v červnu pro-

najali vybranému podnikatelskému subjektu. Pro návštěvníka to neznamená žádnou změnu. Restaurace funguje denně, dle otevírací doby zoo. V červenci nám zřizovatel předal novou provozovnu s občerstvením, která je umístěna u dolní obrátky turistického vláčku.

Jedním ze splněných úkolů roku 2008 byla modernizace objektu vstupních pokladen. Úpravy měly probíhat na jaře, jelikož však, jak jsem už naznačila, sezona začala dříve, práce jsme odsunuli na podzim. Vyměnili jsme okna a interiér vybavili novým nábytkem.

V souvislosti se stoupající popularitou mláďat ledních medvědů jsme v areálu zoo instalovali již třetí automat na pamětní mince, tentokrát samozřejmě s motivem ledních medvědů. Tento

typ mince se okamžitě stal tím nejžádanějším.

Zásobování stánků komplikovala po téměř celou sezonu stavba nové páteřní komunikace. Omezení se týkalo také provozu vláčku pro návštěvníky, který musel používat provizorní náhradní trasu.

Pro zpestření pobytu zejména dětských návštěvníků nájemce instaloval v horní části zoo, na ploše před pavilonem plazů, dvě trampolíny. Ke konci roku jsme trampolíny odkoupili, jejich dalšího provozu se ujmete sami.

Obchodní úsek se jako v předcházejících letech podílel na pořádání akcí pro veřejnost, ať již to byly akce pro děti, sponzory a adoptivní rodiče, akce spojené s propagací ledních medvědů, s kampaní EAZA a další. A nyní několik čísel:

Přehled návštěvnosti Zoo Brno v roce 2008:

Zoologická zahrada	306 850 osob
Stálá akvarijní výstava	20 080 osob
Celkem	326 930 osob

Návštěvnost byla v roce 2008 nejvyšší za posledních devatenáct let (v roce 1989 dosáhla počtu 350 000 lidí). Pokud srovnáme počet návštěvníků jen v zoo, tak byla dokonce nejvyšší od roku 1984 (tehdy do zoo přišlo 366 878 osob). Poplatek za svého psa zaplatilo 3 709 návštěvníků (v roce 2007 platilo za psa 2 388 návštěvníků).

Tržby v roce 2008 (včetně daně z přidané hodnoty):

občerstvení	7 257 440,- Kč
upomínkové předměty	3 700 852,- Kč
restaurace (do doby pronajmutí)	1 632 234,- Kč
Celkem	12 590 526,- Kč

(rok 2007 - 11 465 603,- Kč)

Hlavní úkoly obchodního úseku pro nastávající období lze shrnout do těchto bodů:

- zpestřit nabídku občerstvení
- rozšířit místa k odpočinku a konzumaci zakoupeného občerstvení u stánku Krokodýl a v nejbližším okolí trampolín (dokoupení mobiliáře)
- provést drobné úpravy jednotlivých prodejních míst
- zajistit prodej zboží propagujících novou kampaň EAZA

MVDr. Jaroslava Vavřínová,
vedoucí obchodního úseku

Summary: *At the Commercial Section, the year 2008 was perceived as very hectic. The female bear Cora introduced her two infants to the public as early as 11th March. This day opened the season, in fact. Four days later we experienced another important event: on 15th March we welcomed the fifteen millionth visitor. The favourable weather in the spring 2008 allowed us to open shops with refreshments and souvenirs as early as in March, which had a positive impact on the yearly revenues. The best sold article – a hit of the year – was a polar bear in various designs and from various materials: plush, ceramics, glass, plastic. The Tiger Restaurant,*

operated by the zoo, was rented in June, but that meant no change for a visitor. The restaurant is opened daily, in the opening hours of the zoo. In July we received a new refreshment facility from our operator, situated at the lower turn of the tourist train. To make the zoo more attractive to children, two trampolines were installed by lessee in the upper part of the zoo, in front of the reptile pavilion. We bought the trampolines at the end of the year and will operate them ourselves. The visit rate in the year 2008 was the highest in the past nineteen years – 326 930 visitors (350 thousand visitors in 1989). Number of canine visitors: 3 709 (2 388 in 2007).

*Přednáška chovatelky žiraf jako součást výukového programu / A lecture of a giraffe zookeeper as a part of a tutorial
Foto / Photo by Milan Kříž*

Na úseku propagace a vzdělávání působil ke konci roku 2008 deset pracovníků – v útvaru spolupráce se školami čtyři, v útvaru styku s veřejností dva, ve Stanici mladých přírodovědců také dva a v útvaru informatiky jeden. Vedoucí úseku Mgr. Miroslavu Vitulovou během roku ve funkci nahradila její dosavadní zástupkyně Bc. Jana Hadová. Těžištěm práce úseku bylo dvacet typů výukových programů, které jsme nabízeli školám různého stupně. Nechyběl mezi nimi výrazně ochranný zaměřený program, vycházející z kampaně na záchranu obojživelníků. K dalším významným aktivitám patřila například organizace návštěv onkologicky nemocných dětí, návštěvní zooterapie ve speciálních školách, příprava a vedení prázdninového příměst-

ského tábora, propagace kampaně na záchranu obojživelníků, návštěvy domovů důchodců s kontaktními zvířaty a organizace návštěv klientů těchto domovů v zoo či provoz Nízkopražského klubu. Pracovníci úseku se také podíleli na přípravě různých akcí pro veřejnost, začínajících Jarním otvíráním zoo a končících Štědrodopoledním krmením.

Výukové programy

Vzdělávací pracovníci Zoo Brno nabízeli v roce 2008 dvacet typů výukových programů. Určeny byly školám různého stupně: od mateřských, přes základní a střední školy až po školy vysoké. Každý program je koncipován do dvou částí, celková délka představuje dvě vyučovací hodiny. První část probíhá

v audiovizuálním sále ve správní budově zoo. Přednášku doplněnou dotazy žáků pracovník zoo zpestřuje ukázkou živého zvířete a přírodnin, spouští powerpointovou prezentaci či promítá videosnímek. Druhou část programu děti absolvují v areálu zoo, na závěr vyplní pracovní list.

Výchovní pracovníci zoo v roce 2008 nově sestavili program ke kampani *Žáby bijí na poplach*, určený žákům základních škol i studentům škol středních. Program jim zprostředkoval škálu informací o zástupcích třídy obojživelníků žijících na území České republiky, o tom, jak jednotlivé druhy vypadají, kde žijí, jaký mají pro přírodu význam a jak je můžeme poznat a chránit.

V rámci výukových programů proběhlo v roce 2008 v Zoo Brno 177 dvouhodinových lekcí, kterých se účastnilo 5312 žáků. Základní a střední školy projevovaly největší zájem o výukové programy *Naší savci*, *Jsou nám opravdu podobné?* a *Znáš domácí zvířata?*, které se týkají fauny České republiky, života a systematiky primátů a způsobu chování domácích zvířat. Stále větší oblibě se těší také výukový program *Etologie*, pojednávající o chování zvířat.

Pro studenty vysokých škol připravujeme přednášky a prohlídky zoo s odpovídajícím odborným výkladem. O praktickou výuku studentů Veterinární a farmaceutické univerzity se stará veterinář Zoo Brno MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D. Na odborné exkurze přišli do zoo

studenti Přírodovědecké a Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Studenti pedagogické fakulty si v rámci seminární práce sestavili vlastní pracovní list zaměřený na domácí zvířata, jeho vyplnění si vyzkoušeli přímo na dětské zoo. Studenti Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity docházeli do zoo na výuku etologie. V roce 2008 proběhlo v zoo za účasti 973 studentů 20 odborných programů pro vysoké školy.

Za pomoci dotace ministerstva životního prostředí se nám podařilo vytvořit sadu nových pracovních listů ke stávajícím výukovým programům, jako jsou *Tygří skály*, *Jsou nám opravdu podobné?* a *Dravci a sovy*, a také k výukovým programům připraveným na rok 2009. Jde o pracovní listy k výukovému programu *Zvířátka a Petrovští* i o tzv. samoobslužné pracovní listy, které umožní exkurzi zoologickou zahradou a vyplnění pracovního listu pouze za doprovodu vyučujícího (asistence pracovníka zoo není nutná).

Informační systémy

Jedním z hlavních úkolů roku 2008 bylo pro pracovníky propagačně vzdělávacího úseku přebudování informačního systému v celém areálu zoologické zahrady. Tento úkol se podařilo v zásadě splnit. Na konci roku 2007 jsme od firmy Tomovy parky zakoupili dřevěné stojany, které jsme v průběhu roku 2008 rozmístili po areálu zoo. Jednalo se zejména o stojany k jednotlivým expozicím, na

něž se umísťují základní informace o druzích (popisky), dále o nové rozcestníky a stojany pro stávající vzdělávací tabule.

Dalším, neméně důležitým úkolem bylo vybudování několika odpočinkových míst uzpůsobených i pro hry dětí. Taková místa jsme nově zřídili u expozice bizonů, vlků, u pavilonu exotických ptáků a doplnili u expozice paovcí a dželad. Jedná se vždy o systém hracích prvků, což jsou různé houpačky, prolézačky a šplhadla, doplněný o lavičky a kreslicí tabule. Dílo se nám zdařilo zejména u expozice bizonů, kde vyrostla unikátní učebna v přírodě, vybavená systémem lavic a stolů a sloužící návštěvníkům při různých akcích pro veřejnost a zejména pak dětem při výukových programech či prázdninových pobytech v zoo.

Dotaci ministerstva životního prostředí jsme v roce 2008 využili k výrobě dvou velkých naučných tabulí k expozici Safari, které přibližují zajímavosti bio-

logie afrických pštrosů a kopytníků, a naučnou tabulí s interaktivními prvky u jihoamerické expozice. Díky této dotaci jsme rovněž mohli pořídit dvě naučné tabule k pavilonu exotických ptáků, které znázorňují nejen druhy chované v tomto pavilonu, ale i volně žijící v okolí či přímo v zoo na Mniší hoře. Všechny zmíněné tabule jsou zasazeny do stojanů dodaných Tomovými parky a doplňují je interaktivní prvky, jako jsou odlitky stop, vzorky peří, srsti, ukázky vajíček, parohů a rohů.

V roce 2009 hodláme informační systém ještě doplnit, rozšířit a zdokonalit. Zejména je třeba u jednotlivých expozic odstranit staré popisky a do stojanů, instalovaných v roce 2008, umístit popisky nové.

Prázdniny v zoo

Brněnská zoo již od roku 1997 organizuje velice úspěšnou akci – prázdninový příměstský tábor. Do osmi týdenních turnusů, které pokryjí oba prázdninové měsíce, přijímáme kolem pětadvaceti dětí ve věku od 7 do 12 let. Také v roce 2008 přicházely děti do zoo od pondělí do pátku v 8 hodin ráno a rodiče si je vyzvedli ještě týž den v 17 hodin.

Náplň jednotlivých dnů připravili a o děti se starali pracovníci propagačně vzdělávacího úseku za pomoci studentů z Pedagogické fakulty a z Přírodovědné fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kteří si tak v praxi ověřovali svoje pedagogické schopnosti.

Naučná tabule u jihoamerického výběhu / Instructive board near the South America exhibit

Prázdniny v zoo, procházka po Mniší hoře / Holiday in zoo, walking along the Monk hill Foto / Photo by Milan Kříž

Prázdniny v zoo – výlet do Zoo Jihlava / Holiday in zoo – a trip to a Jihlava Zoo

Foto / Photo by Milan Kříž

Rodiče přihlašovali děti k účasti na táboře prostřednictvím internetových stránek Zoo Brno.

Podobně probíhají od roku 2005 i jarní prázdniny v zoo, při nichž se však mohou děti přihlásit i na jednotlivé dny v týdnu. Jarního turnusu se v roce 2008 účastnilo 35 dětí, program byl přizpůsoben počasí. Začínal v 8 hodin a končil v 16 hodin.

Prázdnin v zoo se potřetí účastnily i děti tělesně a mentálně postižené. Od 4. do 8. 8. měly vyhrazený jeden prázdninový turnus navíc. Zaplnili jej žáci speciální školy Elpis a také členové Stanice mladých přírodovědců, kteří se postiženým kamarádům stali výbornými společníky. Do programu každého táborového dne byla zařazena individuální zooterapie. Další turnus navíc měli k dispozici samotní členové Stanice mladých přírodovědců.

Pro děti trávící v zoo prázdniny vždy předem připravujeme velmi pestrý program, k němuž patří pozorování zvířat přímo v areálu zoo, soutěže, hry, zábavné kvízy, celotáborová hra, soutěžní stezka o zvířatech. Děti se mohou projevit i v různých výtvarných disciplínách. V přednáškovém sále sledují populární kreslené pohádky o zvířatech, ale i přírodopisné filmy z vydavatelství National Geographic, které přibližují život zvířat všech světadílů. Po promítání se mohou seznámit s kontaktními zvířaty v čele s populárním papouškem Edou a stejně oblíbeným nosálem Pétou, kterého si

Nosál červený, oblíbené kontaktní zvíře / South American coati, popular contact animal

mohou i pohládit. Třeba aby zjistili, jak hustou a drsnou srst má nosál červený.

Během týdne děti poznají celou zahradu a nahlédnou i do jejího zákulisí. Chovatelé je na jednotlivých úsecích seznámí se svou různorodou prací a odpoví na všechny zvědavé dotazy. Marcela Němečková, chovatelka opic, dětem sdělila spoustu zajímavostí o šimpanzech, prozradila například, k čemu v expozici primátů slouží kovové bedýnky. V pavilonu Tropické království chovatel Pepa Kolesa demonstroval, na čem si nejradyji pochutnávají surikaty či kajmani a jakými specialitami se živí jihoamerický ještěr dracéna guayanská. V pavilonu ptáků, kde kromě jiných exotů žije i ne-nechavý a chytrý novozélandský papoušek kea, chovatelka Lubica Hrdinová komentovala přímo z expozice životní zvy-

ky drobných opiček kotulů veverovitých. Děti samozřejmě také navštívily mladé lední medvědy Billa a Toma. Cestovaly po zoo vláčkem, u výběhů bizonů si s chovatelkou Šárkou Tkadlečkovou zajezdily na ponících, v Dětské zoo si pohladily domácí zvířata a vydováděly se na dřevěných prolézačkách. Obědvaly v areálu zoo, v restauraci U Tygra, kde mohly prosklenou stěnou pozorovat tygry sumaterské, samce Kampara a samici Satu, přímo ve výběhu.

Jeden den Prázdnin v zoo děti prožily na výletě do jihlavské zoologické zahrady, kde poznaly další, dosud jim neznámé druhy zvířat. Pohladily si domácí zvířátka v dětské zoo, zhlédly ukázkou výcviku dravců a návštěvu zakončily podle individuálních zájmů na některé z atrakcí dětského hřiště. Pohoštění je očekávalo v restauraci přímo nad jihlavskou zahradou.

Indiánský den / Indian Day Foto / Photo Vratislav Hnátek

Závěr všech turnusů Prázdnin v zoo probíhá jako Indiánský den. Na soutěžní stezce si děti prověří znalosti o zvířatech, které během týdne získaly od svých vedoucích. Nejúspěšnější soutěžící i tentokrát obdrželi drobnou odměnu. V replice srubu šamana indiánského kmene Haida Gwaii, postavené u výběhů vlků a bobrů, se pak děti dozvěděly zajímavosti ze života Indiánů, pomalovaly si po indiánsku obličej a odnesly si vlastnoručně vyrobenou čelenku. Nakonec všichni dostali drobné dárečky na památku.

Příměstský tábor pro děti z Elpisu

Prázdniny v zoo proběhly v roce 2008 již potřetí za účasti dětí tělesně a mentálně postižených. Současně s běžným turnusem se od 4. do 8. 8. 2008 v zoo uskutečnil pobyt skupiny handicapovaných dětí ze speciálních škol Elpis, Kociánka a Ibsenova, doplněné o zkušené členy Přírodovědné skupiny Stanice mladých přírodovědců (SMP).

Standardní program příměstského tábora jsme těmto dětem přizpůsobili tak, aby získaly co nejvíce příjemných prožitků. Rodiče dopravili děti vždy v 8 hod. ráno do bezbariérové klubovny SMP, která je vybavena kobercem, speciálním pytlem pro odpočinek postižených dětí, židličkami a stolky, jejichž výšku lze nastavit dle potřeb dětí. Součástí klubovny je i bezbariérové WC. Program každého táborevého dne rozšiřuje individuální zooterapie, která navazuje na zooterapii

Krmení velblouda / Camel feeding

probíhající ve školním roce. V 16 hodin táborový den končí a děti odjíždějí s rodiči domů.

Ve speciálně upraveném programu děti od pondělí do pátku poznávají expozice v zoo, sledují práci chovatelů a s chovateli krmí zvířátka, u kterých je to možné. Největším zážitkem bývá krmení lam, ovcí, poníků a koz. Jízda vláčkem je další velkou událostí. Procházky po zoo střídá zooterapie, hry, výtvarné činnosti...

Při pobytu v táboře se postiženým dětem věnovali jako výborní společníci členové Přírodovědné skupiny SMP. V průběhu tří let vzniklo mezi zdravými a postiženými dětmi trvalé pouto přátelství. O celou skupinu se stará stálý tým vedoucích a zdravotní sestra. Společně vytvářejí velkou tábornickou rodinu.

Během posledních Prázdninách v zoo se děti z takto specializovaného turnusu vydaly za poznáním do Zoo Jihlava.

Cesta autobusem rychle uběhla při sledování filmu. Snad největším zážitkem návštěvy jihlavské zoo – ale i celého výletu – byly sokolnické ukázky.

Každý táborový den v zoo přináší množství nových poznatků a neobvyklých zážitků. V roce 2008 naše kroky nejčastěji směřovaly k výběhu ledních medvědů. Miláčky dětí se stala hrající si medvídka Bill a Tom, která děti se zaujetím sledovaly. Z vyhlídky nad výběhem s bazénem se jim vůbec nechťelo odcházet. Druhým nejoblíbenějším místem byla chýše indiánů kmene Haida. Nejen proto, že skýtá příjemný chládek. Děti odtud s velkým zájmem sledovaly život mláďat vlků arktických.

V pátek tábor končí i této specializované skupině Indiánským dnem. Slavnostně pomalování, s čelenkami na hlavách a oblečení do ponča se malí „indiáni“ loučili se zoologickou zahradou. Poslední zamávání a – nashledanou v roce 2009!

Kampaň Žáby bijí na poplach

Seďmou z dosavadních kampaní na záchranu ohrožené skupiny živočichů, které každoročně vyhlašuje, věnovala Evropská asociace zoo a akvárií (EAZA) obojživelníkům. Vyhlásila ji v září 2007 a trvala do září 2008. Jejím cílem bylo získat peníze do fondu, z něhož budou financovány projekty záchranu obojživelníků. Jako všechny předcházející, i tato kampaň kladla důraz také na osvětu. Kampaň se oficiálně nazývala EAZA

Udílání cen vítězům soutěže vyhlášené ke kampani Žáby / Prizegiving to winners of Amphibian campaign competition

Year of the Frog Campaign 2007/8 – Amphibian Alarm (jeden z volných překladů zní: Žáby bijí na poplach).

Do zmíněného fondu mohli návštěvníci zoo přispět tím, že si v prodejně suvenýrů U Tygra koupili tričko s motivem obojživelníka. O světové krizi obojživelníků naše zoo informovala několika způsoby.

S příčinami drastického úbytku obojživelníků a s prostředky, které by tento vývoj mohly zastavit, se návštěvníci mohli seznámit na panelech instalovaných v areálu zahrady i na Stálé akvarijní výstavě. Nabídku výukových programů určených pro 2. stupeň základních škol a gymnázia jsme rozšířili o téma ochrany obojživelníků, při jehož zpracování jsme mimo jiného použili reprodukci hlasů

žab žijících v přírodě České republiky. Při oslavách Dne Země, které v naší zoo proběhly 19. dubna, jsme uspořádali soutěžní stezku tematicky zaměřenou na obojživelníky. Zábavný program oslav doplňovaly vstupy, při nichž zooložka informovala o probíhající kampani, další podrobnosti o ní mohli zájemci získat od pracovníků zoo, kteří na ně čekali ve speciálně připraveném stánku.

Hlavní částí kampaně se v Zoo Brno stala dětská výtvarná, literární a modelářská soutěž, organizovaná pro dvě věkové kategorie (8–12 let a 13–18 let). Pozvánky na ni jsme rozeslali v únoru do základních škol a gymnázií v Brně a okolí. Žáci a studenti, kteří se do soutěže přihlásili, zaslali do zoo 527 prací výtvarných, 44 literárních a 26 modelář-

Den Země – ceny pro vítěze soutěžní stezky / Earth Day – prizes for winners of competitive footpath

ských. Nejúspěšnější soutěžící jsme pozvali na takzvaný May Day pro žáby, který se v zoo uskutečnil 1. května. Na něm proběhlo slavnostní vyhodnocení a předání cen a odměn. Dvě první místa ve výtvarné soutěži obsadily osmiletá Magdaléna Škrábalová ze ZŠ v Újezdě u Brna a šestnáctiletá Michaela Smíšková z Gymnázia v Boskovicích. V literární soutěži zvítězily desetiletá Michaela Pujmanová ze ZŠ na Botanické ulici a patnáctiletá Andrea Hašková ze ZŠ na ulici Jana Broskvy. V modelářské soutěži byly nejlepší devítiletá Alena Janová ze ZŠ na Novolíšeňské ulici a třináctiletá Jana Zemánková z Gymnázia na ulici Terezy Novákové. Vítězná díla byla vystavena v prodejné suvenýrů U Tygra, v přednáškovém sále administrativní budovy a v pavilonu exotického tractva.

Spolupráce s klinikou dětské onkologie

Zoo Brno spolupracuje s Klinikou dětské onkologie Fakultní dětské nemocnice v Brně již od roku 1998. Návštěvy malých

pacientů se konají od března do prosince, s přestávkou o letních prázdninách. Jedna z návštěv bývá věnována výletu do jiné zoo. V roce 2008 se návštěvy v Zoo Brno uskutečnily 13. 5., 24. 6. a 9. 12., účastnilo se jich 56 dětí v doprovodu 34 rodičů.

Vzhledem k zdravotnímu stavu se děti pohybují po areálu zoo mikrobusem, který na zajímavých místech zastaví a děti si případně na určitou dobu vystoupí. Po prohlídce celé zahrady se občerství v restauraci U Tygra, kde jim výborně chutná. Tam také dostávají malý dáreček jako upomínku na návštěvu zoo.

Kromě pracovníků propagačně vzdělávacího úseku se dětem rádi věnují také chovatelé. Děti byly nadšené, když navštívily výběh velbloudů, kde si za přítomnosti chovatelů Miroslava Němečka a Alexandry Burešové mohly pohladit a nakrmit velbloudici Majdu, Suliku a samce Abdula. Malé lední medvídky Toma a Billa navštívily v jejich doupěti, přinesly jim makrely a s provozním zoologem Jiřím Vítkem mláďata nakrmily.

Děti z onkologické kliniky na ponydromu / Children from carcinology clinic at the pony riding

Předvánoční návštěva dětí z onkologické kliniky / Pre-Christmas visit of children from carcinology clinic

Z indiánské chýše pak pozorovaly vlky arktické: samce Atilu, samice Clair a Alex a dvě štěňata. U indiánských teepee sledovaly stádo bizonů a s chovatelkou Šárkou Tkadlečkovou si poblíž zajezdily na ponících.

Poslední návštěva v roce probíhá vždy ve znamení blížících se Vánoc. Vánoční setkání, kterého se v doprovodu rodičů a zdravotníků účastnilo 46 dětí, probíhalo 9. 12. nejprve v přednáškovém sále správní budovy. Ředitel zoo tam přivítal děti a další hosty, mezi nimiž byli i odborníci z lékařské a pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a také dopravce František Krapka, který po deset let zabezpečoval dopravu malých pacientů na výletech do ostatních zoo. Všechny v sá-

le pobavily herecké výkony Brněnských písničkových tetin, což dokládal bouřlivý smích dětí i dospělých, který se ozýval během vystoupení nazvaného S tetinami zpívání lepší je než zívání. Pravou vánoční atmosféru navodil společný zpěv koled. Děti nazdobily vánoční stromčeky a dostaly malé dárečky. Pohoštění bylo pro všechny.

Druhá část vánočního setkání se odehrála na prostranství před Tygřími skalami, kam chovatelé přivedli lamy, poníky a velbloudici Majdu. Děti předaly zvířátkům dar – koš plný dobrot. Samy pak čtvernohé přátele nakrmily. Vánoční besídka uzavřelo společné foto, zazvonění zvonečku a přání zdraví v roce 2009.

Děti s rodiči i lékařským personálem do zoo velmi rády jezdí, pobyt mezi zvířaty na ně blahodárně působí a všechny zúčastněné alespoň na chvíli vytrhne z každodenních starostí. Přestože je organizace návštěvy těžce nemocných dětí velmi náročná, stojí za to v úsilí pokračovat a pomáhat těm, kteří pomoc potřebují. Od roku 1998 proběhlo v Zoo Brno 64 návštěv malých pacientů, devět výletů do jiných zoo a akcí se celkově účastnilo 922 dětí.

Největší zásluhu na organizaci návštěv onkologicky nemocných dětí má od samotného počátku univ. prof. MVDr. Dagmar Ježková, DrSc., která svým citlivým přístupem pomáhá při hladkém průběhu všech akcí a přináší tím radost malým pacientům. Velký dík patří také Mgr. Aleši Jaroškoví a Mgr.

Společné foto na závěr předvánoční návštěvy dětí z onkologické kliniky / Collective photo at the end of pre-Christmas visit of children from carcinology clinic

Pavlu Petrovi z cestovní kanceláře Al & Pa, kteří od roku 2005 vozí děti sponzorsky autobusem z nemocnice do Zoo Brno, kde je rovněž vozí po areálu zahrady, a vozí je také na výlety do jiných zoologických zahrad.

Zooterapie

Pracovníci zoo zajížděli obvykle jednou týdně s kontaktními zvířaty do speciální školy pro děti s více vadami Elpis v Brně a jen poněkud méně často do obdobného vzdálenějšího zařízení v Březejci u Velkého Meziříčí. Podle předem stanoveného postupu tam s jednotlivými dětmi prováděli zooterapeutická cvičení. V Elpisu proběhlo při šestatřiceti návštěvách 1080 lekcí, v Březejci při šesti výjezdech 180 lekcí.

Zooterapie je léčba, případně rehabilitace pomocí kontaktu se zvířaty. Zvláště u dětí tělesně a mentálně postižených lze při takzvané návštěvní zooterapii pozorovat, jak se uvolňuje jejich duševní napětí,

zmírňuje stres a postupně mizí ostych před zvířaty, rozšiřuje emoční sféra. Daří se navazovat verbální i neverbální komunikaci, udržet oční kontakt, odstraňovat echolalii, děti se učí plnit jednoduché pokyny. Cílem zooterapie je rozvoj komunikativních dovedností, rozvíjení kontaktů, relaxace a uvolnění. Pozitivní vliv zvířat na prožitky a chování těchto dětí je zřetelný. S Elpisem už spolupracujeme od roku 2003, do Březejce zajíždíme od roku 2007.

Zooterapie ve speciální škole Elpis / Zootherapy at the special school Elpis
Foto / Photo by Milan Kříž

Noc snů

Zoo Brno se v roce 2005 poprvé připojila k mezinárodní akci, která je pod názvem Noc snů v zoo (Dream Night at the Zoo) věnována handicapovaným a dlouhodobě nemocným dětem. S myšlenkou uspořádat dětem onkologické rotterdamské kliniky večer plný zážitků poprvé vystoupil v roce 1996 Peter van der Wulp ze Zoo Rotterdam. Noc snů, kterou zpočátku připravovalo jen několik západoevropských zoo, se rychle rozšířila do zoologických zahrad celého světa. Koná se současně ve všech zúčastněných zahradách, vždy v první červnový pátek od 18 do 22 hodin. V tuto dobu zahrady otevírají své brány dětem dlou-

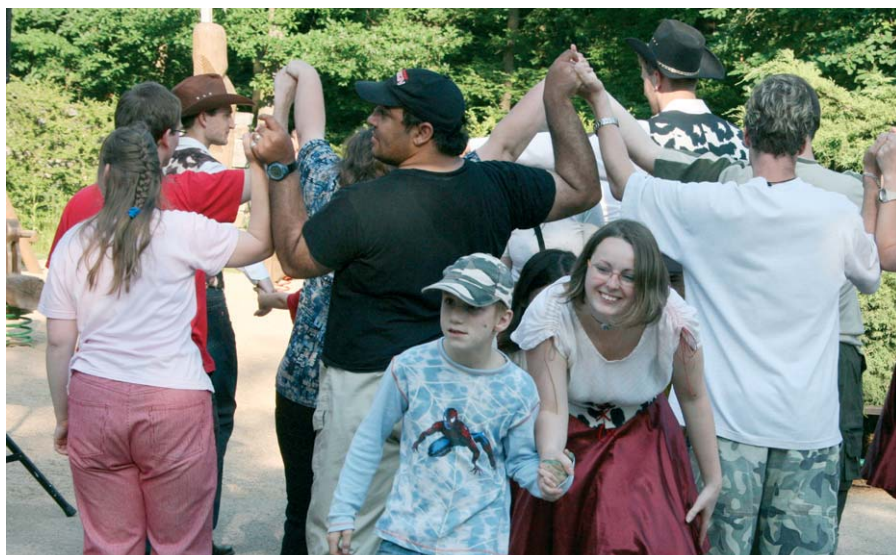
Soubor Komiňáček / Komiňáček ensemble

hodobě nemocným, handicapovaným a jejich rodinným příslušníkům. Součástí akce je i zábavný program s občerstvením.

Na čtvrtou Noc snů v Zoo Brno přijalo v roce 2008 pozvání, stejně jako

Hosty Noci snů přivítali ředitel zoo Martin Hovorka a vedoucí Stanice mladých přírodovědců Světla Vítková / The guests of Dreamnight were greeted by Brno Zoo director and a chief of Station of young naturalists

Na Noci snů vystoupily mj. soubory Komířáček a Abanico / On the Dreamnight at the zoo appeared, among others, Komířáček and Abanico ensembles

Noc snů – publikum před pódium U Velblouda / Dreamnight – audience in front of platform By the Camel

Noc snů – hudba hraje k tanci / Dreamnight – music is playing for dance

Noc snů – ukázka přírodnin / Dreamnight – exhibition of products of nature

v uplynulých letech, na 1000 handicapovaných dětí a jejich blízkých. Vzhledem ke stavebním úpravám hlavní přístupové cesty jsme museli posunout dobu konání akce, která začala už v 17 hodin a skončila ve 21 hod. Vláček rozvážel pozvané po zoo náhradní trasou. Hostům Noci snů jsme připravili bohatý kulturní program, výtvarnou dílnu, komentované krmení, občerstvení ...

V Dětské zoo si všichni mohli pohladit a nakrmit zvířátka. Odvážlivci se mohli svést na ponících. Na stanovišti u rozcestí v horní části zoo byly připraveny ukázky přírodnin – pštrosí vejce, peří různých ptáků, hadí svleky, kůže zebry, parohy a další. Také všechny zvířadé dotazy byly plně zodpovězeny.

Noc snů – ukázka přírodnin / Dreamnight – exhibition of products of nature

Hlavní program probíhal na pódiu U Velblouda. K tanci a poslechu hrála country skupina Zimour, s divadelním představením Brněnské pověsti vystoupili členové Sdružení pro pomoc mentálně postiženým, ukázky výcviku psů připravil Klub kynologů ze Šlapanic, vedený Zdeňkem Velanem. Country tance předvedla taneční skupina Abanico, její umělecká vedoucí Jana Doleželová vybídla hosty, aby se předváděné taneční kroky a figury také ihned naučili. Na prostranství před pódiem vznikly nové páry z tanečnicků Abanica a handicapovaných hostů. Country promenáda se všem líbila, a tak se tančilo a tančilo... Svě taneční umění předvedly i děti z krojované skupiny Komiňáček. Nejmladší z nich jsou teprve tříleté. Komiňáčci účinkují na Noci snů pravidelně. Jsou také adoptivními rodiči surikaty. V programu Noci snů nemůže chybět ani vystoupení tančících pejsků Dog dance

Noc snů – výtvarná dílna / Dreamnight – imagery

Noc snů – face painting / Dreamnight – face painting

v podání členek brněnského Klubu kynologů. Část plochy na vyhlídce u Safari pokryl speciální koberec (baletizol), na kterém taneční skupina Mimi Fortunae premiérově předvedla působivý sled krací, nazvaný Kult aneb Barbaři versus křesťané.

Se svými opeřenými kamarády přišel do zoo Jaroslav Sedláček ze Záchrané stanice pro dravé ptáky v Rajhradě. Ukázky dravců se těší velké pozornosti malých i velkých návštěvníků. Miláčkem všech vždy bývají sovy pálené Amálka a Míša. Svoje kousky s chutí předvedl krkavec velký Oskar. Hrůzu naháněl výr velký Max. Při procházce po zoo se moh-

Noc snů – představení divadla Mimi Fortunae / Dreamnight – theatre Mimi Fortunae performance

li hosté setkat s lamami krotkými, jejich vycvik předvedli členové domestikační skupiny Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno.

Ve výtvarné dílně, připravené před Tropickým královstvím, si zájemci mohli vyrobit malý dárek na památku. Také si tam mohli nechat metodou face painting namalovat na obličej zvířátko. Na různých místech zoo – například u šimpanzů, bobrů, lachtanů či surikat – probíhalo komentované krmení. Na památku dostaly děti figurku zvířátka – velblouda, pandu, klokana. Největší zájem byl o figurky ledních medvědů...

Poslední spokojení hosté odcházeli až po setmění. I pro nás, kteří jsme tuto Noc snů připravovali, nastala chvíle oddechu. Všichni se těšíme na příští setkání.

Na shledanou při páté Noci snů, která se uskuteční 5. června 2009!

Nízkoprahový klub

Nízkoprahový klub, založený jako součást Stanice mladých přírodovědců (SMP) Zoo Brno v prosinci 2001, slouží dětem ve věku 8–18 let, které pocházejí ze znevýhodněného prostředí, z rodin sociálně slabých či jinak rizikových. Frekventanty klubu jsou většinou chovanci dětských domovů či diagnostických ústavů. Scházejí v klubovně SMP ve správní budově zoo a v areálu zahrady každé úterý od 15.30 do 18 hodin. Klienti klubu se pohybují v areálu zoo vždy s doprovodem pracovníků klubu.

Náplň činnosti klubu je orientována na přírodu, životní prostředí, zvířata žijící ve volné přírodě i chovaná v zoologických zahradách. Klienti využívají osobní počítače s tiskárnou s připojením na internet, kde si mohou vytvořit vlastní e-mailovou adresu. K dispozici mají videoohry a videoprogramy od zábavných her pro menší děti, přes strategické hry, jako např. budování vlastní zoologické zahrady, až po naučné videoprogramy a encyklopedie zaměřené především na přírodu. Klub jsme vybavili značným počtem přírodovědných knih. Návštěvníci klubu mají k dispozici video či kinosál s bohatou kolekcí videokazet a DVD, s pracovníky klubu poznávají areál a zákulisí zoo, besedují s odborníky. Využívat také mohou areál Dětské zoo. V roce 2008 jsme klub vybavili třemi počítačovými sestavami s programy Windows XP a MS Office 2007. V roce 2008 klub spolupracoval se čtyřmi brněnskými organizacemi: Dětským diagnostickým ústavem na Hlinkách, Diagnostickým ústavem pro mládež na Veslařské, Občanským sdružením Ratolest a Střediskem výchovné péče Help Me.

Senioři v Zoo Brno

K tradiční formě působení na veřejnost, při níž se osvětové aktivity obracejí především na děti a mládež, se v Zoo Brno v posledních letech přidružila snaha prostřednictvím světa zvířat zpříjemnit a zkvalitnit život příslušníků nej-

starší generace, většinou odkázaných na péči sociálních ústavů. Čtyři domovy důchodců a jeden klub seniorů jsme poprvé oslovili v roce 2005. V roce 2008 jsme už byli v pravidelném kontaktu se čtrnácti převážně brněnskými subjekty: s domovy důchodců na Mikuláškově náměstí a v ulicích Nopova, Kociánka a Věstonická, s Domovem pro seniory na Okružní, Domovem pokojného stáří na Kamenné, Domovem důstojného stáří v Borkách, Penzionem na Vychodilově, s kluby důchodců v Komíně, Žabovřeskách a Královopolské strojárně, s Klubem seniorů v Rájci nad Svitavou, Vlastivědným klubem Petra Bezruče a s brněnskou organizací Svazu důchodců České republiky.

Obyvatelé domovů přijíždějí společně na návštěvu zahrady, někdy se ale pracovníci zoo naopak vypraví za nimi. Na besedě v domově představí kontaktní zvířata, pohovoří o jejich životních zvycích i o novinkách v zoo. Program někdy zpestří členové Kynologického klubu ve Šlapanicích ukázkami výcviku psů.

Při návštěvě zoo důchodci absolvují besedu v přednáškovém sále a poté se vydají na exkurzi s odborným výkladem. Fyzicky méně zdatným účastníkům exkurze poslouží turistický vláček. Již od začátku spolupráce připravujeme pro seniory i předvánoční setkání. Senioři z více domovů – vždy kolem osmdesáti hostů – se soustředí v audiovizuálním sále správné budovy zoo, kde na pódiu vystoupí děti z tanečních souborů, napří-

Papoušek Eda / Parrot named Eda

Foto / Photo by Richard Bouda

klad z Komíňáčku základní školy v blízké městské části Komín. Po tanci a zpěvu děti seniorům rozdávají dárky.

Letos jsme poprvé uspořádali Den seniorů, za součinnosti Svazu důchodců se uskutečnil 1. října. Pozvané skupiny z členských organizací svazu si vybíraly, zda se nejprve účastní jednoho ze tří bloků, které se ve stanovené době opakovaly v audiovizuálním sále, či využijí jednu ze tří jízd vláčkem, doprovázených komentářem průvodce. V sále mohli senioři zhlédnout film o Zoo Brno, po něm propagační pracovnice přiblížila aktuální dění v zoo a představila oblíbeného kontaktního papouška Edu. V předšálí návštěvu vítala výstavka přírodnin. Vláček vozil důchodce od Tygřích skal k pavilonu ptáků, kolem výběhu koní Převalského a Dětské zoo na nejvyšší místo zahrady – vyhlídku u výběhu Safari. Po projížďce vláčkem mohli hosté za doprovodu průvodce navštívit Tygří skály a pavilon opic.

Senioři sice zoo příliš často nenavštěvují, vždyť jsou většinou fyzicky méně zdatní a někteří se pohybují jen na vozí-

Den seniorů – prohlídka Tygřích skal / Senior Day – guide at the Tiger Rocks

ku. Do roka přijdou obvykle jednou v létě a pak ještě v čase předvánočním. Nicméně návštěva zoo jim přináší obrovský zážitek, na který dlouho vzpomínají. Téměř neznámé nebo dávno zapomenuté prostředí je pro ně silným impulsem k dalším návštěvám. Z Domova důchodců na Mikuláškově náměstí v Brně-Novém Lískovci jsme dostali dě-

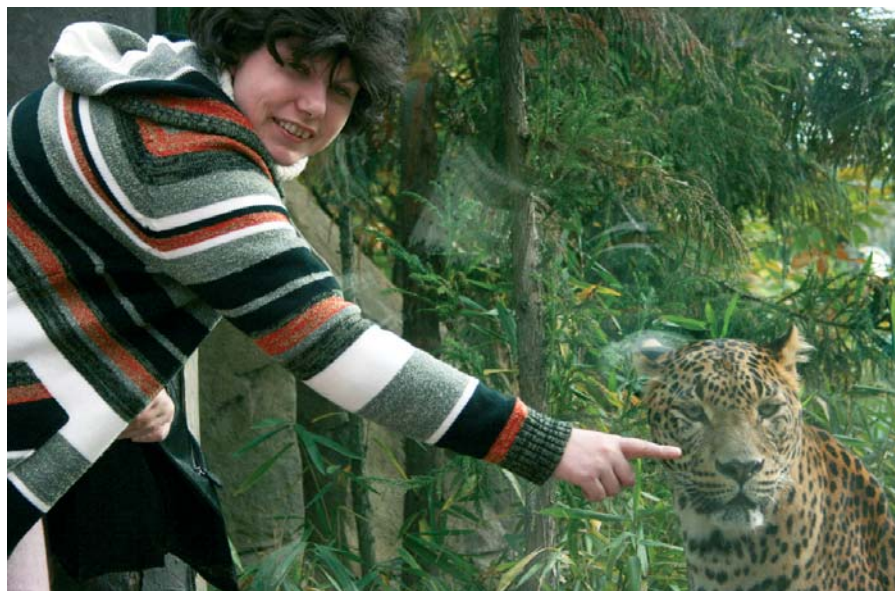
kovný dopis, který připomínal zatím poslední návštěvu v naší zoo, k níž došlo 27. června. Ředitelka domova RNDr. Helena Valkounová nám kromě jiného napsala, že seniory nadchla jak návštěva zoo, tak i přijetí, jakého se jim dostalo. „Babičky se chichotaly jako mladice,“ uvedla doslova. Důchodci z domova na Mikuláškově náměstí si naši zahradu oblíbili snad nejvíce – dokonce adoptovali papouška Edu a pravidelně přispívají na jeho chov!

Předvánoční setkání seniorů v zoo / Pre-Christmas senior meeting in zoo

Návštěvy členů Sdružení pro pomoc tělesně a mentálně postiženým

Brněnské Sdružení pro pomoc tělesně a mentálně postiženým (SPMP) bylo založeno v r. 1971 a po celou dobu své existence se snaží být užitečným pomocníkem nejen lidem s mentálním postižením, ale také jejich rodinám. Má přibližně 800 členů, z toho je 340 osob s mentálním

Chovanci Ústavu sociální péče Veleta na návštěvě v zoo / Wards of an institution of social services Veleta on a visit at zoo

postižením. Pro svoje členy sdružení organizuje různé kulturní i sportovní akce. Patří mezi ně i pravidelné jarní exkurze do Zoo Brno. Účast je vždy velká: 80 až 100 osob. Výletníky ze sdružení, vedené tetou Kadlečkovou, čeká v zoo den plný zážitků. Hned po přivítání se jich ujme teta Vítková. S ní si projdou zahradu, vyslechnou její výklad o chovu zvířat, dozvědí se zoologické novinky, účastní se komentovaného krmení. Největším zážitkem je vždy setkání s kontaktními zvířaty na Dětské zoo. Dvakrát ročně vyjždějí tato zvířata za členy SPMP na diskotéku do Kulturního domu Musilka v Brně-Husovicích. Členové SPMP se s rodinnými příslušníky pravidelně zúčastňují Nocí snů a někteří z nich jezdí do zoo pravidelně za tetou Vítkovou na zooterapie.

Lišák Filip v brněnském Národním divadle

Na úspěšné vystoupení kontaktních zvířat ze Zoo Brno v Janáčkově a Mahelově divadle v roce 2007 divadelníci nezapomněli. Tehdy zvířátka umístěná ve foyeru potěšila diváky o přestávce pohádkových představení. V následujícím roce nás oslovila tisková mluvčí brněnského Národního divadla Šárka Motalová s požadavkem, zda nemáme lišku, která by mohla v Národním divadle hostovat.

„A proč lišku?“ zněl náš bezprostřední krátký dotaz. Okamžitě se nám dostalo vysvětlení: Divadlo společně s Filhar-

Dirigent Tomáš Hanus s lišákem Filipem / Conductor Tomáš Hanus with fox Foto / Photo by Šárka Motalová

monií Brno a Janáčkovou akademií múzických umění připravuje první ročník mezinárodního janáčkovského festivalu, jehož součástí je nové nastudování opery Leoše Janáčka Příhody lišky Bystroušky (světová premiéra se uskutečnila 6. listopadu 1924 v Brně). Symbolickou liškou Bystrouškou nového nastudování by se mohl stát lišák Filip ze Zoo Brno. Mluvčí doplnila, že festival se koná u příležitosti 80. výročí skladatelova úmrtí a že jeho součástí budou přednášky, filmové projekce, výstavy a workshopy.

Samozřejmě jsme se snažili vyhovět. Do zoo se 21. 8. 2008 dostavili zástupci Národního divadla Brno – Šárka Motalová, Patricie Částková a umělecký šéf Janáčkovy opery dirigent Mgr. Tomáš

Hanus – a za doprovodu Mgr. Světlý Vítkové, pracovnice úseku propagace a vzdělávání Zoo Brno, se vydali na prohlídku expozice lišek. Hvězdou dne se stal kontaktní lišák Filip. Šéf opery sice v zoo prokázal značnou odvahu a nemalé řídicí schopnosti, ale protože měl večer dirigovat, pro jistotu se zeptal, zda jej lišák neodnese jako Budulínka. Pak si za několik pamlsků Filipa natolik naklonil, že se s ním šelma lišák nechal vyfotografovat. A dostal se tak na propagační materiály Národního divadla Brno.

Spolupráce s divadelníky tím neskončila. Blížil se workshop Nebojte se Janáčka, připravený na 2. listopad v Janáčkově divadle. Proběhl v odpoledních hodinách za účasti dětí a jejich rodičů, dirigenta Tomáše Hanuse, brit-

ského režiséra nového nastudování „Bystroušky“ Jamese Conwaye, představitelky Lišáka Zlatohříbka Denisy Hamarové a Slepíčky Chocholky Terezy Merklové. V jejich podání zazněly ukázky z připravované obnovené premiéry „Bystroušky“. S povídáním o liškách a soutěžními otázkami o Zoo Brno přijela za dětmi na workshop Mgr. Světlá Vítková.

Všichni se dobře bavili, nikdo neměl dlouhou chvíli. Malí i velcí prožili nezapomenutelné společné odpoledne. Na závěr workshopu dostali jeho účastníci Diplom o absolvování třídy pro lišky a liščata.

*Bc. Jana Hadová,
vedoucí propagačně vzdělávacího úseku*

Summary: *The Promotional and Educational Section employed ten people at the end of the year 2008 – four in the Department for Cooperation with Schools, two in Public Relations, two in the Station of Young Natural Scientists and one in the Information Technology Department. The Section focused on twenty types of educational programmes intended for schools of various stages. One of them was a strictly conservationist programme, based on the campaign for the rescue*

of amphibians. Other significant activities included organizing of visits of children with oncological diseases to the zoo, zooterapies in special schools, preparing and organizing of a holiday municipal camp, promotion of the campaign for the rescue of amphibians, visits to retirement homes with contact animals and organizing of visits of retirement homes clients to the zoo, or the operation of Low Threshold Club and organizing of the Night of Dreams devoted to handicapped children and

their families. The Promotional and Educational Section employees also participated in the preparation of various events for the public, from the Spring Zoo Opening up to the Christmas Morning Feeding.

One of the main tasks of the Promotional and Educational Section in the year 2008 was reconstruction of information system in the whole area of zoological garden. This task was met with success. At the end of the year 2007 wooden stands were bought and positioned in the zoo area in the course of the year 2008. The stands were intended for basic information on species next to individual exhibits, for new finger-posts and the existing educational boards. Another task, no less important, was to build several relaxing places convenient for children's playing. Such new places were created near the exhibit of bison, wolves, at the pavilion of exotic birds and old places were improved next to the exhibit of barbery sheep and geladas. Each relaxing place is equipped with

a system of playing elements, such as swings, climbing frames and poles, supplemented with benches and drawing boards. We were especially successful at the bison exhibit where a unique classroom was made in the open air, equipped with desks and benches used by visitors during various events for the public and mainly by children taking part in educational programmes or holiday stays in the zoo.

The subsidy granted by the Ministry of Environment in the year 2008 was used for the manufacture of two big educational boards for the Safari exhibit, providing interesting information on the biology of African ostriches and ungulates, and an educational board with interactive elements near the South American exhibit. Thanks to this subsidy we could also acquire two educational boards for the pavilion of exotic birds, representing not only the species bred in this pavilion, but also those living freely in the surroundings or right in the zoo on the Monk's Mountain.

Datum	Akce pro veřejnost – interní
21. 1.	Potápěčská konference
9. 2.	Maškarní bál pro děti
22. 3.	Josefská stezka
5. 4.	Den ptactva pro návštěvníky
22. 3.	Velikonoční dílna
23. 3.	Velikonoční mláďata
24. 3.	Velikonoce v zoo – hry a soutěže pro děti
19. 4.	Jarní otevření zoo, Jarní zootrofej
1. 5.	První máj v zoo, May Day pro žáby
17. 5.	Setkání rodin dětí ze zkumavky (připravila klinika pro léčbu neplodnosti Unica) a křest velblouda Alexandra
24. 5.	Křest medvídat + Brno zdravé město – zvířátka také nekouří
1. 6.	Dětský den
6. 6.	Noc snů
27. 6.	Slavnostní podpis smlouvy o podpoře vědy mezi Obchodní komorou Brno, Masarykovou univerzitou a Jihomoravským krajem
30. 8.	Setkání adoptivních rodičů a sponzorů s otevřením nové páteřní komunikace + S vysloužilci do zoo – osvětová akce o likvidaci starých elektrospotřebičů
26. 9.	Setkání adoptivních rodičů ze škol s otevřením nového výběhu rysů
1. 10.	Den seniorů
4. 10.	Podzimní zootrofej + Světový den zvířat
24. 12.	Štědrodopolední krmení zvířat

Setkání rodin dětí ze zkumavky / Meeting of „children from test tube” families

Křest velblouda Alexandra na Setkání rodin dětí ze zkumavky / Christening of the Bactrian camel Alexander at the Meeting of „children from test tube” families

Seznam akcí pro veřejnost

Programmes for our Visitors

Dětský maškarní bál / Children fancy-ball

Zoobál / Zooball

Foto 2x / Photo 2x by Milan Kříž

Dětský den v dětské nemocnici / Children Day at the child hospital

Foto / Photo by Jana Šebelová

Datum	Akce pro veřejnost – externí
13. 1.	Veletrh cestovního ruchu Go a Regiontour
29. 2.	Zoobál
14. 3., 5. 12.	Výjezd s kontaktními zvířaty na diskotéku Sdružení pro pomoc mentálně postiženým v kulturním domě Musilka
4. 9.	Výjezd s kontaktními zvířaty do Domova důstojného stáří v Borkách
25. 6.	Výjezd s kontaktními zvířaty do Domova pokojného stáří Kamenná
22. 5., 26. 5.	Výjezd s kontaktními zvířaty do Domova důchodců Věstonická
19.–22. 12.	Prezentace zoo na Vánočních trzích na výstavišti
23. 12.	Prezentace zoo na Nové radnici v Brně

Datum	Akce pro děti a mládež - interní	Počet akcí/účastníků
18.–22. 2.	Jarní prázdniny v zoo	110
8. 4.	Den ptactva pro školy	80
14. 6.	Exkurze pro Oblastní charitu Brno	300
27. 6.	Exkurze pro Domov důchodců na Mikuláškově nám.	50
14.–18. 7.	Prázdninový pobyt dětí ze Stanice mladých přírodovědců	15
4.–8. 8.	Prázdninový pobyt dětí ze Speciální školy Elpis	15
9. 7.–31. 8.	Letní prázdniny v zoo	8/236
4. 9.	Exkurze pro Domov důstojného stáří Okružní	20
9. 12.	Mikulášská besídka pro pacienty kliniky dětské onkologie	70
16. 12.	Mikulášská besídka pro děti z ústavů Elpis, Veleta a Srdíčko	70
	Exkurze pro školní družiny Laštůvkova, Pastviny a Charbulova	10/200
	Zooterapie pro Domov svaté Markéty	2/8
	Zooterapie pro Ústav sociální péče Neumánek	2/20
	Výukové programy pro speciální mateřské a základní školy Vyškov, Blansko, Ivančice	2/90
	Výukové programy pro mateřské školy	33/693
	Výukové programy pro základní školy	92/2996
	Výukové programy pro střední školy	27/848
	Exkurze pro střední, základní a mateřské školy	25/775
	Exkurze pro vysoké školy	20/973

Datum	Akce pro děti a mládež - externí	Počet akcí/účastníků
18. 5.	Den dětí v Saleziánském středisku v Brně-Lišni	150
30. 5.	Den dětí ve Fakultní dětské nemocnici	400
21. a 24. 10.	Výjezd s kontaktními zvířaty na veletrh Hospimedica	2/300
2. 11.	Výjezd s kontaktními zvířaty na workshop do Janáčkova divadla	30
	Výjezd s kontaktními zvířaty (a promítání filmu o zoo) do Domova důchodců, Mikuláškovo nám.	3/150
	Výukové programy pro Základní školu při Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež Kociánka	5/160
	Zooterapie a výukové programy ve Speciální škole Elpis	36/1080
	Zooterapie a výukové programy ve Speciální základní škole a Praktické škole Březejc	6/180

Dětský den v Saleziánském středisku v Brně-Lišni / Children Day in the Salesians center in Brno-Líšeň
Foto / Photo by Richard Bouda

„Hašení požáru“ na Setkání adoptivních rodičů ze škol / „Fire fighting“ at the Meeting of adoptive parents from schools

Den dětí v zoo – vystoupení souboru Abanico / Children Day in zoo – ensemble Abanico show

Den Země – prodejní stánek s předměty ke kampani Žáby / Earth Day – selling point with amphibian campaign items

Den Země – face painting / Earth Day – face painting

Členové Přírodovědné skupiny v klubovně / Members of field-club in clubroom

Stanice mladých přírodovědců působí v Zoo Brno již třicet let – průkopníci práce s mládeží ji založili 19. listopadu 1978. Její vznik nebyl žádným prudkým zlomem, zakladatelé navázali na předcházející dlouholetou praxi zájmových kroužků.

Stanice, jejíž základ tvoří odborné skupiny, zaznamenala mnoho změn zvláště během posledních pěti let. Poněkud jiná je nyní struktura její činnosti a nastalo i stěhování: tři klubovny, které se po dlouhá léta nacházely ve správní budově, jsme přesunuli do jiného objektu v areálu zoo, do prostor uvolněných v bývalé veterinární ošetřovně.

Dolní věkovou hranici, nutnou pro přijetí za člena, jsme v nedávném období snížili z osmi let na čtyři roky.

Objevily se nové skupiny, jiné zanikly. Ve školním roce 2008/09 jich ve stanicích, která měla kolem 110 členů, pracovalo osm. Pro některé se dosud často používá tradiční označení kroužek.

Skupinu **Zoopedukátoři** jsme utvořili v roce 2006 pro starší děti ve věku 13–15 let: děti se seznamují s historií a posláním zoologických zahrad, učí se provázet návštěvníky zoo, předávat jim zajímavou formou informace o chovaných zvířatech. Snaží se též zvířata samostatně pozorovat a vlastní iniciativou získávat znalosti o jejich životě. Rovněž se podílejí na akcích, které zoo pořádá pro veřejnost: na Den Země pracují v ekodílnách, které mohou například názorně ukazovat využití odpadů, při Noci snů pomáhají tělesně a mentálně postiže-

Z činnosti Přírodovědné skupiny – luštění kvízu / From the field-club activity – riddling

ným, jimž bývá tato mimořádná iniciativa vyhrazena. Podobných příležitostí bývá ovšem do roka mnohem víc...

Nejmladším členům stanice slouží dvě skupiny. **Malí tygřiči** ve věku 4–6 let se mohou činnosti kroužku účastnit v doprovodu rodičů či prarodičů. Poznávají zvířata v zoo, seznamují se s ochranou životního prostředí, povídají si o přírodě. **Klokánci**, jejichž věk se pohybuje od 5 do 7 let, jsou dorostem **Přírodovědné skupiny**, kterou navštěvují děti od 7 do 13 let. Poznávají druhy chované v zoo, učí se rozeznávat rostliny, pečují o zvířata v koutku živé přírody, který je součástí stanice, seznamují se s historií zoologické zahrady. Při vycházkách po Mniší hoře určují stopy zvířat. Oblíbená jsou setkání s chovateli, kteří

děti seznámí se svou prací a provedou je chovatelským zázemím. Na schůzkách v klubovně se pobaví i poučí při různých hrách, vyplňují kvízy a luští křížovky, kreslí a modelují oblíbená zvířata. Při projekci přírodovědných filmů se dozvídají zajímavosti ze života ohrožených druhů zvířat.

Pro zaměstnance zoo bývají posilou na akcích pořádaných pro veřejnost. Přírodovědná skupina působí v Zoo Brno nejdéle, její historie sahá do roku 1956, kdy se pod původním označením kroužek mladých biologů etablovala jako jeden ze sedmi tehdy působících zájmových kroužků. Zbývajícím skupinami v roce 2008 byli: **Mladí průvodci, Příroda od A do Ž, Domestikace a P. A. N.**

Třicáté výročí může být vhodnou příležitostí pro vzpomínku na ty, kteří se zapsali do historie naší stanice. Zoologická zahrada města Brna věnovala velkou pozornost práci s mládeží již v době krátce po svém otevření v roce 1953. Tehdy s ní začal spolupracovat emeritní středoškolský profesor Bruno Valoušek (1888–1971). O něm jsme si ce už letos v Zooreportu psali, neboť uběhlo 110 let od jeho narození, retrospektiva Stanice mladých přírodovědců by však bez něj byla neúplná, a tak jeho osobnost znovu rádi připomínáme. Pan profesor založil roku 1956 Zájmový kroužek mladých biologů. Jeho činnost byla velmi rozmanitá. Každou neděli se mladí lidé dozvídali mnoho nového o životě zvířat v zoo, prováděli mikroskopická a pitevnická cvičení, jezdili na exkurze do zajímavých přírodních lokalit mimo zoo. Pan profesor pořádal také pravidelné nedělní přednášky, nazývané Lidová zoologická universita, a v místním rozhlasu promlouval k návštěvníkům zahrady. Na jeho popud se v zoo začaly pořádat Dny ptactva – vždy na jaře a na podzim, kdy prakticky demonstroval metody ochrany ptáků a předváděl jejich kroužkování. Dále organizoval ornitologické výstavy a pracovníci zoo pod jeho vedením vybudovali naučnou ptačí stezku, která vedla podél hlavní návštěvní trasy.

Ke spolupracovníkům profesora Valouška patřil například František Potůček (1893–1980), který dlouhá léta působil jako tajemník Zájmového

kroužku zoologického a nechyběl ani u založení Stanice mladých přírodovědců. Další blízký spolupracovník pana profesora fotograf Josef Mráz s ním při prezentaci zoo tvořil nerozlučný tandem. Byl prvním šéfem osvětového oddělení, fotoaparát i filmovou kamerou dokumentoval dění v zoo, zhotovil řadu propagačních plakátů, letáků, brožur, pohlednic a průvodců. (Mráz v roce 1968 emigroval, tehdejší ředitel zoo poté dal většinu jeho filmů a fotografií zničit.) S činností stanice je spojeno i jméno Drahoše Pokory (*1949), který nakreslil znak pro ornitologický kroužek, navrhoval obálky časopisu Zookroužek informuje a do kroniky stanice pořizoval fotografie zvířat a záběry z exkurzí. V roce 1978 vytvořil dodnes používané logo Stanice mladých přírodovědců.

Když jsme si v závěru roku 2003 připomínali čtvrtstoletí stanice, její dlouholetý vedoucí Emil Štiss se tehdejších oslav již nemohl účastnit. Byl vážně nemocen a 6. ledna 2004 těžké chorobě podlehl. Od roku 1956, kdy se jako jedenáctiletý stal dobrovolným pracovníkem zahrady, byl s ní tento Valouškův žák a člen ornitologické sekce zoologického kroužku v téměř v denním styku. Ptáci se stali hlavním objektem jeho pozorování i ochrany a ornitologie jeho celoživotní láskou. V roce 1977 byl spoluautorem publikace, kterou zoo vydala pod názvem Ptactvo Mniší hory. Rok nato vznikla jeho zásluhou Stanice mladých přírodovědců, kterou posléze vedl až do své smrti.

Stanice je nyní součástí propagačně vzdělávacího úseku Zoo Brno, má jasně daná pravidla, vlastní zřizovací listinu, stanovy a organizační řád, jímž se řídí a v němž jsou mimo jiného zakotvena práva a povinnosti člena. Financována je z rozpočtu zoo a z příspěvků členů. Odborné skupiny vedou dobrovolníci,

povětšinou bývalí členové stanice. Jejím posláním je výchova dětí a mládeže zaměřená na poznání volně žijících, především ohrožených druhů zvířat a na otázky ochrany fauny i flóry.

Mgr. Světa Vítková,
vedoucí Stanice mladých přírodovědců

Summary: *The Station of Young Natural Scientists has already been acting in the Brno Zoo for thirty years – it was founded by pioneers at work with the youth on 19th November 1978. The foundation was no sharp break, the founders continued the previous long-term practice of interest groups. The Station, consisting of special groups, recorded many changes, in particular during the last five years. The structure of activity changed and the station moved: three clubrooms situated in the administrative building for many years were moved to the rooms of original veterinary surgery in another building. The lower age limit for admission in the Station has recently been reduced from eight to four years of age.*

New groups appeared, other disappeared. In the school year 2008/09, there were eight groups and

110 members in the Station. The Station members acquaint themselves with the history and mission of zoological gardens, learn how to accompany visitors in the zoo and give them interesting information on breeding of animals. They also observe animals individually and acquire knowledge of their life from their own initiative. They also take part in the events organized by the zoo for the public: on the Earth Day they work in eco-shops, showing clearly for example the use of waste, at the Night of Dreams they help physically and mentally handicapped individuals for which this exceptional initiative is intended. However, there are more similar occasions throughout a year ... The Station is financed from the zoo budget and membership fees. Special groups are led by volunteers, predominantly former members of the Station.

Nový výběh medvědů ledních v Zoo Gelsenkirchen na severu Německa. Pracovníci Zoo Brno se při cestě na konferenci EAZA v Belgii na vlastní oči přesvědčili, že náš medvěd Bill se v Gelsenkirchenu dostane do opravdu kvalitního prostředí / New polar bear exhibit in Gelsenkirchen Zoo in the north of Germany. The zoo Brno employees took part in EEZA conference in Belgium. At the voyage they made certain of a high-quality environs in Gelsenkirchen where will live our little polar bear Bill.
Foto / Photo by Jiří Víték

Na jarním zasedání rozšířeného výboru Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) v portugalském Lisabonu zastupoval brněnskou zoo ředitel MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. Tématem zasedání byly otázky ziskovosti či ztrátovosti evropských zoo. Ředitel Hovorka při této služební cestě, konané ve dnech 16.–23. 4., navštívil Zoo Cabargeno, Bioparc Valencia a Oceanarium Valencia ve Španělsku a Zoo Lisabon a Oceanarium Lisabon v Portugalsku. S řediteli těchto zoo konzultoval možnosti výměny zvířat a v jejich zahra-

dách se seznámil s novými technologiemi chovu a prezentace zvířat. Cestu na zasedání dr. Hovorka podnikl ve společnosti prezidenta Unie českých a slovenských zoo Ing. Vladislava Jirouška. Stínem jinak úspěšné mise se stal incident na dálničním parkovišti u města Montpellier v jižní Francii, kde byli oba cestující při odpočinku přepadeni a okradeni o fotoaparát s příslušenstvím a peněženky s doklady a hotovostí 2000 eur a 5000 korun. Poškození se neobrátili na místní policii, neboť k loupeži došlo v noci a na odlehlém místě.

Výroční konference EAZA, konaná v Zoo Antverpy ve dnech 15.–21. 9., se za Zoo Brno účastnili MVDr. Jaroslava Vavřinová, Mgr. Jiří Dobiaš, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., a Jiří Vítek. Služební cestu do Belgie využili k návštěvě zoo v severoněmeckém Gelsenkirchenu, se kterou v té době naše zahrada vedla jednání o umístění v Brně odchovaného samce ledního medvěda. S německými kolegy navázali osobní kontakt a blíže se seznámili s podmínkami chovu zvířat, které, jak zjistili, jsou v Gelsenkirchenu vynikající. Se zástupcem Zoom Erlebniswelt Gelsenkirchen pak jednali i v průběhu vlastní konference EAZA. Tu zahájily proslovy Rudy van Eysendeyka, generálního ředitele Královské zoologické společnosti v Antverpách, a Berta de Boera, prezidenta EAZA. Jedno z hlavních téžisek práce EAZA spočívá v realizaci současných 42 poradních skupin pro taxon (TAG), 166 plemenných knih (ESB) a 172 evropských záchovných programů (EEP). Z přednášek prvního dne zaujal například Dr. Miguel B. Arauja z Národního muzea přírodních věd v Madridu s příspěvkem o vlivech změn klimatu na biodiverzitu a o možném podílu zoo a akvárií na zmírnění následků těchto změn. Plenární zasedání věnované kampaním EAZA konstatovalo, že v aktuální kampani na ochranu obojživelníků zapojené instituce vybraly k datu konference 410 803 eur. Zasedání pak vyhlásilo novou kampaň, zaměřenou na ochranu evrop-

ských šelem (EAZA European Carnivore Campaign 2008/9). Pracovníci Zoo Brno se účastnili jednání TAG pro Callitrichidae, na jednání TAG pro psovitě šelmy se Brňané zajímali především o část věnovanou EEP vlka hřivnatého. Ze 74 institucí, které v rámci EEP chovají 164 jedinců, jen kolem 10 zoo, které se střídají, dostane možnost každý rok tento druh rozmnožovat. Důvodem je omezení odbytu mládat. Tato situace by se měla v budoucnu změnit. Na jednání TAG pro medvědy bylo pro nás nejvýznamnější dění v sekci věnované EEP ledního medvěda. Jesus Fernandez prezentoval chystanou expozici pro lední medvědy v Zoo Madrid. Diskutována byla problematika umělých odchovů ledních medvědů, neboť jen velmi malé procento těchto mládat se zapojuje do reprodukce. Pracovníci Zoo Brno byli dále mj. přítomni i na jednání TAG pro koňovité a TAG pro kočkovité šelmy (sekce pro kočku divokou) a setkání odborníků z EEP pro tygry. V průběhu konference navázali osobní jednání s koordinátory EEP a zástupci spolupracujících organizací, zaměřená na jednotlivá pro nás aktuální témata a dohody. Ze zasedání přivezli do Brna podklady pro evropskou kampaň na záchranu šelem, plemenné knihy orla kamčatského a želvy amboinské a množství informačních a propagačních materiálů.

Na služební cestě po indonéských ostrovech Nusa Penida a Kalimantan pobýval ve dnech 6.–17. 10. ředitel zoo

MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. Účelem cesty byla kontrola průběhu výstavby stanice pro záchranu indonéských želv a ekologickou osvětu. Toto centrum vzniká podle projektu Kura Kura, na němž se podílí i Zoo Brno. Dr. Hovorka rovněž studoval faunu a floru Kalimantanu, jejichž poznání je nezbytné pro kvalitní přípravu projektu expozice Wallacea dle schváleného plánu rozvoje Zoo Brno. Dr. Hovorka v Indonésii zjistil, že prostředky vynaložené na vybudování vzdělávacího a záchranného centra pro tamní sladkovodní a mořské želvy jsou vynakládány účelně. Pozemek pro centrum je oplocen, stavba dvou objektů – výukového centra a záchranné a chovné stanice – je již dokončena. Výukové centrum již příležitostně pořádá lekce na různá ochrannářská témata, jako je například ochrana mořských želv, nezákonný obchod se sladkovodními želvami a obecná ochrana biotopů či přírody jako celku. Dr. Hovorka dále navštívil národní park Tandjung Harapan na jihu Kalimantanu, kde poznal práci Indonésanů při ochraně orangutanů – zejména rehabilitaci a reintrodukcii zachráněných a zadržovaných mláďat. Měl možnost pozorovat polodivoké orangutany na krmistiích i divokou populaci v primárním pralese.

Služební cestu na 60. výroční konferenci Světové asociace zoo a akvárií (WAZA) v australské Adelaide podnikl ředitel zoo MVDr. Martin Hovorka, Ph.D., ve dnech 17. 10.–2. 11.

Konference se zabývala především ochranou obojživelníků, přípravou akčního plánu WAZA na období 2009/2010, schválením čerpání rozpočtu asociace v roce 2007 i plánu rozpočtu na rok 2009 a změnou výkonného ředitele (dosavadní výkonný ředitel P. Dolinger odchází do důchodu). Jako hlavní úkol zoologických zahrad a akvárií současnosti konference označila aktivní přístup k ochraně genofondu a druhové rozmanitosti při měnících se klimatických podmínkách planety (s důrazem na monitoring ohrožených a invazních druhů). Dr. Hovorka se na konferenci účastnil všech plenárních, odborných a administrativních zasedání a vybraných workshopů a také všech slavnostních akcí pořádaných v rámci zasedání konference. V Austrálii rovněž navštívil a poznal dvě zoologické zahrady, jednu botanickou zahradu, jedno akvárium, sedm národních parků, dvě záchranné stanice dáblů medvědovitých a dva rehabilitační útulky pro australské druhy zvířat.

Na služební cestě v Austrálii byla ve dnech 17. 10.–2. 11. rovněž vedoucí úseku propagace a vzdělávání Bc. Jana Hadová, která se účastnila 19. konference Světové asociace vzdělávacích pracovníků zoo (IZE), uspořádané v Zoo Adelaide. Konference hodnotila výsledky evropské kampaně na záchranu obojživelníků a představila nové výchovně-vzdělávací programy zoo a akvárií včetně speciálních programů. Bc. Hadová se účastnila všech plenárních a odborných

zasedání i některých workshopů a dále též všech slavnostních akcí pořádaných v rámci konference. Seznámila se s novými variantami výchovně-vzdělávacích aktivit a spolupráce s volontéry. Navštívila a blíže poznala dvě zoologické zahrady, jednu botanickou zahradu, jedno akvárium, sedm národních parků, dvě záchrané stanice dáblů medvědovitých a dva rehabilitační útulky pro australské druhy zvířat.

Zoo Brno provedla v roce 2008 několik transportů zvířat. Při nich mají zoologové většinou možnost získat nové informace o chovatelských metodách ve spolupracujících institucích. Provozní

zoolog Jiří Vítek například odvezl ve dnech 8.–9. 12. do Zoo Lodž v Polsku jelena milu, kakadu Goffinova, zebra Grévyho a ovci Jákobovu. Při zastávce v Zoo Poznaň se seznámil s výstavbou pavilonu slonů a v Lodži konzultoval umělou reprodukci velkých koček. Podobných transportů bylo více, uvedme ještě aspoň jeden: společně s JUDr. Vladimírem Ládrem, interním auditorem, J. Vítek také ve dnech 8.–9. 10. doprovázel odsun samce ledního medvěda do německé Zoo Gelsenkirchen.

Bc. Eduard Stuchlík

Summary: *At the spring meeting of extended committee of the European Association of Zoos and Aquaria (EAZA) in Lisbon (Portugal) the Brno Zoo was represented by its director MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. The theme of the meeting was profit and loss of European zoos. During this business trip held from 16th to 23rd April, Dr. Hovorka visited the Cabarceno Zoo, the Valencia Bioparc and the Valencia Oceanarium in Spain and the Lisbon Zoo and the Lisbon Oceanarium in Portugal. He discussed possible exchanges of animals with the directors of the foregoing zoos and*

acquainted himself with new animal breeding and presentation technologies. At the EAZA annual conference, held in the Antwerp Zoo from 15th to 21st September, the Brno Zoo was represented by MVDr. Jaroslava Vavřinová, Mgr. Jiří Dobiaš, MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. and Jiří Vítek. On the business trip to Belgium they visited the Gelsenkirchen Zoo in North Germany to negotiate a transfer of a male polar bear bred in Brno. From 6th to 17th October, the zoo director MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. was on a business trip on the Indonesian islands Nusa Penida and Kalimantan.

The purpose of this trip was to inspect building of a rescue station for Indonesian turtles and public environmental education. This centre is being created according to the Kura Kura project, participated by the Brno Zoo. Dr. Hovorka also studied Kalimantan's fauna and flora, which knowledge is necessary for a high-quality preparation of the Wallacea exhibit project according to the approved development plan of the Brno Zoo. Dr. Hovorka also visited the national park Tandjung Harapan in the south of Kalimantan where he got to know the work of Indonesians dealing with the protection of orangutans – mainly with rehabilitation and reintroduction of rescued young animals. He could observe semi-wild orangutans at a feeding place and a wild population in the primaeval forest. From 17th October to 2nd November, the zoo director MVDr. Martin Hovorka,

Ph.D. participated in the 60th annual conference of the World Association of Zoos and Aquaria (WAZA) in Adelaide (Australia). The conference marked out the principal present task of zoological gardens and aquaria – an active approach to the protection of gene pool and variety of species in changing climatic conditions (laying stress on monitoring of endangered and invasive species). During his stay in Australia, Dr. Hovorka visited two zoological gardens, one botanic garden, one aquarium, seven national parks, two rescue stations for Tasmanian devils and two rehabilitation sanctuaries for Australian species of animals. Bc. Jana Hadová, Head of the Promotional and Educational Section, also went to the business trip to Australia and participated in the 19th conference of the International Zoo Educators Association (IZE) held in the Adelaide Zoo.

Slavnostní otevření výběhu rysů při Setkání adoptivních rodičů ze škol / Ceremonial opening of lynxes exhibit at the Meeting of adoptive parents from schools

Sponzoři přispívají na chod Zoo Brno již od jejího založení, adoptivní rodiče se k nim přidávají již jedenáctým rokem. V roce 2008 jsme zaznamenali největší nárůst přispěvatelů z řad soukromých osob, jejich celkový počet činil 263. Počet firem se oproti předcházejícímu období výrazně nezměnil: v roce 2008 poukázalo peníze na konto zoo 48 firem. Podobně tomu bylo u přispěvatelů z řad školních kolektivů a neziskových organizací, kterých bylo 64, službami poskyto-

vanými zdarma pomohlo zoo 14 firem. Úhrn finančních a věcných darů v roce 2008 činil 1 696 623 Kč. Poslední roky taktéž přibývá případů, kdy adopce zvířátka poslouží jako dárek blízké osobě.

Všem adoptivním rodičům a sponzorům děkujeme za laskavou pomoc naší zoologické zahradě a doufáme, že nám i nadále zachovají milou přízeň.

Markéta Müllerová, DiS

Summary: *Adoptive parents have already been contributing to the Brno Zoo for eleven years. In the year 2008 the greatest increase of contributors from the ranks of private persons was recorded in the total number of 263. The number of companies did not change significantly compared to the previous period: 48 companies remitted money to the zoo account in*

the year 2008. We were also supported by 64 schools and non-profit organizations and 14 companies which provided free services to the zoo. The total value of all financial and material gifts amounted to CZK 1,696,623 in the year 2008. Recently, animal adoptions have been given as presents to relatives and friends.

Adoptivní rodiče a přispěvatelé na chov v roce 2008

List of Adoptive Parents and Sponsors

Hvězdička (*) před jménem označuje dárce, který přispívá opakovaně.

ADOPCE

do 500 Kč

*Ing. Dana Bubníková, Brno	neofema ozdobná
*Dalimil Novák, Brno	kožnatka floridská
*Vendula Turková, Brno	želva nádherná
ZŠ Sokolnice, 4. třída	surikata
*Radka Lízalová, Brno	osmák degu
*Hana Ševečková, Brno	rosnička včelí
Eva Šidlová, Brno	páv korunkatý
*Věra Kadaňková, Lipník nad Bečvou	želva nádherná
Jan Humpolíček, Brno	kožnatka floridská
Oldřich Mrkos, Brno	želva uhlířská
Martina Kílíková, Brno	rosela Penantova
*Jana Žitňáková, Svitavy	želva čtyřprstá
Zuzana Pavloňová, Soňa a Simona Medlovy, Brno	piraňa Colosoma sp.
Ing. Adam Koňářík, Brno	želva čtyřprstá
*SONS, Chaloupkova 7, Brno	želva ostnitá
*Martin Kozlovský, Brno	želva nádherná
Ladislav Vaško, Brno	páv korunkatý
*Mateřské centrum Studánka o.s., Tišnov	rosnička včelí
*Helena Marešová, Brno	zebrička šedá
*Romana Štáfková, Brno	neofema ozdobná
Rosalind Miranda, Spain	korela chocholatá
Michal Hulán, Brno	papoušek vlnkovaný
*SFK Pochmurná neděle, Brno	piraňa Colosoma sp.
Kateřina Skřivánková, Brno	neofema ozdobná
*Veronika Trkanová, Jiří Luska, Kuřim	želva nádherná
*Valerie Durcová, Rajhrad	piraňa Colosoma sp.
*Jana Daňhelová, Brno	neofema ozdobná
*Děti ŠD při ZŠ Na Městečku, Veverská Bítýška	rozela pestrá
*Gábinka Šianská, Brno	rozela pestrá
*MUDr. Barbora Ondrová, Brno	piraňa Colosoma sp.

*Michal, Šárka a Šarlota Zderčikovi, Brno	agapornis Fišerův
Martina Burianová, Brno	piraňa Colosoma sp.
*Ladislav Hloušek, Brno	zebríčka šedá
*Filip Urbánek, Brno	želva paprščitá
*Radim Rada a Lenka Veselá, Hodějice	hrdlička chechtavá
*Vladka, Michal a Veronika Vraní, Brno	kakariky rudočelý
*Eva Habartová, Židlochovice	páv korunkatý
Iva Zdráhalová, Brno	papoušek zpěvavý
*Nellinka Habartová, Brno	osmák degu
Veronika Laczová, Brno	rozela pestrá
*Manželé Čápovi, Litomyšl	páv korunkatý
Tomáš Matejov, Brno	želva paprščitá
Eva Nevěřilová, Brno	osmák degu
*Jiří Bednář, Nesvačilká	papoušek zpěvavý
Kateřina, Tereza a Ilona Valáškoví, Brno	hrdlička divoká
Marek Jedlička, Brno	želva nádherná
*Radka Trávníčková, Brno	želva zelenavá
Hynek Vystrčil, Brno	piraňa Colosoma sp.
ZŠ Újezd u Brna, třída 9.A	piraňa Colosoma sp.
*Lenka Fialová, Brno	tereka hnědá
Kateřina Bertová, Brno	páv korunkatý
*Josef Horváth, Loučany	želva čtyřprstá
Jiří Kubálek, Strážnice	piraňa Colosoma sp.
*MUDr. Libor Komínek, Brno	rosnička včelí
Mgr. Jana Házová, Horní Štěpánov	páv korunkatý
*Tomáš Kozlovský, Brno	rosnička včelí
Mgr. Věra Vízková, Brno	páv korunkatý
Adéla Maláčová a Zbyněk Rujbr, Blansko	rozela pestrá
Dominique Krusche, Jířkovic	osmák degu

do 2 000 Kč

Mgr. Alena Švomová, Lelekovice	liška obecná
*Ing. Karel Líznar, Bučovice	čukvala zavalitá
*Veronika a Petra Kociánovy, Brno	bazilišek páskovaný
ŠD při ZŠ Úvoz 55, Brno	psoun prériový
*Jaroslava Tomenendálová, Brno	ara horský
*Akvaristika a chovatelské potřeby, Újezd u Brna	piraňa Colosoma sp.

*Barbora Holešovská, Omice	klokánek králíkovitý
*ECOTONER s.r.o., Rychnovská 408, Praha	chameleon Jacksonův
Helena Piskovská, Brno	liška polární
*Irena Sedláčková, Říčany u Brna	psoun prériový
*Liolios Vangelis, Brno	sýček obecný
*Patrik Kvita, Brno	želva pardálí
*ZŠ Riegrova 4, Svitavy	papoušek zpěvavý
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 2.B4	kachnička mandarinská
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 3.C4	klokánek králíkovitý
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 2.D4	klokánek králíkovitý
Jana Gwen Ondrášková, Brno	liška polární
*Josef Jonáš, Ivančice	koroptev korunkatá
*Klára a Hana Škopkovi, Brno	hoko červený
RNDr. Michal Masařík, Ph.D., Bílovice nad Svitavou	psoun prériový
*Martin Poledník, Brno	užovka taiwanská
ZŠ Krásného 24, Brno, třída 4.A	psoun prériový,
	leguán madagaskarský
*Darja Klementová, Brno	puštítk obecný
Vladimír a Andrea Petrákovi, Brno	kachnička mandarinská
*MŠ Na Kopečku u zvonečku, Brno	
- třídy Motýlci, Veverky, Zajíčci	páv korunkatý
*Kačenka a Radeček Janečkovi, Brno	bažant obecný
*Jiří Povolný, Brno	kachnička mandarinská
Eva Jahůdková, Brno	kachnička mandarinská
*Lenka Boháčková, Boskovice	chameleon Jacksonův
Radka Böhmová, Brno	želva pardálí
*DAQUAS, s.r.o., Praha	liška polární
Michal Hroch, Praha	liška polární
Bílovická Prda aneb O vocas lišky Bystroušky,	
Bílovice nad Svitavou	liška obecná
*Kolektiv zaměstnanců MŠ, Černopolní 9, Brno	ara marakána
Simona Šoubová, Brno	ibis posvátný
Lenka a Roman Niebauerovi, Brno	liška polární
Ing. Olga Těhlová, Rudná	vousivka žabohlavá
*Mgr. Richard Viduna, Brno	leguán madagaskarský
*Paintball Club Brno	papoušek šedý-žako
*Klienti domova pro seniory Věstonická, Brno	ibis posvátný

ZŠ Pastviny, třída 3.A	klokánek králíkovitý
*Víta Pospíšil, Brno	chameleon Jacksonův
Kolektiv pracovníků laboratoří Povodí Moravy, Brno	čukvala zavalitá
Ing. Lubomír Fojt, Brno	čukvala zavalitá
Manželé Kudláčkovi, Brno	hrdlička jihoasijská
ZŠ Horácké nám., Brno, třída 3.B	klokánek králíkovitý
Linda Svobodová, Brno	klokánek králíkovitý
Svatava a Zdeněk Moravcovi, Brno	bazilišek zelený
Manželé Bartovi, Brno	hrdlička divoká
Pavel Exler, Brno	vlk arktický
Michal Fiedler, Brno	psoun prériový
Táňa Pokorná a Roman Abrham, Praha	psoun prériový
Ondřej Pavlák, Moravský Krumlov	leguán madagaskarský
*Ing. arch. Ladislav Brožek	sýček obecný
*Jan a Kateřina Malí, Brno	lemur běločelý
*Kristýna a Květoslav Reinhardovi, Brno	želva ostnitá
*Ing. Miroslav Jůzl, PhD., MVDr. Sandra Spejchalová, Brno	psoun prériový
*Jana a Ladislav Šustáčkovi, Brno	páv korunkatý,
	papoušek vlnkovaný
*Marek Pernička, Brno	surikata
Jitka Kotzianová, Brno	liška polární
Kateřina Motlová a Víta Karafiát, Ratíškovice	leguán madagaskarský
*Vítězslav Pýša, Brno	liška polární
Marcela Štěpánková, Brno	psoun prériový
Nikol Pokorná, Ivančice	leguán madagaskarský
MAXIMA agency s.r.o., Brno	liška polární
Ondřej Mendl, Brno	klokánek králíkovitý
Pavla a Hanuš Hudouskovi, Brno	želva pardálí
Robin Novotný, Brno	liška polární
*Jakub Špaček, Bystřice nad Pernštejnem	liška polární
Zuzana Bittnerová, Otrokovice	páv korunkatý
*Eva a Zdeňka Štěpánkovy, Brno	klokánek králíkovitý
*Marta Bílková	papoušek šedý-žako
*Simona Kaderková, Boskovice	chameleon Jacksonův
*Jiří a Naděžda Gottwaldovi, Hrušovany u Brna	psoun prériový
*Ing. Erik Měkyňa, Písečná	piraňa Colosoma sp.,
	želva pavoučí

*Pavel Nehyba, Blansko	psoun prériový
*Rodina Mityskova, Těšany u Brna	čukvala zavalitá
*Sdružení Práh, Tuřanská 12, Brno	klokánek kulíkovitý
Andulka Kellerová, Brno	chameleon Jacksonův
Kateřina Obluková, Svinošice	klokánek králíkovitý
Dominika Křenková, Polička	osmák degu
Sabina Šelleová, Brno	žirafa síťovaná
*Eva Švingrová a Marek Jančich, Louny	kasuár přilbový
*Ing. Ilja Kalášek, Brno	amazonian modrobradý
Aleš Linhart, Brno	surikata

do 5 000 Kč

*Drahomíra a Luděk Fadrhoncovi, Brno	kočka pouštní
OK tandem, Miroslav Kirinovič, Brno	surikata
*Jiří, Marcela, Maruška a Amálka Holešoviští, Brno	nestor kea
*Ing. Emílie Němcová, Brno	želva pardálí, tereka hnědá, želva ostnitá, želva paprscitá
*Dana Pohanková, Brno	sova pálená
*MUDr. Eva Cejnarová, Brno	papoušek šedý, nestor kea
*Ing. Štěpán Štarha, Štěpánov nad Svratkou	moták pochop
Mgr. Hana Mašlaňová, Svitavy	tamarin žltoruký
*Ing. Stanislav Strubl s rodinou, Brno	sova pálená, leguán madagaskarský
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 4. A8	ara ararauna
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 3. D4	surikata
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 3. E4	surikata
*JUDr. Helena Sýkorová, Brno	papoušek šedý-žako
*Dagmar Strachoňová, Podolí	moták pochop
*MŠ Pastelky, Jamborova 11, Brno	kosman zakrslý
*ZŠ –žakovská samospráva, nám. 28. října, Tišnov	leguán nosorohý
LRI partner group s.r.o., Masarykova 25, Brno	kapybara
Hana a Jan Šulcerovi, Brno	nutrie
*Studentský parlament při ISS – COP, Olomoucká 61, Brno	kosman zakrslý
Petra a Radek Němcovi, Moravany	lama krotká

Soňa Matulová, Brno	leguán kubánský
Tomáš Bílý, Otmarov	hroznýš královský
*Kateřina Hloušková, Brno	ovce kamerunská
*Cestovní kancelář AL&CPA, Minská 60, Brno	bazilišek zelený
*Malamité v.o.s., Moravské Prusy	výřeček malý
Lenka Černošková, Brno	kasuár přílbový
*Divadelní spolek FENEK, SVČ Lyska, Brno	nosál červený
Martin Gross, Brno	kakadu bílý
JUDr. Jana Sedláčková, Brno	rosomák sibiřský
A SCHOOL – jazyková škola, Brno	ara zelenokřídlý
*Dětská krojovaná skupina Komiňáček, Brno	surikata
*Dore Luth, Berlín	kiang
Marek Tichý, Brno	moták pochop
Julinka a Kačenka, Brno	bobr kanadský
*Dana Navrátilová, Brno	ara ararauna
*Veronika a Valentina Kupská, Brno	sokol stěhovavý
Ing. Vendula Řehulková, Brno	kotul veverovitý
Aleš Váša, Kuřim	vasa velký
*MUDr. Vladimír Škoda, Bučovice	kalous ušatý
*MUDr. Jiří Komínek, Brno	čukvala zavalitá,
	ostralka štíhlá
*Lentus agilis, spol. s r.o., Kobylí 809	ara ararauna,
	labuť koskoroba
Zuzana a David Rýcovi, Praha	bobr kanadský
*Dorotka, Štěpán, Petra a Jakub Koudelkovi, Brno	výřeček malý
*ZŠ Gajdošova 3, Brno	kakadu bílý
Libor Soukup, Brno	raroh velký
*Agentura Bílej motejl, Vychodilova 12, Brno	krkavec velký
*GRIL SPZ, Brno	rosomák sibiřský
Klárka Radkiovská, Brno	koza kamerunská
*Diana Wiczorková, Letovice	ratufa cejlonská
Občanské sdružení ABANICO, Brno	surikata
Ivan a Šárka Dvořákoví	skunk pruhovaný
Květinářství Gabriela – SFINX, Brno	papoušek Barnardův
*PonPS a veterinární ordinace Veletržní, Brno	rosomák
*Jitka Bahulová, Bechyně	kotul veverkovitý
*Eva Matějů a Jan Frišhons, Brno	kabybara

*Byznys Servis, s.r.o., Brno	nosál červený
*MUDr. René Moster, CSc., Brno	koza kamerunská
Christian Lucas Tomeček, Brno	ara zelenokřídlý
Manželé Žůrkovi, Brno	surikata
Josefína Slámová, Brno	bobr kanadský
*Hana a Stanislav Češkovi, Brno	kosman zakrslý
*Michaela Marková, Brno	anakonda velká
Kolektiv pracovníků cytogenetické laboratoře při OLG FN Brno	ratufa cejlonská
manželé Kadeřávkovi, Brno	bobr kanadský
Ing. Iva Marsová, Brno	orel kamčatský
Doc. RNDr. Eva Drozdová, Ph.D.	kočka pouštní
Kolektiv pracovníků DM Drogerie, Olympia Brno	nosál červený
Krematorium zvířat Brno s.r.o., Brno	koza kamerunská
*Jarmila Kafoňková, Brno	kasuár přilbový
Martin Koudelka, Brno	nestor kea
*MUDr. Irena Hamtilová, Brno	kočka pouštní
PhDr. Kateřina Dubská, Brno	ara zelenokřídlý
*Helena Nekvapilová, Brno	kakadu Goffinův
Filip Nováček, Brno	ara ararauna
*Radomír a Hana Hanákovi, Brno	ara zelenokřídlý
*Svatava Kubešová, Brno	orlície bornejská
Michaela Řihánková, Brno	kotul veverkovitý
*MOLEX B.V., Brno	bobr kanadský
*Jana Haičmanová, Hrušovany nad Jevišovkou	ara ararauna
Aleš Frýbort, Brno	ara zelenokřídlý
*Hana a Martin Hromadovi, Brno	osmák degu,
	psoun prériový,
	ratufa cejlonská
	kočka pouštní
	bobr kanadský
	surikata
	kakadu bílý
	papoušek šedý-žako
Masarykova ZŠ a MŠ, Brno	
*Ing. Blanka Černá, Brno	
Marie Hutáková, Brno	
Filip Nový, Brno	
Dana a Ivo Švejcarovi, Babice nad Svitavou	

do 10 000 Kč

Jan Kmuníček, Bílovice nad Svitavou

*kolektiv firmy HOFYLAND.CZ a HATTRICK, Brno

tapír jihoamerický

lama krotká

*Country kapela BOBŘI, Brno	bobr kanadský
*KDU – ČSL okresní organizace Brno – město	sova pálená,
	klokan Bennettův
*ZŠ Šlapanice, Masarykovo nám. 16	klokan Bennettův
Robert Matuška, Brno	rys evropský
*Taneční divadlo MIMI FORTUNAE, Brno	pakuň modrý
*Advokátní kancelář JUDr. Milan Zábrž, Brno	sova pálená,
	ovce kamerunská
Ing. Martin Voháňka, Sedlčany	liška polární,
	rys evropský
*JUDr. Zuzana Malaníková, Brno	výřeček malý
*Wellco Brno, s.r.o., Příkop 6	klokan Bennettův
*ODS Brno Řečkovice a Mokrá Hora	amazonian modročelý,
	kotul veverovitý,
	želva uhlířská
*DRAKAS s.r.o., Brno	nosál červený,
	psoun prériový
*Dagmar Hrubá, Brno	rys evropský
*Jiří Kostelník a Lucie Benešová, Žatec	klokan Bennettův
*Brněnské písničkové tetiny Klotylda a Matylda, Brno	koza kamerunská
*ZŠ, ZUŠ a MŠ Lomnice, Lomnice u Tišnova	rys evropský,
	vlk arktický
Ludmila Šrotířová, Brno	sovice krahujová,
	sova pálená
*Studenti VFU, Brno	čukvala zavalitá,
	kapybara
*Petra a Kateřina Havlišovy, Ostopovice	surikata
Mgr. Stanislava Štencová, Chrudim	vlk arktický
Miloslava Krejčí, Blansko	pavián anubi
do 20 000 Kč	
*ŠIMEK 96, spol. s r.o., Herčíkova 17, Brno	surikata, mara stepní,
	želva paprscitá,
	lama guanako
*MUDr. Lenka Doležalová, Brno	nosál červený,
	lemur vari,
	ratufa cejlonská

*PŘEMYSL VESELÝ, stavební a inženýrská činnost s.r.o., Bzenecká 18 a, Brno	velbloud dvouhrbý, sýček obecný, rys kanadský lama alpaka
*Žáci ZŠ J. Babáka 1, Brno	páv korunkatý, klokánek králikovitý, ara zelenokřídlý, labuť koskoroba kajman brýlový
*Žáci ZŠ Rosice, 1. a 2. stupeň, Pod Zahrádkami 120	
Petr Krouman, Oční optika, Josefská 1, Brno	
*C & W kapela Noví Kaskadéři, Ondřej Brablc, Tábor 48 c, Brno	zebra Grévyho surikata
*Country kapela ZIMOUR, Brno	kočka pouštní, rys evropský, rys kanadský
*Český svaz chovatelů – ZO Brno 36, chovatelé koček	kočka bengálská, kočka krátkouchá, kočka pouštní, kočka divoká rys evropský, bobr kanadský
*VAFR, spol. s.r.o., Kobylnice	ledňák obrovský, los evropský nandu pampový, klokánek králikovitý, leguán kubánský, kotul veverovitý, lama krotká
Žáci ZŠ Laštůvkova 77, Brno	
*Tomáš Zeman, Kuřim	
FASTER CZ, Obřanská 60, Brno	
do 50 000 Kč	
*TOI TOI, sanitární systémy, s.r.o., Slaný	lachtan jihoafrický, mandril rýholící, pes hřivnatý los evropský
Periscope Skandinávie, s.r.o., Panská 6, Brno	levhart cejlonský
*Tereza a Laďa Kerndlovi, Žernovník	medvěd lední
AneT – Advanced Network Technology, s.r.o., Šumavská 35, Brno	surikata
*KVV ČSSD JmK, Masarykova 31, Brno	

ELEZIONE s.r.o., Skřivanova 5, Brno
*AVG Technologies CZ, s.r.o., Lidická 31, Brno
*DOPPELMAYR lanové dráhy s.r.o., Brno
REVMACENTRUM MUDr. Mostera, s.r.o.
Příznivci hry GEOCACHING, Brno
Martin Havlát, Říčky u Brna
Pavla Šišáková, Kuřim

lachtan jihoafrický
lama krotká
lachtan jihoafrický
lachtan jihoafrický
ještěři
šimpanz
levhart cejlonský

do 1000 000 Kč

BACHL, spol. s r.o., Evropská 669, Modřice
UNICA, spol. s.r.o., Barvičova 833/53, Brno

medvěd lední
velbloud dvouhrbý

PŘÍSPĚVKY

do 500 Kč

*Marek Měřinský, Opatovice
*Jana Böhmová, Brno
Jaromír Ticháček a Jana Biliková, Brno
Alena Valášková, Pohořelice
Rodina Lapešova, Brno
ZŠ Oskol, třída 7. A, Kroměříž
*rodina Štrosova, Brno
*Petra Durcová, Rajhrad
Ing. Dagmar Matějková, Brno
*Lenka Pazderová, Brno
Anja Walzelová, Brno
Lenka Branná, Brno
*Roman Růžička, Brno
Miloš Matula, Brno
Eliška a Vojta Hondlovi, Míkulov
*Hana Dostálová, Moravany
*Ing. Lucie Kleinová, Brno
*Jana Pokorná, Modřice
*Barbora Pokorná, Modřice
*Pavla Pokorná, Modřice
*Eva Baluchová, Oslavany
Vítězslava Břízová, Brno
*ŽSV VESNA o.s., Brno

tereka hnědá
vlk arktický
hrdlička chechtavá
želva nádherná
páv korunkatý
medvěd lední
pštros dvouprstý
tygr sumaterský
nosál červený
nestor kea
želva paprscitá
želva pavoučí
lachtan jihoafrický
anakonda velká
želva zelenavá
žirafa síťovaná
surikata
želva ostnitá
nestor kea
dželada
velbloud dvouhrbý
žirafa síťovaná
tamarín žltoruký

*Monika Pelcová a Filip Přidal, Brno
 Manželé Gorčíkovi, Praha
 Hana Nimrichterová, Hovorany
 *Adam, Eva a Miroslav Králíkoví, Brno
 Iva Říhová, Brno
 Pavel Bělohoubek, Brno
 Michal Střelický, Kuřim
 Veronika Vávrová, Brno
 Hana Koběrská, Kuřim
 Jana Konečná, Brno

klokánek králíkovitý
 výr velký
 páv korunkatý
 kotul vevrovitý
 káně lesní
 páv korunkatý
 rosníčka včelí
 tereka hnědá
 kotul veverovitý
 bizon americký

do 2 000 Kč

*Daniel John Černý, Brno

 *Anastázia a Milan Navrátilovi, Brno

 *Rodina Bortlova, Brno
 *Václav Kundera, Brno
 ZŠ Rapotice, Školní 69
 *rodina Chrástova, Brno
 *Linda a Daniel Honsovi, Brno
 *Fa MEKA chovatelské potřeby, Brno
 Ivana Kašíková, Brno
 *Jan Vopička, Brno
 Martina Pilková, Brno
 Martin Mikša, Brno
 Jana a Petr Halámkovi, Brno
 Michal Ocásek, Praha
 *Andrejka Chocholáčová, Ivančice
 Lenka Smílková, Brno
 *ŠD při ZŠ Kamínky 5, Brno
 *ZŠ nám. 9. května 8, Boskovice
 *Ing. Jiří a Dagmar Kuncovi, Brno
 František Křestán, Zuzana Svobodová,
 Jarmila Toufarová, Zbyněk Jenč, Brno
 *MŠ Studánka, Ondrova 25, Brno

kotul veverovitý,
 ara ararauna,
 kuň Převalského
 vlk arktický,
 medvěd lední
 nandu pampový
 vlk arktický
 medvěd lední
 mara stepní
 tamarin žltoruký
 klece pro exoty
 sob polární
 příspěvek na chov
 příspěvek na chov
 ovce domácí – Jákobova
 klokan Bennettův
 skunk pruhovaný
 kuň domácí pony
 levhart cejlonský
 želva nádherná
 papoušek šedý-žako
 surikata

 orl kamčatský
 klokan Bennettův

*Ing. Vladimíra Petrová, Brno	sovice sněžní
Sdružení přátel školy při MŠ Ostopovice	žirafa síťovaná
*Alžběta Povolná, Jiří Povolný, Brno	tygr sumaterský
*Mgr. Pavla Tomanová Petrová, Ph.D., Valtice	kulan
ZŠ Mokrý, 3. třída	klokánek králíkovitý
*Jarmila Sýkorová, Brno	surikata
*Centrum pro rodinu a soc. péči, Josefská 1, Brno	pavián anubi
*Tereza Vyoralčková, Kuřim	žirafa síťovaná
Ing. Josef Kavalec, Brno	vlk arktický
*MŠ Pomněnky, Brno	surikata
*Žáci a pedagogové ZŠ Palackého 68, Brno	ara ararauna
*Ing. Milan Batelka, Brno	bizon americký
Základní škola Mikulov, Mikulov	sokol stěhovavý
Kateřina Cardová a Robert Pařízek, Brno	leguánovec obojkový
Veronika Vondráčková, Ledce	tygr sumaterský
Manželé Kulhaví, Brno	klokánek králíkovitý
*ZŠ a MŠ Pramínek, o.p.s., Brno	ara ararauna
Jindra Macková, Brno	majna Rothschildova
Anna Kunšteková, Vyškov	medvěd lední
*Centrum volného času Pavučina, Hustopeče	zebra Grévyho
*Markéta Kopečná, Brno	ovce kamerunská
Magda Běhová, Brno	leguán kubánský
Sabina Šelleová, Brno	žirafa síťovaná
Jan Kohout, Brno	ledňák obrovský
*Jakub Špirířík, Ivančice	medvěd lední
*Klienti domova pro seniory, Mikuláškovo nám. 20, Brno	ara ararauna

do 5 000 Kč

*Potápěči TDI/SDI	lachtan jihoafrický
*MUDr. Naděžda Formánková s rodinou, Blansko	vlk arktický
*ZŠ Kanice 135, Bílovice nad Svitavou	tygr sumaterský
*Ing. Jana Bartíková, Brno	medvěd lední
*MC Brno – Klokánek, o.s., Nejedlého 13, Brno	klokan Bennettův
Daniel Mahelka from Los Angeles, USA	medvěd lední
*Ing. Světlana Louženská, Praha	lama alpaka,
	bobr kanadský
*Studenti PdF MU, obor přírodopis, I. ročník,	jelen milu,

Ing. Helena Jedličková a Kateřina Slavičková

miniprase,
mara stepní,
paovce hřivnatá
skunk pruhovaný

Jan, Jiří a Martina Lorenčíkovi, Brno

do 10 000 Kč

*ECOTONER, s. r. o., Rychnovská 408, Praha

zebra Chapmannova

*Žáci ZŠ Masarova 11, Brno

medvěd lední

Věra Chvátalová, Brno

příspěvek na chov

do 20 000 Kč

*BROMASTAV, s. r. o., Lipová 1700,

Rychvald u Karviné

montáž, demontáž a opravy indiánských tee-pee

KOPŘIVA – revitalizace panelových domů, s. r. o., Brno

medvěd lední

BAUMAX ČR, s. r. o., Sokolova 1, Brno

medvěd lední

*Integra, a. s., Zemědělská 53, Žabčice

krmivo pro zvířata

*Anna Valentová, Brno

příspěvek na chov

*JUDr. Hana Klusáčková, Brno

příspěvek na chov

do 50 000 Kč

*ARKTIDA, spol. s r. o., Hviezdoslavova 47, Brno

medvěd lední

Walter, s. r. o., Blanenská 1289, Kuřim

prezentace ledních medvědů

Restaurace U Tygra, Zoo Brno

tygr sumaterský

*Gratcl, s. r. o., Žabčice

takin indický

TRIGA Color, a. s., Tišnov

nátěrové hmoty pro potřeby zoo

Balli, s. r. o., Mádrova 3030, Praha

příspěvek na sbírku Kura-Kura

nad 100 000 Kč

*UNILEVER ČR, spol. s r.o., Thámova 18, Praha

příspěvek na sbírku Kura-Kura

Zoologická zahrada města Brna se nezapojuje pouze do projektů na záchranu exotických živočišných druhů s původním areálem výskytu v jiných zemích. Podílí se také na programech záchrany ohrožených druhů fauny České republiky, například silně ohrožené sovy pálené či jedné z našich nejvíce ohrožených sov – sýčka obecného. Oba projekty ochrana sýčka obecného i ochrana sovy pálené – podporuje Ministerstvo životního prostředí ČR prostřednictvím programu Příspěvek zoologickým zahradám, zahrnutého do dotačního titulu Zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky.

Projekt Ochrana sýčků obecných na jižní Moravě

Ještě v 50. letech 20. století patřil sýček obecný (*Athene noctua*) k našim nejhojnějším druhům sov, dnes však v celé ČR zbývá posledních 250–500 párů. Úbytek způsobila především změna krajiny. Téměř vymizely sečené louky, na nichž sýčci loví hlodavce, téměř vymizely i doupné stromy, v nichž sýčci hnízdí. Sýčkům také velmi škodí rozvoj automobilismu a jejich život rovněž nepříznivě ovlivňuje uzavírání půd a větracích otvorů a vzestup početnosti jejich predátorů kun skalních. Sýčci jsou silně vázáni na lokalitu, a když jim zahyne partner, často jiného nenaleznou.

Zoo Brno již několik let spolupracuje se základní organizací Českého svazu ochránců přírody Břeclav na realizaci

Sýček obecný / Little owl

projektu pro zachování a ochranu ohrožené populace sýčků obecných na jižní Moravě. V roce 2008 byla ze zájemců o spolupráci vytvořena skupina dobrovolníků, především z řad studentů Veterinární a farmaceutické univerzity, kteří se podíleli na průzkumu nových lokalit a hledání výskytu sýčků obecných. Tito dobrovolníci byli seznámeni s dosažitelným průběhem projektu i s doposud realizovanými aktivitami a byli zaškoleni pro práci v terénu. Cílem bylo, aby byli schopni samostatně provádět průzkum nových lokalit a vyhledávat výskyt sýčků. Pomocí osvědčené metodiky (provokace pomocí hlasových nahrávek samců sýčků) byl ověřen výskyt sýčků obecných na jihomoravských lokalitách, kde byl zaznamenán v roce 2007. Jedná se celkem o 12 lokalit v okresech Břeclav, Brno-venkov a Znojmo. S ohledem na možný výskyt mladých sýčků pocházejících z úspěšných hnízdění byl monitoring proveden také v obcích v okruhu do

5 km od těchto lokalit. Průzkum probíhal také v dalších vybraných lokalitách – na základě informací o potenciálním výskytu sýčků (zejména oblast Tišnovska). Na vhodných místech byly dále instalovány speciální budky pro sýčky, chráněné proti útoku predátorů.

Dlouhodobým cílem projektu je také využití zkušeností a potenciálu zoologické zahrady pro posilování divoké populace jedinci z odchovu v zoo. S problematikou ochrany sýčků se mohli seznámit návštěvníci či žáci a studenti účastníci se výukových programů realizovaných zoologickou zahradou.

Projekt Ochrana sovy pálené na Brněnsku

Úbytek populace sovy pálené (*Tyto alba*) není tedy tak prudký jako v případě sýčků obecných. Sovy pálené se totiž dokázaly přizpůsobit životu v blízkosti lidských sídel a jako účinná se už osvědčila určitá ochranná opatření. Nicméně i tento druh sovy zůstává nadále silně ohrožen. Jako zájmové území projektu byla vybrána oblast jihovýchodně od Brna o rozloze přibližně 360 km². V několika dříve instalovaných budkách zde pravidelně hnízdí 4–5 párů sov pálených a cílem projektu bylo podpořit populaci sov výrobou a instalací dalších bu-

Mláďata sov pálených při kontrole budky, v níž byla zabudována webová kamera / Barn owls young ones at check on of shelter with inbuilt web camera
Foto / Photo by Libor Opluštil

dek a zároveň zprostředkovat veřejnosti život těchto ohrožených sov využitím webové videokamery v obsazené budce, informačního panelu v zoo a informačních letáků.

Ve většině evropských zemí je sova pálená chráněna, přesto její budoucnost není jistá. Ochranná opatření jsou nezbytná, protože se podle platné české legislativy (zákon 114/1992 Sb. a vyhláška č. 395/1992 Sb) jedná o zvláště chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožený. Sovu pálenou ohrožuje nedostatek bezpečných hnízdních příležitostí, používání chemikálií v zemědělství, nárůst automobilové dopravy a přítomnost různých překážek (neúmyslných pastí) v hospodářských objektech. Je v nich ale možné vytvořit relativně bezpečná hnízdiště pomocí vhodných hnízdních budek umístěných tak, aby nedošlo k zasypaní uskladněným krmivem, a zajištěných plechovými kryty proti vnikání predátorů.

V zájmovém území projektu – zejména v areálech zemědělských podniků – bylo umístěno deset hnízdních budek pro sovy pálené. Při jejich výrobě byly uplatněny dlouholeté zkušenosti partnera projektu ZO ČSOP Břeclav, jehož členové obhospodařují v okrese Břeclav síť 120 budek pro sovy pálené (z tohoto počtu jich bylo v roce 2008 obsazeno 34). V budce několik let obsazené divokým párem sov pálených, umístěné přibližně 20 km od Brna, jsme instalovali webovou kameru. Vybavena byla infra-

červeným světlem, které sovy neruší, což dokazuje skutečnost, že sledovaný pár v tomto roce úspěšně odchoval mláďata dokonce ze dvou snůšek. Přímý přenos z hnízdění doplňovaný komentáři odborníků bylo možné sledovat v době od 16. 5. do 18. 7. 2008 na webové adrese Zoo Brno. Setkal se s nečekaným ohlaseм veřejnosti nejen v České republice, ale i v zahraničí. V příštích letech plánujeme podobné projekty i u dalších ohrožených druhů naší fauny.

Projekt Genetická analýza orlů kamčatských z volné přírody a chovů v zoologických zahradách

Zoologická zahrada města Brna se v roce 2004 zapojila do mezinárodního programu ochrany orla kamčatského (*Haliaeetus pelagicus*), který organizuje Euroasijská regionální asociace zoo a akvárií (EARAZA). Orli kamčatský jsou – obdobně jako naprostá většina dravých ptáků – ohroženi zejména činností člověka, jejich počet ve volné přírodě sice pomalu, ale stále klesá. Podstatou vlastního programu je monitoring změn početnosti populace orlů kamčatských, zkoumání negativních faktorů ovlivňujících jejich hnízdění a hledání možností, jak posilovat populace v zoologických zahradách řízeným odběrem jedinců z přírody.

Do tohoto programu se brněnská zoo zapojila studiem genetické diverzity jedinců žijících v přírodě i jedinců chovaných v zajetí. Používá přitom metodu

analýzy mikrosatelitní DNA. Znalost genetických charakteristik lokálních populací ve volné přírodě a všech jedinců chovaných v zoologických zahradách je nezbytná pro případné posilování divokých populací a pro udržení genetické variability při řízeném sestavování chovných párů v umělých podmínkách. Na základě našich analýz je možné sestavit „DNA průkaz“, který každého jedince identifikuje, takže se stane nezaměnitelným. Tento průkaz se stane součástí charakteristik v plemenné knize a v budoucnu také pomůže při potírání černého

obchodu. V průběhu minulých čtyř let jsme vyšetřili a geneticky charakterizovali více než 150 ptáků z volné přírody a 73 jedinců ze 17 zoologických zahrad v sedmi státech.

Orel kamčatský žije na Kamčatce a v okolí Ochotského moře včetně Kurilských ostrovů a ostrova Sachalin. Na jih jeho areál zasahuje jen na japonský ostrov Hokkaidó. Ochrana orla kamčatského je výjimečná v tom, že se pro ni zoologové rozhodli už v době, kdy početní stav druhu ve volné přírodě ještě neklesl na kritickou hranici.

Orel kamčatský / Steller's sea-eagle

Zoologická zahrada města Brna,

příspěvková organizace
(zřizovatel: Statutární město Brno)

U zoologické zahrady 46

635 00 Brno

tel.: 546 432 311

fax: 546 210 000

e-mail: zoo@zoobrnno.cz

www.zoobrnno.cz

Otevírací doba:

listopad až únor 9–16 hod.

březen a říjen 9–17 hod.

duben až září 9–18 hod.

Vstupné:

dospělí 70 Kč

rodinné vstupné (2 dospělí, 3 děti) 180 Kč

důchodci, děti do 15 let, studenti 40 Kč

děti do 3 let zdarma

Výroční zpráva Zoo Brno, 2008

Vydala: Zoologická zahrada města Brna

Editor: Bc. Eduard Stuchlík

DTP: Grafické studio Bronislava Bursáková

Fotografie (pokud není uvedeno jinak): Eduard Stuchlík

První strana: vlci kanadští

Poslední strana: orel kamčatský

zoo
BRNO

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA MĚSTA BRNA

příspěvková organizace

zřizovatel: Statutární město Brno

U zoologické zahrady 46, 635 00 Brno

tel.: 546 432 311, fax: 546 210 000

e-mail: zoo@zoobrna.cz

www.zoobrna.cz